

T. C.

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**DESTEKLEME VE YETİŞTİRME KURSLARINA İLİŞKİN
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet KESKİN

Düzce

Temmuz, 2020

T. C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

DESTEKLEME VE YETİŞTİRME KURSLARINA İLİŞKİN
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet KESKİN

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ender KAZAK

Düzce

Temmuz, 2020

ÖNSÖZ

Bu araştırma, Düzce il merkezindeki ortaokullarda, açılmış olan destekleme ve yetiştirme kurslarında (DYK) görev alan öğretmenlerin, DYK'nın hafta içi ve hafta sonu uygulamasına ilişkin, görüşlerinin neler olduğunu belirlemek ve analiz etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma beş ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın problemi, alt problemler, araştırmanın amacı ve önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. İkinci bölümde ise kavramsal çerçeve incelenmekte alanyazında ilgili araştırmalara ait temel hususlar tanımlanmaktadır. Üçüncü bölümde araştırmanın yöntemi, çalışma grubu, veri toplama aracı ve verilerin analizi alt başlıklarıyla yöntem kısmı ele alınmıştır. Dördüncü bölümde problem ve alt problemlere ilişkin bulgular yer almakta ve beşinci bölümde sonuç, tartışma ve öneriler kısmı ile çalışma sonlandırılmaktadır.

Bu çalışmanın ortaya çıkma sürecinde, bilgi ve deneyimleriyle sürekli bana yol gösteren, hiçbir yardım ve desteğini esirgemeyen saygıdeğer hocam ve tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi, Ender KAZAK'a sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca görüşme formu geliştirme aşamasında değerli görüşleriyle çalışmama katkı sağlayan hocalarıma, mesai arkadaşlarıma ve çalışma boyunca yardımlarını esirgemeyen değerli dostum, Ramazan ÇAVUŞ'a teşekkür ediyorum. Çalışma sürecinde benden hiçbir yardımı ve özveriyi esirgemeyen, manevi destekleriyle hep yanımda olan sevgili eşim Fatma KESKİN ve çocuklarım Rabia ile Mustafa Kağan KESKİN'e sevgilerimi, yetişmemde emeği geçen anne, baba ve kardeşlerime, değerli arkadaşlarıma, hocalarıma sevgi ve saygılarımı arz ederim. Beni bu yola iten, bir insan değişir dünya değişir diyerek 13 yıldır bu mesleği sevgi ile yapmamı sağlayan öğrencilerime de şükranlarımı sunarım.

Ahmet KESKİN

Düzce-2020

ÖZET

DESTEKLEME VE YETİŞTİRME KURSLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

KESKİN, Ahmet

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi, Ender KAZAK

Temmuz 2020, 122 sayfa

Bu çalışma ile Türkiye’de, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı ile uygulanmaya başlanan ve zaman geçtikçe katılımın artması nedeniyle eğitim faaliyetlerini doğrudan etkileyen DYK’ya ilişkin öğretmen görüşlerini ortaya çıkarmak hedeflenmiştir. Araştırma, olgubilim deseninde tasarlanmıştır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. DYK, okulda öğrenilen bilgilerin pekişmesi ve sınava hazırlanmada öğrencilere katkı sağlamak amacıyla faaliyete geçmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, hafta sonu DYK’nın öğrencilerin akademik başarılarını artırmada hafta içi DYK’ya oranla daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hafta içi DYK’nın da hafta sonuna göre öğrenci devamlılığı noktasında avantajları bulunmaktadır. Hafta içi DYK’da yorgunluk ve beslenme gibi olumsuzluklar ön plana çıkarken hafta sonu DYK’da devamsızlık problemi öne çıkmıştır. Hafta içi ders saatlerinin düşürülmesi ve beceri derslerinden destekleme ve yetiştirme kurslarının açılmasının faydalı olacağı DYK’nın iyileştirilmesine yönelik bir öneridir. Yine hafta sonu DYK’da öğrenci ve öğretmenlerin sosyal anlamda yaşadığı sorunlara çözüm önerileri ile öğrencilerin devamsızlığının önlenmesi önerileri getirilmiştir. Araştırmada ortaya çıkan sonuçların Millî Eğitim Bakanlığı başta olmak üzere kurslar ile ilgili yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilere yol gösterici olması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Destekleme ve yetiştirme kursu, hafta içi, hafta sonu, öğretmen

ABSTRACT

TEACHERS 'VIEWS ON SUPPORT AND TRAINING COURSES

KESKİN, Ahmet

Education Management and Supervision Department

Thesis Advisor: Dr. Lecturer, Ender KAZAK

July 2020, 122 pages

It is aimed to reveal the opinions of teachers related to the Support and Training Courses (STC) which is started to implement in 2014-2015 academic year and affecting educational activities directly due to the increasing participation over time. The research was designed in the scientific pattern. The data were collected by semi-structured interview technique. Descriptive analysis technique was used to analyze the data. The STC started its activities in order to reinforce the information which is learned at school and contribute to students in preparing for the exams. According to the results of the research, it has reached the conclusion that STC is more effective on increasing the academic success of students on weekdays than STC on weekends. Weekday STC also has advantages in terms of student attendance compared to the weekend. While the negativities such as fatigue and nutritional needs come up on weekdays, the problem of absenteeism comes up at the weekends. It is a proposal to improve the STC, where it will be beneficial to reduce the weekday lesson hours and to open support and training courses from skill lessons. Again at the weekend, proposals to prevent students' absenteeism and suggestions for solutions to the social problems experienced by students and teachers were brought in STC. The results revealed in the research are expected to guide the managers, teachers, students and parents regarding the courses, especially the Ministry of National Education.

Keywords: Support and training courses, weekdays, weekends, teacher

İÇİNDEKİLER	Sayfa
ÖNSÖZ	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar/ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
KISALTMALAR	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı.....	7
1.3. Araştırmanın Önemi.....	9
1.4. Sayıtlar.....	9
1.5. Sınırlılıklar	10
1.6. Tanımlar.....	10
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	13
2.1. Eğitim.....	13
2.1.1. Formal Eğitim.....	14
2.2. Öğrenme.....	15
2.3. Türkiye’de Ortaöğretim Kurumlarına Yerleştirme Sınavları.....	16
2.4. Destekleme ve Yetiştirme Kursları.....	18
2.4.1. Destekleme ve Yetiştirme Kursları İle İlgili Genel Bilgiler.....	19
2.4.2. Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Açılışı ve İşleyiş Süreci	20

2.4.3. Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Yönetim, Denetim ve Sorumluluk.....	23
2.5. Yurt Dışında Destekleme Yetiştirme Kursu Benzeri Uygulamalara Örnekler.....	23
2.6. Destekleme ve Yetiştirme Kursları İle İlgili Ülkemizde Yapılan Çalışmalar	25
3. YÖNTEM.....	33
3.1. Araştırma Modeli.....	33
3.2. Çalışma Grubu.....	34
3.3. Verilerin Toplanması.....	35
3.4. Verilerin Analizi.....	36
3.5. İnanırcılık.....	38
4. BULGULAR.....	40
4.1. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumlu Yönlerine İlişkin Bulgular.....	40
4.1.1. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Sağladığı Akademik Katkıya İlişkin Bulgular.....	41
4.1.2. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Kurslara Devam Etme Konusunda Sağladığı Katkıya İlişkin Bulgular.....	42
4.1.3. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Sosyolojik ve Psikolojik Anlamda Sağladığı Katkıya İlişkin Bulgular.....	43
4.1.4. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Ekonomik Anlamda Sağladığı Katkıya İlişkin Bulgular.....	44
4.2. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumlu Yönlerine İlişkin Bulgular.....	44

4.2.1. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Sağladığı Akademik Katkıya İlişkin Bulgular.....	45
4.2.2. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Fizyolojik Anlamda Sağladığı Katkıya İlişkin Bulgular.....	47
4.2.3. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Sosyolojik ve Psikolojik Anlamda Sağladığı Katkıya İlişkin Bulgular.....	48
4.2.4. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Ekonomik Anlamda Sağladığı Katkıya İlişkin Bulgular.....	49
4.3. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumsuz Yönlerine İlişkin Bulgular.....	49
4.3.1. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Akademik Anlamda Yaşanan Olumsuzluklara İlişkin Bulgular.....	50
4.3.2. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Fizyolojik Anlamda Yaşanan Olumsuzluklara İlişkin Bulgular.....	51
4.3.3. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Sosyolojik ve Psikolojik Anlamda Yaşanan Olumsuzluklara İlişkin Bulgular.....	53
4.3.4. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Ulaşım Anlamında Yaşanan Olumsuzluklara İlişkin Bulgular.....	54
4.3.5. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Okul Yönetimlerinin Uygulamalarında Yaşanan Olumsuzluklara İlişkin Bulgular.....	54
4.4. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumsuz Yönlerine İlişkin Bulgular.....	54
4.4.1. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Akademik Anlamda Yaşanan Olumsuzluklara İlişkin Bulgular.....	55

4.4.2. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Yaşanan Devamsızlık Sorununa İlişkin Bulgular.....	56
4.4.3. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Sosyolojik ve Psikolojik Anlamda Yaşanan Olumsuzluklara İlişkin Bulgular.....	58
4.4.4. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Fizyolojik Anlamda Yaşanan Olumsuzluklara İlişkin Bulgular.....	59
4.4.5. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Okul Yönetimlerinin Uygulamalarında Yaşanan Olumsuzluklara İlişkin Bulgular.....	60
4.5. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının İyileştirilmesine Yönelik Önerilere İlişkin Bulgular.....	60
4.5.1. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Akademik Anlamda İyileştirme Önerilerine İlişkin Bulgular.....	61
4.5.2. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Fizyolojik Anlamda İyileştirme Önerilerine İlişkin Bulgular.....	64
4.5.3. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Sosyolojik ve Psikolojik Anlamda İyileştirme Önerilerine İlişkin Bulgular.....	65
4.5.4. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Ulaşım Anlamında İyileştirme Önerilerine İlişkin Bulgular.....	66
4.6. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının İyileştirilmesine Yönelik Önerilere İlişkin Bulgular.....	66
4.6.1. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Akademik Anlamda İyileştirme Önerilerine İlişkin Bulgular.....	68
4.6.2. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Fizyolojik Anlamda İyileştirme Önerilerine İlişkin Bulgular.....	70

4.6.3. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Sosyolojik ve Psikolojik Anlamda İyileştirme Önerilerine İlişkin Bulgular.....	71
4.6.4. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Devamsızlık Sorununu Engellemeye Yönelik Önerilere İlişkin Bulgular.....	72
5. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER.....	74
5.1. Tartışma ve Sonuç.....	74
5.1.1. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumlu Yanlarına İlişkin Sonuçlar.....	74
5.1.2. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumlu Yanlarına İlişkin Sonuçlar.....	76
5.1.3. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumsuz Yanlarına İlişkin Sonuçlar.....	78
5.1.4. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumsuz Yanlarına İlişkin Sonuçlar.....	82
5.1.5. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının İyileştirilmesine Yönelik Önerilere İlişkin Sonuçlar.....	85
5.1.6. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının İyileştirilmesine Yönelik Önerilere İlişkin Sonuçlar.....	88
5.2. Öneriler.....	92
KAYNAKÇA.....	95
EKLER.....	108

TABLÖLAR/ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Tablo 3.1. Öğretmenlerin Demografik Özellikleri.....	35
Tablo 4.1. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumlu Yanlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	40
Tablo 4.2. Hafta sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumlu Yanlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	45
Tablo 4.3. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumsuz Yanlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	49
Tablo 4.4. Hafta sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumsuz Yanlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	55
Tablo 4.5. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının İyileştirilmesine İlişkin Öğretmen Önerileri.....	61
Tablo 4.6. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının İyileştirilmesine İlişkin Öğretmen Önerileri.....	67
Şekil 1. Destekleme ve Yetiştirme Kursları e-Kurs Modülü.....	20

KISALTMALAR

DYK : Destekleme ve Yetiştirme Kursu

EBA :Eğitim Bilişim Ağı

LGS : Liselere Giriş Sınavı

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

AYT : Alan Yeterlik Sınavı

TYT: Temel Yeterlik Sınavı

ÖZDEBİR: Özel Eğitim – Öğretim Derneği

ÖZ-DE-BİR: Özel Dershaneler Birliği

T.C.: Türkiye Cumhuriyeti

TDK: Türk Dil Kurumu

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Dünyada son yüzyılda yaşanan teknolojik gelişmeler nedeniyle hızlı bir değişim ve dönüşüm süreci yaşanmaktadır. Bu süreçte toplumları bu dönüşüme ayak uydurarak çağdaş dünyaya uyumlu hale getirmede, eğitimin rolü yadsınamaz bir gerçekliktir. Toplumların gelişmişliğini gösteren önemli göstergelerden biri, ait olduğu toplumda yaşayan bireylerin eğitimine verilen önemle doğru orantılıdır (Canöz, 2014). En yaygın tanımıyla eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik yönde değişiklik meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1997). Bu değişikliğin sağlanmasında, öğrenme ve öğretme süreçlerinin etkililiği ve yeterliliği önemli rol oynar. Yılmaz (2009) öğrenmenin birçok unsurdan etkilenebileceğini çevresel ve ruhsal etkenlerin içinde bulunduğu bir süreç olduğunu belirtmiştir. Öğrenme, var olan toplumsal duruma, kurallara ve kültürel gereklere bir ayak uydurma biçimidir (Kaya, 2012). Öğrencilerin öğrenme düzeyleri, birçok unsura bağlı olarak olumlu ya da olumsuz olarak etkilenip farklılıklar gösterebilmektedir. Öğrenmeyi doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen bu durumlar sebebiyle öğrenme düzeyinin beklenen seviyeye ulaşamaması, tam öğrenilemeyen durumların tamamlanması için takviye edici eğitimler ihtiyaç haline gelmektedir. Öğrencilerin istenilen başarıya ulaşamadıkları durumlarda takviye eğitim alması önemlidir (Davis and Sorel 1995).

Bu bağlamda 1997 yılında kabul edilen kanun teklifi ile “Milli Eğitim Temel Kanunu’nun” 4306 sayılı kanununda değişiklik yapılarak Türkiye’de zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılması kararı yürürlüğe girmiş ve öğrencilerin ilkokuldan sonra eğitim ve öğretim süreçlerinin takviyesi gerçekleşmiştir (Resmî Gazete, 2020). Ülkemizin şartları göz önüne alındığında nüfus artış hızı, köylerden kentlere olan yoğun göç hareketleri ve zorunlu eğitimin

sekiz yıla çıkarılması ile oluşan yoğun talebi karşılamak için 1999 yılı itibariyle sekizinci sınıfın sonunda ulusal nitelikte lise yerleştirme sınavları ilk kez uygulanmıştır. Böylelikle daha önce ayrı giriş sınavı ile öğrenci alan liselere, 1999 yılından itibaren merkezi sınavla öğrenci alınmaya başlanmıştır (Eğitim Ajansı, 2020). Bu sınavlara yıllar içinde katılım oranı gittikçe artış göstererek zamanla bir milyon öğrenci seviyelerine ulaşmıştır. Ülkemizin mevcut şartlarından dolayı Türkiye’de ilköğretimden sonra bir üst eğitim kurumuna öğrenci yerleştirmenin merkezi sınavla yapılıyor olması öğrencilerin başarı düzeylerini artırmak için birbirleriyle yarış ortamına girmelerine neden olmuştur. Bununla beraber bu sınavlarda öğrencilerin sadece %10’luk kesiminin nitelikli grupta yer alan ortaöğretim kurumlarına yerleşebiliyor olması, ihtiyaç duyulan bu ek eğitimlere karşı talepleri artırmıştır. Bu nedenle öğrenciler hem okul sınavlarında başarıya ulaşmak hem de merkezi sınavlara daha etkili ve verimli hazırlanmak amacıyla özel derslere, özel eğitim merkezlerine, dershanelere ve okullardaki hafta sonu kurslarına yönelmiştir (Uğurlu ve Aylar, 2017). Nitelikli liselerin kontenjanlarının sınırlı olması talebin beklenenden çok fazla olması durumunda, talep eden bireyleri merkezi sınavla başarı durumlarına göre sıralamak en etkili ve verimli çözüm olarak görülmektedir (Büyüköztürk, 2016). Nitelikli liselere oluşan talebin fazlalığı nedeniyle, merkezi yerleştirme sınavlarına hazırlanmak, öğrenci ve veliler için büyük önem arz etmektedir. Öğrencilerin nitelikli liselere yerleşebilmek için sadece bir senesi bulunmaktadır. Bu da sınavın önem derecesini ve stresini artıran bir durumdur. Bu nedenle veli ve öğrenciler, merkezi sınavlara hazırlanmak için ek eğitim vb. kurs imkânı aramaktadır. Ancak; özel kurs merkezleri aracılığı ile yapılan bu takviye eğitiminin mali boyutu velileri ekonomik açıdan olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Ülkemizde bazı ailelerin ekonomik düzeylerinin yeterli olmaması, bazı ailelerin eğitime bakış açıları, çocuklarının takviye eğitim alma imkânını kısıtlayabilmektedir. Bu durum eğitimde fırsat eşitliğini olumsuz yönde etkileyen önemli bir eksiklik olarak görülmektedir. Eğitim sisteminin tüm unsurlarının, tüm bireylere başarıyı ve gelecek fırsatını yakalayacak şekilde sunulması gerekmektedir (Mercik, 2015). Eğitimde fırsat eşitliği, bireylere eşit ve kaliteli bir eğitim alma hakkı sunmaktır. Eğitim hakkı, bireyin en temel hakları arasındadır (Türküresin, 2018).

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) fırsat eşitliğini sağlamak için, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı itibariyle örgün ve yaygın eğitimi destekleme ve yetiştirme kursları uygulamasını hayata geçirmiştir (Millî Eğitim Bakanlığı Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi [MEB], 2014: madde 1). MEB tarafından yayımlanan yönetmelik ile 2015-2016 eğitim-öğretim yılında dershaneler kapatılmıştır. (Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik [MEB], 2015: madde 1-23). 2014-2015 eğitim-öğretim yılı itibari ile uygulamaya konulan destekleme ve yetiştirme kursları resmi/özel örgün ve yaygın eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrenci ve kursiyerlere yönelik ücretsiz bir şekilde verilmekte, bu da kursları daha çekici hale getirmekte ve sayısal olarak kurslara katılan öğrenci ve öğretmen sayılarında da her eğitim-öğretim yılı gözle görülür bir artış yaşanmasına neden olmaktadır (MEB, 2016: 32). Ülkemizde uygulanmakta olan DYK'nın benzeri uygulamalar, dünyanın farklı ülkelerinde de bulunmaktadır. Bu alanda çalışması bulunan McKinsey Company (2007), akademik anlamda istenilen seviyeye ulaşamayan öğrenciler için destekleme amaçlı fazladan ders ya da kurs benzeri uygulamaların, bazı ülkelerde görüldüğünü vurgulamaktadır. Japonya'da, öğrencilerin derslerine takviye amaçlı, öğrencileri sınavlara hazırlayan ve veliler tarafından finanse edilen jukuların bulunduğu görülmektedir. Jukuların çalışma saatleri de ülkemizdeki gibi akşam saatlerinde ve hafta sonlarında olabilmektedir (Kıral, 2009). Singapur'da %20'lik alt gruptaki öğrenciler için okulun sonrasında yetiştirme kurslarının yapılması, Yeni Zelanda'da öğrencilerin okumalarını desteklemek için destekleyici kursların yapılması da örnek olarak gösterilebilmektedir. Yine, Güney Kore'de 2011 verilerine göre ek derslere katılım oranı ilkökul düzeyinde %85, ortaokul düzeyinde %75, lise düzeyinde ise %58 civarlarındadır. İngiltere ve Fransa gibi ülkelerde de ders saati dışındaki zamanlarda özellikle hafta sonlarında destek eğitimleri yapılmaktadır (Atabay, 2014).

Ülkemizde 2014-2015 eğitim öğretim yılı itibariyle faaliyete geçen DYK gerek merkezi sınavlarda olan etkisi gerekse yetiştirilememiş konuların tamamlanmasında oldukça etkili olmuştur. Canpolat ve Köçer (2017), DYK'nın günümüzde eğitim sürecinin önemli bir parçası olduğunu vurgulamıştır. Ders dışı etkinlikleri, formal öğretim etkinliklerinden bağımsız düşünmek olanaklı değildir.

Burada en önemli koşul, ders dışı etkinliklerin kontrollü, programlı ve planlı bir şekilde yapılmasıdır (Köse, 2013). DYK uygulamasının henüz eğitim sistemimiz için yeni olması sebebiyle bazı aksaklıklar ve problemler ortaya çıkabilmektedir. İlgili çalışmalar incelendiğinde, hafta içi kursların yorucu olması sebebiyle öğrencilerin katılmak istemediği (Türküresin, 2018), öğrencilerin doküman eksikliği yaşamasının kurslarda sıkılmalarına yol açtığı, kursların hafta içi olmasından hoşlanmadıkları, hafta sonu aileyle vakit geçirememekten dolayı şikayetçi oldukları ve sosyal yönlerden kısıtlandıkları görülmektedir (Yirci ve Açıkgöz, 2018). Destekleme ve yetiştirme kurslarının olumsuz yönleri olduğu kadar olumlu yönleri de bazı araştırmalarda tespit edilmiştir. Bozbayındır ve Kara (2017) kursların, öğrencilere akademik anlamda katkı sağlaması ve fırsat eşitliği konusunda avantajlarına değinmiştir. Yine Ünsal ve Korkmaz(2016) kursların, öğrencilerin akademik gelişimlerini artırdığı, sınavlara hazırlık sürecinde katkı sağladığını belirtmiştir. Bu bağlamda DYK'nın hafta içi ve hafta sonu uygulamasının olumlu yönlerinin ve aksayan yönlerinin ortaya çıkarılmasının ve analiz edilmesinin, kursların verimliliğini ve kalitesini artıracakı düşünülmektedir. Bu çalışmanın uygulayıcılara, politika yapıcılara ve alanyazına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

1. 1. Problem

İbn-i Haldun'a göre eğitim, beşikten mezara kadar uzanan bir süreçtir (Özgüzel, 2018: 959). Eğitim toplumsal düzenin devamlılığı, insanların bilgi ve becerisinin artırılması, ülkelerin kalkınmasında ve diğer ülkelerle olan ilişkilerinde önemlidir (Buluç, 1997). Aydın vd., (2018) göre eğitimin en genel amacı toplumu oluşturan bireylerin topluma uyum sağlayarak içinde bulunduğu veya etki alanında bulunan topluma yararlı bir birey olmasıdır. Dünyada son yıllarda yaşanan hızlı değişim, bireyleri ve bireylerin yetiştirme tarzlarını da değiştirmiştir. Değişen dünyanın değişen şartlarına uyum sağlayabilmek için eğitim faaliyetleri oldukça büyük önem taşımaktadır.

Eğitim her ne kadar geçmişten günümüze kadar tüm toplumlar için önemli kabul edilmiş ise de günümüzde önemi iyice artmıştır. Eğitim-öğretim faaliyetleri, uzun soluklu bir yolculuk olsa da iyi bir planlama, iyi bir eğitim ve toplumun tüm fertlerinin eğitim imkanlarından faydalanarak hayata atılması, ülkelerin ve

toplumların gelişmesine doğrudan katkı sağlar. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin tamamından ülkenin tüm bireylerinin yararlanabilme imkânı elde edebileceği, fırsat eşitliğini sağlayıcı önlemlerin gerek eğitim politikacılarının gerekse aile ve devletin katkıları ile sağlanması önemlidir. Gelir düzeyleri, bulundukları bölge ve kültür düzeyi, demografik yapıları her ne olursa olsun toplumun tümü, sunulan hizmet ve imkanlardan adil bir biçimde yararlanabilme imkanına sahip olmalıdırlar. Devlet, söz konusu hizmet ve imkanları herkese adil bir biçimde sunarak, özellikle sosyo-ekonomik durumu yetersiz olan kesimlerin içinde bulundukları ortamdan çıkabilmelerini kolaylaştıracak alternatifler sunmalıdır (İnan ve Demir, 2018: 337-359). İnsanların imkanlara eşit ve adil şartlarda erişebilme imkânı olan bu kavram fırsat eşitliğidir. TDK (2020) tanımına göre fırsat eşitliği kaynaklarla ilgili sunulan olanaklardan herkesin ayırım yapılmaksızın eşit biçimde yararlanmasıdır.

Bireylerin eğitim ve öğretim hakkı, insan hakları evrensel bildirgesinde yer alan 26. maddede "Herkesin eğitim hakkı vardır." şeklinde belirtilmiştir. Yine aynı bildirge, eğitim temel evrelerinde parasızdır. İlk eğitim zorunludur. Yükseköğretim, başarıya göre, herkese tam bir eşitlikle açık olmalıdır." ifadeleri ile eğitimde fırsat eşitliğini vurgulamıştır. Buna paralel olarak, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 42. maddesi ile "Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz, ilköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır şeklinde kararlaştırılmış ve temel haklar arasında gösterilmiştir. Bununla beraber Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 4. maddesinde, "Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayırımı gözetilmeksizin herkese açıktır ve eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz" hükmü ve yine aynı kanunda, yer alan, 8. maddede "Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır. Maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır" kararları alınarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde eğitim-öğretim faaliyetleri açısından fırsat ve imkân eşitliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Ülkemizin yüksek oranda genç nüfusa sahip olması, ailelerin sosyo-ekonomik düzeyleri, eğitime bakış açıları, ikamet ettikleri bölge, cinsiyet ayrımcılığı vb. gibi

birçok unsurun etkisiyle, hukuki düzenlemelere rağmen eğitimde fırsat eşitliği tam olarak sağlanamamaktadır. Gezer ve İlhan (2018)'da çalışmasında, eğitimde fırsat eşitsizliğine neden olabilecek; cinsiyet, din ve inanç, ana dil, etnik köken, sosyo-ekonomik düzey, ebeveyn özellikleri, yaşanan coğrafya, ikamet edilen yerleşim birimi gibi birçok faktörün bulunduğu vurgu yapmaktadır. Ülkemizde, yukarıda değinilen sebepler sonucunda ortaya çıkan fırsat ve imkân eşitsizliği, çeşitli politikalar ve sivil toplum kuruluşlarının (STK) çalışmaları ile kısmen de olsa çözüme kavuşturulmuştur. Kız çocuklarının okula gönderilmesi için başlatılan “Haydi kızlar okula” ve “Baba beni okula gönder” kampanyaları oldukça etkili olmuş, ders kitaplarının para ile alındığı dönemden ücretsiz ders kitabı dağıtımını uygulamasına geçilmiş, ekonomik açıdan meydana gelen fırsat eşitsizliği bir nebze de olsa engellenmeye çalışılmıştır. Ancak; ülkemizin şartları gereği bir üst öğretim kurumuna yerleşmek için ortaokul sonunda, ortaöğretim sonunda sınavlar yapılmaktadır. Bu sınavlara milyonlarca aday girmekte ve bu adayların sadece yüzde on veya yüzde yirmilik kısmı istedikleri eğitim kurumuna yerleşebilmektedir. Bu sınavlara bazı öğrenciler, ailelerinin ekonomik seviyelerinin iyi oluşunun da etkisiyle daha çok erken dönemlerden itibaren başlayarak en iyi seviyede yetişmekte, takviye niteliğinde dersler, kurslar, dersane ve özel etüt merkezleri aracılığıyla sınavlara bir, belki birkaç adım önde başlayabilmektedir. Bu durum sebebiyle ailelerinin, ekonomik durumu iyi olmadığı için bu imkanlardan faydalanamayan öğrenciler açısından eğitimde fırsat eşitliği gerçekleşmemektedir. Oysa okul hizmetleri, sadece öğrenme ve öğrenci sorunları üzerinde durmaktan öte, öğrenci açısından eleştirel ve özgürleştirici bir tutum sergileyerek, sorunların (kültürel, ekonomik, politik) arka temellerine inen ve öğretmenlik mesleğinin çok yönlü becerilerini kullanarak öğrenciyi ve eğitim sistemlerini kuşatan tüm sorunlar için etkin politikalar üreten bir yapı olmalıdır (Gencer ve Kelebek). Bu problemlerden birisi olan sınavlara hazırlanma konusunda yaşanan sıkıntıları ve eşitsizlikleri çözmek için öncelikle 14.03.2014 tarihinde dershaneler kapatılmış ve özel etüt merkezleri belli şartlara bağlanmıştır. Daha sonra her okulda destekleme ve yetiştirme kursları açılmasını sağlayan yönergeyi yürürlüğe koymuş bununla beraber kurslarda görev alan öğretmenlerin şartlarında düzenlemeler yapılarak kurslarda görev almaları sağlanmış, özellikle öğrenci mevcudunun az olduğu bölgelerde, öğrencilerin sorun yaşamaması

için kursiyer sayısı beş kişiye düşünceye kadar DYK'nın süreceğini kılavuzlarında belirtmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları e kılavuzu [MEB], 2019). Bu çalışmaların sonucunda, kurslar vasıtası ile birçok öğrenci akademik başarı puanı yüksek ortaöğretim kurumlarına gitme şansını elde etmiştir (Ogün Haber). Ülkemizde, 2018 yılı ile uygulamaya geçmiş olan Liselere Giriş Sınavı'nda (LGS) DYK'nın akademik başarıya katkısının bulunmaktadır. Bununla beraber Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi'nin (ÖSYM) üniversitelere öğrenci yerleştirmek amacıyla düzenlediği Alan Yeterlilik Sınavı AYT ve Temel Yeterlilik Sınavı'nda (TYT) da DYK'nın katkısının olduğu düşünülmektedir. Ancak; DYK'nın uygulanma biçimlerinden kaynaklı olarak olumlu ve olumsuz durumların yaşanması muhtemel bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. DYK ülkemizde hafta içi ve hafta sonu olarak uygulanmaktadır. İki farklı zaman diliminde uygulanan kursların olumlu ve olumsuz yanları bazı araştırmalarda vurgulanmıştır. Alanyazında DYK'nın akademik anlamda olumlu olduğu, öğrencileri sınavlara hazırladığı öne çıkan sonuçlardandır (İncirci, İlğan, Sırem ve Bozkurt, 2018; Türküresin, 2018; Canlı, 2019). Kürkçü (2018) hafta sonu DYK'nın akademik anlamda daha etkili olduğunu savunurken Canpolat (2017) ise DYK'nın hafta içi olmasının daha avantajlı olduğunu belirtmektedir. Bununla beraber DYK'nın hafta içi okuldan sonra uygulanmasının yorgunluk ve bıkkınlığa yol açtığı, kursların önemsenmediği, hafta sonu DYK'da ise devamsızlığın fazla olmasının olumsuz etkileri çeşitli çalışmalarda vurgulanmıştır (Akkaya, 2017; Kürkçü, 2018; Nartgün ve Dilekçi, 2016; Ünsal ve Korkmaz, 2016). Bu bağlamda DYK'nın hafta içi ve hafta sonu uygulamalarının olumlu ve olumsuz yanlarının belirlenerek değerlendirilmesi önemlidir. Bu doğrultuda yapılacak çalışmanın DYK'nın uygulanmasında verimliliği ve etkiyi artıracığı düşünülmektedir.

1. 2. Araştırmanın Amacı

2014-2015 eğitim-öğretim yılı itibarıyla eğitim sistemimizde uygulanmaya başlanan ve kendinden önceki dersane ve etüt merkezi gibi sistemlerin yerini aldığı düşünülen destekleme ve yetiştirme kurslarının işleyiş ve sisteminin incelenmesi önemlidir. Ülkemizde öğrenciler eğitim eksikliklerini tamamlamak adına özel ders, dersane gibi ek eğitim hizmetlerine ihtiyaç duymaktadır (Çokgezen ve Terzi, 2008).

Türkiye’deki mevcut şartlar nedeniyle her öğrencinin, özel eğitim kurumu, etüt merkezi, özel ders veya dersane gibi ücretli olan ek eğitimleri alma ve bu eğitim merkezlerine gitme ihtimali ya düşük ya da hiç yoktur. Bu yönüyle okullarda ücretsiz açılan DYK önem kazanmaktadır (Uğurlu ve Aylar, 2017). Destekleme ve yetiştirme kursları hafta içi ve hafta sonu yapılmaktadır. Bu bağlamda iki uygulamanın da incelenmesi, olumlu ve olumsuz yanlarının ortaya çıkarılması önemlidir. Alanyazın incelendiğinde DYK’nın hafta içi ve hafta sonu uygulamalarına ilişkin hem olumlu hem de olumsuz bazı sonuçların olduğu görülmektedir. Hafta içi ve hafta sonu DYK’nın akademik yönden öğrencilere katkısı bulunmaktadır (Sarica, 2018; Yirci ve Açıkgöz, 2018; Nartgün ve Dilekçi, 2016; Akkaya, 2017). Bununla beraber hafta içi uygulanan DYK’nın başta yorgunluk ve beslenme olmak üzere bazı olumsuzluklarının olduğu araştırmalarda vurgulanmıştır (Bozbayındır ve Kara, 2017; Ünsal ve Korkmaz, 2016; Aküzüm ve Saraçoğlu, 2018; Akbaba, 2019; Kuzucu, 2019; Kürkçü, 2018). Hafta sonu DYK’nın olumsuz yönleri ise sosyal yönden hem öğrenci hem de öğretmenleri kısıtlaması ve kurslarda yaşanan devamsızlık sorunudur (Kürkçü, 2018; Uğurlu, 2017; Canpolat, 2017; Türküresin, 2018). DYK’da hafta içi ve hafta sonu uygulamalarında disiplin sorunlarının bulunduğu da yine bazı çalışmalarda öne çıkan önemli bulgulardandır (Uğurlu, 2017; Canpolat, 2017; Bozbayındır ve Kara, 2017; Göksu ve Gülcü, 2016; Sarica, 2018; Kuzucu, 2019). Öğrenciler tarafından Liselere Giriş Sınavı (LGS) ve bursluluk sınavı gibi sebeplerden dolayı çok tercih edilen, sonuçları düşünüldüğünde öğrenci, veli, yönetici ve öğretmenleri etkileyen, eğitim sistemi içinde yeni diyebileceğimiz DYK’nın tüm boyutlarıyla araştırılması önem arz etmektedir. Bu kapsamda DYK’da görev alan öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarının hafta içi ve hafta sonu uygulamalarında problem olarak görülen durumlar ve yaşanan sorunların yanı sıra olumlu yanlarının ortaya çıkarılmasına ilişkin görüşlerinin kursların uygulanması sürecinde verimliliği ve kaliteyi artıracak düşünülmemektedir. Bu araştırma, ülkemizde milyonlarca öğrenciyi ve yüz binlerce öğretmeni, ilgilendiren destekleme ve yetiştirme kurslarının hafta içi ve hafta sonu uygulanması sürecinin nasıl işlediğini ve bu süreçte hangi sorunların yaşandığını öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Bu doğrultuda, şu alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının olumlu yanları nelerdir?
2. Hafta sonu destekleme ve yetiştirme kurslarının olumlu yanları nelerdir?
3. Hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının olumsuz yanları nelerdir?
4. Hafta sonu destekleme ve yetiştirme kurslarının olumsuz yanları nelerdir?
5. Hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının iyileştirilmesine yönelik öneriler nelerdir?
6. Hafta sonu destekleme ve yetiştirme kurslarının iyileştirilmesine yönelik öneriler nelerdir?

1. 3. Araştırmanın Önemi

Destekleme ve yetiştirme kurslarında girdileri kontrol etmek, süreci yakından takip etmek ve bu süreçte yaşanan sorunlara çözümler üretebilmek, bu sistemin hedeflerine ulaşabilmesi konusunda düzenlenmesi ve onarımı için gerekli geri bildirimi sağlanmak açısından bu çalışmanın fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda DYK'nın hafta içi ve hafta sonu uygulamalarına değiniyor olması nedeniyle alanyazına olumlu anlamda değer katacağı düşünülmektedir. Alanyazına değer katmasının yanında, araştırmayı önemli kılan bir diğer durumun, milyonlarca öğrenci ve yüz binlerce öğretmeni ilgilendiren DYK'ların, Parasız Yatılı ve Bursluluk Sınavı (PYBS) ve Liselere Giriş Sınavı (LGS) ile başlayan süreçte öğrencilerin meslek hayatını ve geleceğini etkileyecek Alan Yeterlilik Sınavı (AYT), Temel Yeterlilik Sınavı (TYT) ve diğer merkezi sınavlara daha etkili, verimli bir şekilde hazırlanmalarını ve kurslardan faydalanmalarını sağlayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle yapılan bu çalışma önemli görülmektedir.

1. 4. Sayıtlar

Bu araştırmada;

1. Destekleme ve yetiştirme kursuna dair öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formunun öğretmen görüşlerini belirlemede yeterli olacağı varsayılmıştır.

2. Bu araştırmanın, DYK'nın hafta içi ve hafta sonu uygulamalarının aksayan yönlerini ve olumlu yönlerini tespit ederek politika üreticilerine ve eğitim alanındaki çalışmalara ışık tutacağı varsayılmıştır.

1. 5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Düzce il merkezinde faaliyet gösteren destekleme ve yetiştirme kurslarının, hafta içi ve hafta sonu uygulamalarında görev alan ortaokul öğretmenleriyle sınırlıdır.

2. Yöntem kısmında detaylı olarak bahsedeceğimiz, destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanan yarı yapılandırılmış formda yer alan sorular, görüşme esnasında sorulan alternatif sorular ve sonda sorular ile sınırlıdır.

1. 6. Tanımlar

Destekleme ve Yetiştirme Kursu (DYK): Resmî ve özel örgün eğitim kurumları ile yaygın eğitim kurumlarında öğrenim gören istekli öğrenci ve kursiyerleri destekleme ve yetiştirme amacıyla resmî örgün ve yaygın eğitim kurumlarında açılan kursları ifade eder (MEB, 2019).

Öğrenci: İlköğretim ve ortaöğretim kurumları ile açık öğretim kurumlarında öğrenim gören bireylerdir (MEB, 2019).

Kursiyer: Herhangi bir örgün öğretim kurumunu bitirmiş kursa devam eden kişidir (MEB,2019).

Eğitim, Bilişim Ağı (EBA): Öğrenci ve öğretmenlerin kullanımına sunulan çevrimiçi bir öğrenme platformunun ismidir (Yeşilyurt, 2019).

e-Kurs: Destekleme ve Yetiştirme Kursları ile ilgili iş ve işlemlerin yapılabildiği, e-okul benzeri olan genel ağ üzerinde dijital veri giriş alanıdır. EBA ile uyumlu bir sistemdir.

e-Kılavuz: Millî Eğitim Bakanlığı'nın her öğretim yılı başında Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında uygulanacak iş ve işlemleri anlattığı, işlediği, genel ağ üzerinden yayınlanan bir veri dosyasıdır.

Ek Ders: Öğretmenlerin aylık karşılığında okuttukları dersin sonrasında aldıkları ek ücrete tabi derslerin ödemelerine verilen isimdir (MEB, 2006).

Ortaöğretim Kurumları Sınavı (OKS): Türkiye'de 2004 ile 2008 yılları arasında ilköğretim 8.sınıflara yönelik ortaöğretim kurumlarına yerleştirme amaçlı yapılan sınavdır.

Seviye Belirleme Sınavı (SBS): Türkiye'de 2008 ile 2013 yılları arasında altı, yedi ve sekizinci sınıf öğrencilerinin, ilgili öğretim yılı sonunda gördükleri öğretim içeriğinden girdikleri ve belirli oranlarda puan değerlendirmeleriyle uygulanan sınavdır.

Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG): Türkiye'de 2014 ile 2017 yılları arasında her türdeki ortaokulda, 8. sınıflara uygulanan yerleştirme sınavının adıdır.

Liselere Giriş Sınavı (LGS): Türkiye'de ilk kez 2018 eğitim-öğretim yılının sonunda ortaokul 8. sınıflara uygulanan ve günümüzde de uygulanmaya devam eden önceden, nitelikli olarak belirlenmiş ortaöğretim kurumlarına yerleştirmeyi amaçlayan sınavdır.

Nitelikli Ortaöğretim Kurumları: Liselere Giriş Sınavı (LGS) ile öğrenci alan akademik ve mesleki eğitim veren ortaöğretim kurumlarıdır.

Temel Yeterlilik Sınavı (TYT): Yükseköğretim kurumlarına yerleştirmede uygulanan ve adayların temel bilgilerinin ölçüldüğü sınavın adıdır.

Alan Yeterlilik Sınavı (AYT): Adayların yükseköğretim kurumlarına girişte yöneldikleri alanı içeren bölümlerden girdikleri sınavdır.

Sivil Toplum Kuruluşu (STK): Toplumsal olaylar ve durumlara çözüm bulmak amacıyla kâr amacı gütmeyen ve gönüllülük esasına göre üye ve çalışanlardan oluşan kuruluşlardır (TDK, 2020).

2. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde eğitimin temel kavramlarına değinilmiştir. Bunun dışında Türkiye’de ortaöğretime yerleştirme sınavları, DYK’nın işleyişi, dünyada DYK benzeri uygulamalar ve ilgili çalışmalar hakkında bilgilere yer verilmiştir.

2. 1. Eğitim

Eğitim insanlık tarihi kadar eski ve önemini asla kaybetmeyen bir kavramdır. Türk Dil Kurumu sözlüğünde yer alan tanıma göre eğitim, bireylerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı destekleme, terbiye ibaresi ile açıklanmaktadır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2020). Bununla beraber eğitim kavramı, insanoğlunun en eski zamanlarından beri birçok bilim insanı ve araştırmacı tarafından kendine özgü bir biçimde açıklanmıştır. Bu yüzden alanyazında eğitim kavramının çok çeşitli tanımları bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır: Eğitim, toplumsal bir olgu ve olaydır. Bireyleri toplum ortamında toplumsal değerlerle uyumlu olarak etkileme, söz konusu değerleri bireylere kazandırma sürecidir (Gül, 2004: 226). Ziya Gökalp eğitimi, bir toplumda yetişmiş olan neslin yetişmekte olan nesle, fikir ve hissiyatını aktarması olarak tanımlamaktadır. İsmail Hakkı Baltacıoğlu’na göre eğitim, bireylerin yaratılışlarında bulunan hafıza, zekâ vb. nitelikleri ile beraber, kişide var olan yetenekleri geliştirmek, onu hayatta başarılı olabilecek şekilde yetiştirme sürecidir (Aktaran: Altın, 2014: 225). Fidan (2012) eğitimi, en genel anlamıyla insanları belli amaçlarına göre yetiştirme süreci olarak tanımlamıştır.

Eğitim ile ilgili tanımlar incelendiğinde genelde ortak kavram olarak yetiştirme, değiştirme, uyum sağlama kavramları öne çıkmaktadır. Destekleme ve yetiştirme kursları da bu bağlamda öğrencilerin bireysel farklılıklarından veya okul ortamında meydana gelen öğretmen yetersizliği, materyal yetersizliği vb. olumsuzluklardan dolayı sorun yaşayan öğrencilerin yetiştirilmesinde etkili olması

beklenen bir uygulamadır. Bununla beraber DYK akademik anlamda öğrencilerin sınavlara hazırlanmasını da amaçlamaktadır. Destekleme ve yetiştirme kursları eğitimin planlı ve programlı yürütülen formal alanında yer almaktadır. DYK uygulaniş itibariyle formal eğitimin alt başlığı olan örgün eğitim faaliyetleriyle yürütüldüğü gibi liseden mezun olan öğrenciler için halk eğitim merkezleri aracılığıyla yaygın olarak da yürütölmektedir. Bu nedenle öncelikle formal eğitim başlığı ele alınmış akabinde ise formal eğitimin alt başlıklarından örgün eğitim ve yaygın eğitim başlıkları değeriendirilmiştir.

2. 1. 1. Formal Eğitim

Formal kelimesi dilimize Fransızca'dan girmiş olan ve biçimli, planlı olan kavramları ile “resmi” anlamına gelmektedir. Formal eğitim, belirli bir amaç doğrultusunda, tasarlanan bir programın veya içeriğinin planlı olarak öğretim sürecidir (Fidan, 2012). Yine bir başka tanımda, formal eğitim, istendik davranışları gerçekleştirmek amacıyla planlı, tasarlanmış ve alanında uzman kişiler tarafından yapılan eğitimidir (Şeker, 2014). Bununla beraber, Fidan (2012) okullarda verilen eğitim, askeri eğitimler, bazı kurslar, mesleki etkinlikler ve halk eğitim merkezi kurslarının çalışmalarını formal eğitim kapsamında ele almıştır. Öztürk ve Talas (2015) formal eğitimi, bir plan ya da program uygulanarak gerçekleştirilen eğitim olarak tanımlamıştır. Formal eğitim belirli amaçları içeren amaçlara ulaşacak programların tasarlandığı olağanüstü durumlar haricinde (deprem, sel, salgın, savaş vb.) tamamıyla organize bir sistemin adıdır. Destekleme ve yetiştirme kursları uygulaniş biçimiyle formal eğitimin alt başlıklarından örgün ve yaygın eğitim kapsamında yapılmaktadır.

Örgün eğitim, bireylerin hayatın içinde mesleki olarak rol almadan önce, okul ve benzeri birimlerde temel ve derinlemesine bilgi edinerek yetişmelerini sağlamak amacıyla düzenlenen planlı bir eğitim faaliyetidir (Öztürk ve Talas, 2015: 105). Örgün eğitim bunun yanında, öğrencilerin öğretim faaliyetlerinin yürütölme sürecinde ders ve uygulamalı çalışmalara devam etme zorunluluğu bulunan bir öğretim türüdür (Hacıköylü, 2015). Yine bir başka tanıma göre örgün eğitim, Millî Eğitim Bakanlığınca yetki verilen kurumlarda önceden belirlenen amaç ve programlar doğrultusunda öğretim faaliyetlerinin yürütölmesidir (Şişman, 2015).

Ülkemizde okullar örgün eğitimin uygulandığı en önemli kurumların başında gelmektedir. Yine ülkemizde ortaokul ve ortaöğretim öğrencilerinin okul çıkışı ve hafta sonu katılım gösterdikleri destekleme ve yetiştirme kursları örgün eğitimin içinde yer almaktadır.

Yaygın eğitim, örgün eğitim imkanlarından hiç faydalanmamış olan veya eğitim-öğretim faaliyeti gördüğü örgün eğitim kurumlarından, mezun olmadan ayrılanlara ya da örgün eğitim kurumlarında okuduğu ilgili alanlarda daha yeterli duruma ulaşmak isteyen bireylere uygulanan eğitimidir (Aktaran: Öztürk ve Talas, 2015: 105). Yaygın eğitim ve örgün eğitim birbirini tamamlayıcı şekilde genel ve mesleki teknik olarak iki temel bölümden meydana gelir ve bu bölümler birbirini destekleyici nitelikte düzenlenir (Akan, 2018: 47-48). Çokgezen ve Erdene (2015) yaygın eğitimin ulaşmaya çalıştığı hedefi, okuldan ayrılma, ekonomik sorunlar, disiplin cezaları vb. etkilere bağlı olarak eğitim-öğretim faaliyetlerini hiç almayan ya da öğrenim faaliyeti yarıda kalmış bireylerin, ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda bireylerin bilgi seviyelerinin ve hayat standartlarının yükselmesi olarak vurgulamıştır. Bu kapsamda ortaöğretimden mezun olan öğrencilerin yükseköğretim kurumlarına yerleşmelerine katkı sağlamak amacıyla ülkemizde yaygın eğitimin yoğun olarak uygulandığı halk eğitim merkezlerinde DYK düzenlenmektedir.

2. 2. Öğrenme

Öğrenme genel anlamda, toplumun var olan durumuna, kurallarına ve toplumun kültürel gereklerine ayak uydurma biçimidir (Kaya, 2012: 12-13). Seven ve Engin (2008) öğrenmeyi, davranış ile ilişkilendirerek bireylerin davranış değişimlerini öğrenme olarak tanımlamıştır. Ancak; her davranışın öğrenme olmadığı bireyde biyolojik değişimlerin de davranış değişikliğinde etkisinin bulunduğu bunun öğrenme olarak kabul edilemeyeceğini savunan görüşler de bulunmaktadır (Senemoğlu, 2005). Öğrenme tür bakımından değerlendirildiğinde ve özellikle öğrenen bireyin yaklaşımı boyutunda ele alındığında derinlemesine, yüzeysel ve stratejik öğrenme olarak tanımlanmaktadır (Beyaztaş ve Senemoğlu, 2015: 193). Öğrenmeyi etkileyen birçok etken bulunmaktadır. Bunlara örnek olarak öğrenen ile ilgili durumlar, öğretici ile ilgili durumlar, öğrenilen zaman ve mekân ile ilgili durumlar vb. örnek olarak gösterilebilir. Öğrenme ile ilgili tanımlar, türleri ile ilgili

ve öğrenmeyi etkileyen durumlara bakıldığında, birbirinden değerli ve oldukça özgün birçok görüşün olduğu görülmektedir. Tüm bu değerlendirmeler ışığında öğrenme, bireyin biyolojik, psikolojik, kültürel, coğrafi vb. gibi faktörlerin etkisinde kalarak gerek içsel gerekse dışsal durum değişmeleridir. Öğrenme düzeyinin artırılmasında ek öğrenme faaliyetleri de oldukça önemlidir. Yeterli zaman ve öğrenme olanaklarının sağlanması halinde tam öğrenme modeline göre tüm öğrencilerin hedeflenen kazanımlara ulaşabileceğini öngörmektedir (Demirel, 2015). DYK'nın öğrencilerin öğrenme eksikliklerinin giderilmesi noktasında rol üstlendiği görülmektedir (Türküresin, 2018). Bu bağlamda DYK'nın ek eğitim-öğretim faaliyetleriyle öğrencilerin eksik öğrenmelerinin giderilmesi için ders tekrarı, sınavlara hazırlık ve akademik başarılarını artırma noktasında katkı sağladığı düşünülmektedir.

2. 3. Türkiye’de Ortaöğretim Kurumlarına Yerleştirme Sınavları

Ülkemizde her ne kadar son yirmi ya da yirmi beş yılda yaygın hale gelmiş olsa da liselere yerleştirme sınavları uzun zamandan beri uygulanmaktadır. Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA) tarafından hazırlanan rapora göre 1955 yılından itibaren hizmet vermeye başlayan ve yabancı dilde eğitim sunan kolejler öğrencilerini sınavla seçmiştir (Eğitim Tercihi, 2013). Bu çalışmanın akabinde bireysel girişimler, özel kuruluşlar ve kamunun desteğiyle 1964 yılında ülkemizde ilk defa fen lisesi adı altında kolej tarzında bir okul açılmış ve öğrencilerini özel bir sınavla almaya başlamıştır (Ankara Fen Lisesi, 2018). Bir süre sonra VII. Milli Eğitim Şurası’nda, fen liselerinin ulusal düzeyde açılması fikri ileri sürülmüştür (Gür, Çelik ve Coşkun, 2013). Bu fikrin akabinde ise Millî Eğitim Bakanlığının 30.09.1974 tarih ve 11108 sayılı genelgesiyle, 1955 yılında açılan kolejler liseye dönüştürülmüş; 12.01.1975 tarih ve 11459 sayılı genelgeyle de bu liseler Anadolu Lisesi adını almıştır (Özgen, 1991: 27). Yine bu Anadolu Liseleri öğrenci seçimlerini yaparken yabancı dil alanında öğrenci yetiştirmeyi hedeflemesi nedeniyle, temel eğitimin bitişinin akabinde merkezi sınavlar düzenlemiş ve hazırlık sınıfına öğrenci olarak yedi yıllık süre zarfında öğrencileri yetiştirmiştir (Özgen, 1991: 25-26).

Ülkemizde yükseköğretim sınavları zaman içerisinde değişmiş olsa da temel sınav felsefesi öğrenilenleri test etmenin dışında eleme ve yerleştirme olarak kalmıştır. Bu sınavlarda diğer liselere (ortaöğretim) nazaran Anadolu ve Fen liseleri büyük başarılar elde etmiş ve bu durum Anadolu ve Fen liselerine olan talebi oldukça yüksek oranda artırmıştır (Öztürk, 2018: 12). Gerek sınavlar gerekse eğitim boyutunda diğer eğitim kurumlarından daha iyi olduğu düşünülen Anadolu ve Fen liselerine oluşan bu talep için dersane, etüt, özel ders gibi uygulamalar giderek yaygın bir hale gelmiştir. Bu talebi karşılayan dershanelerin 08.06.1965 yılında, 625 sayılı kanunla açılması merkezi lise sınavlarına ve yükseköğretim sınavlarına hazırlanan öğrenciler için büyük bir avantaj sağlamıştır (Özdebir, 2010). 1997 yılında çıkarılan kanun ile Türkiye’de zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılması kararı kabul edilerek yürürlüğe girmiştir (Resmî Gazete, 2020). Bu durumun neticesinde temel eğitimin ikinci kademesi olan ortaokul zorunlu hale getirilerek beş yıl ilkokul ile üç yıl ortaokul birleştirilerek ilköğretim şeklinde düzenlenmiştir. Bu durumun sonucunda birçok aile çocuğunun ilköğretim sonrasında, sosyolojik yapının değişmesi nedeniyle ortaöğretim kurumlarına devam etmesini istemiştir. Bu nedenle ortaöğretim kurumlarının tamamına yoğun bir talep oluşmuştur. Bu yoğun talebi karşılamak için 1999 yılında tüm liseler için ortak bir merkezi sınav ilk defa düzenlenmiş ve bu sınavda alınan puanlara göre yerleştirme işlemleri yapılmıştır (Eğitim Ajansı, 2020). 2000’li yılların başında günümüzdeki gibi Liselere Giriş Sınavı (LGS) adı verilen, sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına, 2004 yılından itibaren Ortaöğretim Kurumları Sınavı (OKS) ile yerleşilmiştir. OKS sınav anlamında ihtiyaçları karşılayamaması nedeniyle kaldırılmıştır. Devamında, Seviye Belirleme Sınavı (SBS) adıyla yeni merkezî sınavlar uygulanmaya başlamıştır. (Akbaba, 2019). SBS, 2008 ve 2013 yıllarında kademeli geçiş sağlanarak altıncı, yedinci ve sekizinci sınıfların öğrenim gördüğü yılın sonunda girdikleri, belli bir puanlama sisteminin olduğu üç yılın sonuçları ve okul notlarının, ortaöğretim kurumlarına yerleşmede etkili olduğu bir sınav sistemidir. SBS, 2013 yılında sınavın uygulanma biçiminden kaynaklanan olumsuz yanları öne sürülerek kaldırılmıştır. SBS’nin yerine, altı dersten birinci dönem ve ikinci dönem ayrı ayrı uygulanan ve mazeret sınavları seçeneği ile sınava giremeyenlere telafi imkânı sağlayan Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) sınavları düzenlenmeye başlanmıştır

(Öztürk, 2018: 14). 2017 yılında son kez uygulanan TEOG sınavlarının yerine, 50 soruluk sözel ve 40 soruluk sayısal olmak üzere iki bölüm ve altı dersten olmak üzere Liselere Giriş Sınavı (LGS) getirilmiştir. LGS ile sınavla öğrenci alan “nitelikli ortaöğretim kurumları” yanında sınavsız öğrenci alan ortaöğretim kurumlarının da olacağı ve yerleştirmede adrese bağlı kayıt alanı ve okul ders puanlarının altı, yedi ve sekizinci sınıf ortalamalarının etkili olacağı liselere geçiş yönergesinde açıklanmıştır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2018).

Sınav sistemleri zaman içinde değişim ve dönüşümler yaşamış olsa da temel prensip hep aynı kalmış olup bu temel mantık, öğrencilerin öğrendiklerinin test edilmesinden daha çok öğrencilerin puan sıralamamasına bağlı olarak daha önceden belirlenen ortaöğretim kurumlarına yerleştirilmesi olmuştur. Bu durum sonucunda da gerek öğrenciler ve aileleri gerekse öğretmenleri ve okul yönetimleri açısından sınava bağlı olarak öğrenci yetiştirme çabasını doğurmuştur. Uzun yıllar boyunca özellikle ailelerin ve öğrencilerin iyi bir ortaöğretim kurumu ve yükseköğretim kurumuna yerleşmeleri için dershaneler ve özel etüt merkezleri ekonomik boyutu nedeniyle her ailenin çocuğunu gönderememiş olması nedeniyle fırsat eşitliğini engellese de okulu destekleyici bir rol üstlenmiş ve sınavlara hazırlama konusunda bazı avantajlar sağlamıştır.

Ancak; TEOG sınavları sürerken, dershaneler fırsat eşitliğine engel olduğu, ekonomik olarak aileleri sömürdüğü vb. gerekçelerden dolayı 01.03.2014 yılında kabul edilen 6528 sayılı kanun (T.C. Resmî Gazete, 14.03.2014) 08.08.2015 tarihinde 29439 sayılı resmî gazetede yayımlanmış, Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılarak (T.C. Resmî Gazete, 08.08.2015) 2015-2016 eğitim-öğretim yılından itibaren faaliyetleri sonlandırılmıştır. Dershanelerin kapatılması sürecinde sınavlara hazırlık aşamasında hem fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla hem de sınavlara devletin kendi personeliyle (öğretmen ve yönetici) öğrenci yetiştirmek amacıyla, örgün ve yaygın eğitimi destekleme ve yetiştirme kursları, Millî Eğitim Bakanlığının (MEB) 23.09.2014 tarihinde yayımladığı yönerge doğrultusunda 2014-2015 eğitim-öğretim yılı ile başlamış ve küçük değişikliklerle günümüzde halen devam etmektedir.

2. 4. Destekleme ve Yetiştirme Kursları

Bu bölümde örgün ve yaygın eğitimi destekleme ve yetiştirme kursları ile ilgili, genel bilgiler, işleyiş süreci ve denetimi ile ilgili başlıklar bulunmakta ve değerlendirilmektedir.

2. 4. 1. Destekleme ve Yetiştirme Kursları İle İlgili Genel Bilgiler

Dershanelerin ve özel etüt merkezlerinin kapatılmasının öngörüldüğü, görüşüldüğü dönemde Millî Eğitim Bakanlığı, 23.09.2014 tarihinde ortaöğretim ve yükseköğretim sınavlarına hazırlık ve okulda öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesi amacıyla destekleme ve yetiştirme kurslarını hayata geçirmiştir (MEB, 2014). 4145909 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi doğrultusunda işlevini yürütmekte olan DYK kursları örgün eğitim sürecindeki öğrenciler için ortaokul ve liselerde uygulanırken mezun öğrenciler için Halk Eğitim Merkezleri aracılığı ile faaliyetlerini sürdürmektedir (MEB, 2019: 4). Örgün eğitimde okuyan öğrenciler ile 12. sınıftan mezun olan öğrencileri kapsayan destekleme ve yetiştirme kurslarında ders almak gönüllülük esasına dayanır ve ücretsiz olarak sürdürülür (MEB, 2019: 3). Kurslar, özel öğretim kurumları veya herhangi bir yayinevi ile iş birliği içinde açılmaz (MEB, 2019: 3). DYK’da öğrenci, ilköğretim ve ortaöğretim kurumları ile açık öğretim kurumlarında öğrenim görenleri, kursiyer ise kursa devam eden örgün öğretim dışındaki kişiyi ifade eder (MEB, 2014: Madde 4). Destekleme ve yetiştirme kursları, fırsat eşitliğini sağlaması, ücretsiz oluşu ve kamu eliyle yapılması nedeniyle gerek öğrenciler gerekse veliler tarafından oldukça rağbet gören bir uygulamadır. Öyle ki her geçen yıl DYK’larda görev alan öğrenci, kursiyer ve öğretmen sayısı artış göstermekte kurs merkezlerinin sayısı her yıl artmaktadır (Uğurlu, 2017: 22). Öğrenciler ve veliler açısından katılımın yüksek olmasının nedeni sınava hazırlanma noktasında ücretsiz olması, fırsat eşitliği sağlaması gibi etkenlerdir. Öğretmenler açısından katılımın yüksek olması ise işledikleri derslerin genel tekrarı ve sınavlara kendi öğrencilerini hazırlamanın yanında, DYK’da verilen kurs ücretlerinin ek ders karşılığı olarak %100 oranında artırılmış olmasıdır (Resmî Gazete, 2015: Madde 9). Bununla beraber öğretmenlerin kurslarda görev aldıkları her ay boyunca hizmet puanlarına 0,5 puan eklenmesi ve bu durumun tayin işlemlerinde kolaylık sağlaması öğretmenlerin kurslara katılımını artıran diğer önemli husustur (MEB, 2015: Madde 40).

2. 4. 2. Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Açılışı ve İşleyiş Süreci

Destekleme ve yetiştirme kursları her öğretim yılı başlangıcında yayımlanan e-Kılavuz aracılığı ile diğer eğitim-öğretim yılının yaz dönemi sonuna kadar kurs merkezi ve il-ilçe milli eğitim müdürlükleri tarafından yürütülen bir süreçtir. Kurslara katılım okul müdürlüğü tarafından takvim sürecinde, e-Kurs modülü kullanılarak teklif edilir. Kurslar milli eğitim müdürlüğü onayıyla açılır. Açılan kursların onay çizelgeleri e-Kurs modülünden alınarak ilgili müdürlüğe onaylatılır.

Şekil 1: Destekleme ve Yetiştirme Kursları e-Kurs Modülü

Şekil 1’de görülen e-Kurs modülü üzerinden, kursların açılış, kapanış, onay, öğretmen-öğrenci kayıt, ders programları vb. iş ve işlemleri yapılır (MEB, 2019: 3). Kurslarda görev alacak olan öğretmenler için kurs talebinde bulunan kadrolu/sözleşmeli öğretmenlere öncelik verilmesi esastır. Öğretmenlerin ihtiyacı karşılamaması hâlinde kurs merkezi müdür ve müdür yardımcıları görev alabilir. Yine öğretmen sayısının yetersiz olması hâlinde millî eğitim müdürlüğünce aday öğretmen olarak atanabilme şartlarını taşıyanlar arasından ve/veya üniversite öğretim elemanlarından ek ders ücreti karşılığında ders okutmak üzere görevlendirme yapılabilme imkânı bulunmaktadır (MEB, 2019: 3). Her bir kurs programına devam edecek öğrenci/kursiyer sayısının 10’dan az, bir kursun sınıf mevcudunun ise 20’den fazla olmaması esastır. Yıllık düzenlenecek kurslar; beş, altı, yedi, sekiz, dokuz, 10

ve 11. sınıflarda öğrenim gören öğrenciler için Eylül, 12. sınıflarda öğrenim görecektir öğrenciler ile ortaöğretimden mezun olanlar için ise temmuz ayında başlayacak şekilde planlanır. Ancak ara tatillerde kurs yapılmaz. Olağanüstü durumlarda bu süreler millî eğitim müdürlüğü tarafından değiştirilebilir (MEB, 2019: 4). Kurslarda görev alacak tüm öğretmenler, sınıf oluşturma işlemleri sırasında e-Kurs Modülü üzerinden görevlendirilir. Kurslarda görev alacak öğretmenin, kurs merkezini tercih eden öğretmenler arasından öğrencinin tercihleri de dikkate alınarak kurs merkezi müdürlüğünce belirlenmesi esastır. Kurs merkezine e-Kurs modülü üzerinden kurs açılmasının bir ay sonrasına kadar öğrenci/kursiyer kaydı yapılabilir (MEB, 2019: 4). Destekleme ve yetiştirme kursları ortaokul ve imam hatip ortaokulları ile ortaöğretim kurumlarının tüm sınıf seviyelerinde bakanlık tarafından belirlenen derslerden açılır. Kurslarda öğrencilerin sınıf seviyelerine göre haftalık en fazla alabilecekleri ders saati yıllık dönemde beş, altı, yedi, dokuz, 10, 11. sınıflarda beş ders ve haftalık 12 ders azami, sekizinci sınıflarda altı ders ve haftalık 18 ders azami, 12. Sınıf ve mezun olanlarda ise altı ders ve 24 saat esas ile düzenlenirken yaz döneminde ise beş, altı, dokuz ve 10. sınıflarda beş ders ve haftalık 12 saat olarak yedi ve sekizinci sınıflarda altı ders ve azami haftada 18 saat, 11 ve 12. sınıflar ile mezun olanlarda ise altı ders ve haftada 24 saat azami ders alabileceği şeklinde düzenlenmiştir (MEB, 2019: 4).

Kurslara kayıt olan kursiyer ve öğrencilerin devam zorunluluğu vardır zorunlu haller dışında kursların 1/5'ine katılmayan öğrencinin ilgili dersin kursu ile bağı kesilir. Yine kurslarda kursiyer veya öğrencinin kursun işleyişini bozan davranışları sonucunda gerekli işlemler yapılır (MEB, 2019: 5). Kurs saatleri aynı gün iki saatten az, sekiz saatten fazla olmamak kaydıyla farklı günlerde yapılabilir. Yaz döneminde açılan kursların zamanı dört haftadan az sekiz haftadan fazla, yıllık açılan kursun zamanı ise 16 haftadan az, 36 haftadan fazla olamaz (MEB, 2019: 5). Kurslara ait ders planları, kazanım testleri, deneme ve değerlendirme sınavları Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü resmî internet sayfasında yer alan “Kurslar” bölümünde yayımlanır. Kurslarda yararlanılabilecek kaynaklar, ders kitapları ile Bakanlıkça belirlenen diğer eğitim materyalleridir (MEB, 2019: 5).

Kurs ile ilgili iş ve işlemler için her öğretim yılının belli dönemlerinde il ve ilçe DYK komisyonları oluşturulur. Kurs merkezleri bakanlık tarafından belirlenen derslerden kurs talebinde bulunur. Kursların ne zaman yapılacağı ile ilgili program, işleyiş, öğretmenlerin ücret düzenlemelerini de kurs merkezi kapsamında okul müdürü yapar. Kurslara katılan öğrencilerin kazandıkları bilgi ve becerileri ölçmek amacıyla kurs merkezinde kurs saatlerinin içinde kurs açılan derslerden her ay değerlendirme sınavı yapılır. Bu değerlendirmeler mahallî olarak yürütüleceği gibi Bakanlık tarafından merkezi olarak da yapılabilir. Değerlendirme sonuçları analiz edilir eksikliği görülen konular tamamlanır. Ayrıca her dönem sonunda Türkçe, matematik, fen bilimleri ve yabancı dil derslerinden Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Merkezi (ÖDSGM) tarafından izleme ve değerlendirme ortak sınavı yapılır. Kurslarda ısınma, kırtasiye, aydınlanma ve temizlik hizmetleri bakanlık tarafından karşılanır (MEB, 2019: 5-6-7).

Kurslara öğrenci ve öğretmenler e-Kurs modülü üzerinden başvuruda bulunarak katılım sağlayabilir. Ancak; öğretmenler kurslara milli eğitim müdürlüğüne şahsen başvuru da yapabilir (MEB, 2019: 7-8). Kurslarda öğrencinin de tercihi dikkate alınarak öğretmen görevlendirmesi yapılır. Kurs sınıfları en az 10 en fazla 20 öğrenciden oluşacak şekilde tanzim edilir. Ancak; şartlar doğrultusunda sınıf öğrenci sayıları 24'e çıkarılır. Ayrıca yerleşim yeri dezavantajları ve taşıma imkanının olmaması gibi gerekçelerden dolayı sınıf mevcudunun beş öğrenciden az olmaması kaydıyla kurslar milli eğitim müdürlüklerinin onayı ile açılabilir (MEB, 2019: 8-9). Kurs mevcudunun 10'un altına düşmesi durumunda sınıf birleştirilmesine veya kursun kapatılmasına milli eğitim müdürlüklerince karar verilmektedir. Ayrıca yerleşim yeri dezavantajları ve taşıma imkanının olmaması gibi gerekçelerden dolayı sınıf mevcudunun beş öğrencinin altına düşen kurslar da yine milli eğitim müdürlüğü onayıyla sonlandırılır (MEB, 2019: 9). DYK'nın süreleri 2014 ve 2019 yılları arasında birinci dönem, ikinci dönem ve yaz dönemi olmak üzere üç dönemden oluşuyordu. Bununla beraber yıllık olarak düzenlenmesine ilişkin yetki milli eğitim müdürlüklerine bağlıydı (MEB, 2014). Ancak; 2019-2020 eğitim-öğretim yılının başında yayımlanan e-Kılavuzda kursların yıllık ve yaz dönemlerini kapsayacağı belirtilerek dönemlik kurslar kaldırılmış böylece alanyazında sıkça dile getirilen ikinci dönem DYK'nın geç açılmasından kaynaklı olumsuz durum giderilerek kurslar

öğretim yılı bütününe yayılmıştır (MEB, 2019: 4-9). Kurslar bu doğrultuda iş ve işleyiş takviminde belirtilen sürelerde uygulanırken yaz dönemi kursları ise şartlar doğrultusunda kurs merkezlerince düzenlenebilir. Kurslar, ders saatleri dışında saat 22.00'a kadar yapılabilir ve ihtiyaç duyulması hâlinde cumartesi, pazar günleri ile yarıyıl tatilinde de devam edebilir. Kurslarda bir ders saatinin süresi 40 dakikadır. (MEB, 2019: 9).

2. 4. 3. Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Yönetim, Denetim ve Sorumluluk

Bünyesinde kurs açılan kurumun müdürü kursun da müdürüdür. Kurslarla ilgili iş ve işlemleri yürütmesi için kurs müdürü tarafından müdür yardımcısı görevlendirilir. Kurs merkezi müdürünün, kursların iş ve işleyişini sağlamak, düzeni sağlayıcı önlemler almak, plan ve programların uygulanmasını sağlamak, ders planlarını inceleyerek onaylamak, idari ve mali işleri yapmak gibi görevleri bulunmaktadır (MEB, 2014). Kurs ile ilgili mevzuat içerisinde yer alan, defter, plan, yoklama defteri vb. evrakların takibini yapmak, müdürün kurslarla ilgili verdiği iş ve işlemleri yapma görevi bulunmaktadır (MEB, 2014). Kurs merkezlerindeki eğitim ve öğretim faaliyetleri ile ilgili iş ve işlemlerin denetimi yetkililer tarafından yapılır. Kursların değerlendirilmesiyle ilgili yıl sonu raporu kurs merkezi müdürlüklerince ilçeye, ilçe raporları il'e, il raporları ÖDSGM'ye ağustos ayının son haftasında gönderilir (MEB, 2019: 7). Kurs faaliyetleri kurs merkezi müdürü tarafından denetlenebildiği gibi il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri tarafından ve maarif müfettişleri tarafından da denetlenebilir. Bununla beraber birçok iş ve işlem e-Kurs modülü üzerinden yürütülmekte ve tüm gelişmeler izlenilerek değerlendirmeler yapılabilmektedir.

2. 5. Yurt Dışında Destekleme Yetiştirme Kursu Benzeri Uygulamalara Örnekler

Takviye eğitim olarak da adlandırabileceğimiz destekleme ve yetiştirme kursları bir süredir ülkemizde yürütülmektedir. Dünyada ülkemizdekine benzer uygulamalar bulunmaktadır. Özellikle Uzak Doğu ülkelerinin takviye edici eğitim kapsamında “gölge eğitim” olarak adlandırılan dersane sistemi ile destekleyici eğitim faaliyeti yürütülmektedir (Saracaloğlu, Gündoğdu, Baydilek ve Uça, 2014:

417). Yunanistan’da ortaöğretime hizmet veren ve sayıları 3 bini aşkın özel dershane bulunmakta, bu dershanelere genel olarak lise iki ve lise son sınıf öğrencileri devam etmektedir (ÖZ-DE-BİR, 2012). Yine bir Uzakdoğu ülkesi olan Japonya’da, 10 milyon öğrenci “Juku” adı verilen dershanelere devam ederek destek eğitimi almaktadır. Almanya ve Portekiz gibi ülkelerde dershanelerle ilgili mevzuat düzenlemesi olmamasına karşın ofis, merkez, büro ve benzeri ortamlarda destek eğitimleri verilmektedir. İngiltere ve Fransa gibi ülkeler de ders saati dışındaki zamanlarda özellikle hafta sonlarında destek eğitimi faaliyeti yürütmektedir (Atabay, 2014). Bununla beraber Asya ülkelerinin bazılarında devlet okullarında öğrenim görmekte olan öğrenci ailelerinin ek ücretler ödeyerek hafta sonu, okul sonrasında ya da yaz tatillerinde destekleyici kurslara katılım sağladıkları bilinmektedir (Bray, 2013).

Afrika kıtası ülkelerinden Nijerya’da, fizik derslerindeki öğrenci başarılarına yönelik yapılmış olan bir araştırmaya göre öğrencilerin ders başarılarının okul sonrası kurs vb. etkinliklerle artırıldığı ortaya koyulmuştur (Adeyemo, 2010). Kanada’nın da çeşitli amaçlara ulaşmak amacıyla okul sonrası destekleyici programlar uygulanmış ve bunda olumlu neticeler elde edilmiştir (Mishna vd., 2013). Dünyanın en gelişmiş ülkeleri arasında olmasına rağmen ABD’de destek eğitimi veren dershaneler bulunmakta ve bu dershaneler 17 farklı sınav için öğrenci yetiştirerek ve temel ders düzeyini yükseltmeye yönelik çalışmalar yapmaktadır (Ertaş, 2012). Yeni Zelanda’da öğrencilerde okuma seviyesini desteklemek adına ek kursların yapılması takviye eğitime örnek olarak gösterilmektedir (Kıral, 2009).

Dünyadaki uygulamalarından bazıları incelendiğinde destekleyici eğitim faaliyetlerinin çeşitli isimler almış olsa da hemen hemen dünyanın birçok ülkesinde olduğu görülmektedir. Dünyada destekleyici eğitim genel olarak birkaç yıl önce ülkemizde olduğu gibi dershane mantığı ile ilerlemekte ve yürütülmektedir. Yunanistan’dan, Okyanusya kıtası ülkesi olan Yeni Zelanda’ya, Asya kıtasından Avrupa ve Amerika’ya kadar birçok kıta ve ülkede destek eğitimleri ailelerin ve öğrencilerin talebi ve eğitim sisteminin gereği olarak varlığını sürdürmektedir. Öyle ki, bir Asya ülkesi olan Güney Kore’de 2011 yılının verileri dikkate alındığında, ilk ve ortaöğretimde tahmini olarak yedi milyon öğrencinin bulunduğu ülkede, toplam

37.000 dershane ve yaklaşık beş milyon öğrenci öğrenim görmektedir (Atabay, 2014). Bu durumun önemli bir nedeni aile ve öğrencilerin gelecek kaygısıdır. Ancak; ülkemizde uygulanan destekleme ve yetiştirme kursları dünyadaki destekleyici eğitim faaliyetleri ile şekil, içerik ve hedefleri açısından benzer özellikler taşısa da öğrenim görmek isteyen öğrenci ve kursiyerler için ücretsiz olması, ülkenin tamamında uygulanabilme özelliğiyle diğer ülkelerden farklı bir uygulamadır.

2. 6. Destekleme ve Yetiştirme Kursları İle İlgili Ülkemizde Yapılan Çalışmalar

Destekleme ve yetiştirme kursları ile ilgili alanyazın taraması sonucunda, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının tez yükleme merkezi olan ulusal tez merkezi, genel ağ adresi üzerinde, 12 tane tez çalışmasının bulunduğu; yine genel ağ (internet) üzerinden yapılan incelemeler neticesinde 20'nin üzerinde makale çalışmasının yapıldığı görülmektedir. Bu noktadan hareketle tez ve makale olarak 30 civarında çalışmanın yapılması oldukça olumlu bir durumdur. Ancak; yaklaşık 10 milyon öğrenci ve veli ile bir milyona yakın öğretmen ve yöneticiyi etkileyen bir durum olması nedeniyle yeni ve özgün çalışmaların devam etmesi oldukça önemlidir. DYK'ya yönelik bazı çalışmalar ve bu çalışmaların temel özellikleri şu şekildedir:

Nartgün ve Dilekçi (2016) çalışmalarında, DYK'ya ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerine ulaşmayı hedeflemiştir. Bu doğrultuda nitel bir desen benimseyen araştırmacılar, olgubilim yöntemini kullanmışlardır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile 2015-2016 yılının birinci döneminde toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Bolu ili merkez ilçesinde, DYK'da öğrenim gören 64, 8. sınıf ortaokul öğrencisi ile bu kurslarda görev alan 12 öğretmen oluşturmuştur. Kurslarla ilgili yapılan bu araştırmanın sonucunda genellikle sınav, konu tekrarı, fırsat eşitliği gibi durumlar öğretmen ve öğrenci için olumludur. Öğretmenlerin ders yükü fazlalığı, kaynak yetersizliği, öğrencilerin ise teneffüs sürelerinin kısa olması, yorgunluk ve bıkkınlık gibi durumlar yaşanması kurslarda olumsuz görülen hususlardır.

Demir Başaran ve Narinalp Yıldız (2017) DYK'ya ilişkin öğretmen görüşlerini almayı amaçladığı çalışmasında, nitel araştırma yöntemini ve tipik durum

örneklemini kullanmıştır. Verilerin yarı yapılandırılmış form ile toplanıp içerik analizinin yapıldığı araştırmanın çalışma grubunu, Kayseri’de DYK’nın uygulandığı sekiz okuldan seçilen kurslarda görev yapan 14 ortaokul öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, kurslarda hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin tercihlerinin etkili olmadığı, çeşitli sebepler öne sürülerek, kurslarda ders programı, ders seçimi gibi iş ve işlemlerin daha çok idareciler tarafından yapıldığı bunun olumsuz bir durum olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca kurslara ilişkin öğretmenler, ders ve konu tekrarı yapabildiklerini, gelirlerinde artış yaşandığı ve hizmet puanlarının yükselerek başka okul veya şehre tayin olma konusunda avantajlar sağladığını belirtmişlerdir. Kaynak yetersizliği, öğrenci devamsızlığı, hafta içi yedi saat dersin ardından yapılan kurslar ile hafta sonu yapılan kursların toplamının fazla oluşu nedeniyle öğrencilerin yorgun düştüğü, sosyal etkinliklerin artırılarak kursların değerinin artması için öğrencilerden cüzi miktarda ücret alınmasının gerektiği araştırmada elde edilen diğer hususlardır.

Biber vd. (2017) DYK’ya ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmada, nitel bir yaklaşımla örnek olay desenini kullanarak, verileri 2016-2017 eğitim-öğretim yılında, Orta Karadeniz’de bulunan iki ilde bulunan dört ortaokuldan toplam 119 sekizinci sınıf öğrencisinden elde etmişlerdir. Öğrenci ailelerinin ekonomik durumlarının genellikle orta ve düşük seviyede olduğu sınava hazırlık konusunda sadece DYK’nın katkı sağladığının belirtildiği araştırmada veriler içerik analizi ile şekillendirilmiştir. Araştırma sonucunda, kurslarda öğretmeni kendilerinin seçemediği, genellikle tek öğretmenden kaynaklı olarak mecburen ders öğretmenini kurslarda seçmek zorunda kaldıkları öğrenciler tarafından vurgulanmıştır. Kursların öğrencileri sınavlara yeterince iyi bir şekilde hazırladığı, doküman eksikliğinin olduğu ancak; Eğitim Bilişim Ağı (EBA) vasıtasıyla bu eksikliğin giderilmeye çalışıldığı çalışmada ulaşılan diğer sonuçlardır.

Akkaya (2017) yaptığı çalışmada, destekleme ve yetiştirme kurslarını öğrenci görüşlerine göre değerlendirmeyi amaçlamıştır. Bu doğrultuda, çalışmada nitel yöntemlerden olan olgubilim desenini kullanmıştır. Verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplayan Akkaya, çalışma grubunu 2015-2016 ve 2016-2017 yılında Nevşehir ili Kozaklı ilçesinde halk eğitim merkezindeki kurslara katılan 10

erkek, 10 kadın, toplamda 20 mezun öğrenci/kursiyer oluşturmuş veriler 2017 yılında toplanılmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin, kurslara bakış açısının genellikle olumlu olduğu, kendilerini sınava hazırlamaya yardımcı olduğunu, öğretmen ve yöneticilerin uygulamalarından memnun oldukları, ancak; Kursların açılma ve kapanma zamanlamalarında aksamalar yaşandığı, sosyalleşme açısından kursların etkili olduğu, zaman zaman kaynak yetersizliğinin sıkıntılarının yaşandığı, kursların ücretsiz oluşunun veliler ve öğrenci/kursiyerlere olumlu yansıdığı, kurslarda psikolojik danışman veya rehber görevlendirmesinin olumlu olacağı vurgulanmıştır.

Uğurlu (2017) yaptığı tez çalışmasında, DYK’da görevli öğretmenlerin kurslara yönelik öz algı düzeylerinin değişkenler açısından incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada, nicel yöntem ve betimsel tarama modeli tercih edilmiştir. Çalışma grubu, Ordu ili ve ilçelerinde DYK’da görev yapan 416 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler doğrultusunda, öğretmenlerin kurslara olumlu yaklaştıkları, öğrencilerin akademik, sınav puanı, konu tekrarı gibi konularda avantaj sağladığı, öğrenci ve öğretmenlerde yorgunluk problemine neden olduğu, devamsızlık sorununun yaşandığı, kursların ücretsiz olmasının öğrenci ve veliler açısından fırsat eşitliği sağladığı vurgulanmıştır.

Bingöl (2017) yapmış olduğu çalışmada, destekleme ve yetiştirme kurslarına katılan ortaokul öğrencilerinin spora katılım motivasyonlarını incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli seçilerek verilere ulaşılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Bitlis ili Tatvan ilçesinde 2016-2017 eğitim-öğretim yılında DYK’ya, beden eğitimi dersi için katılan 370 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonuçları incelendiğinde, DYK’nın öğrencileri spora katılım ve motivasyon konusunda desteklediği vurgulanmıştır. Kaynak yetersizliğinin ise beden eğitimi derslerinin kurslarda yaşadığı olumsuz durum olduğuna dair görüş belirtilmiştir.

Canpolat (2017) yaptığı tez çalışmasında, destekleme ve yetiştirme kursları bağlamında Sosyal Bilgiler öğretmenleri, kurs merkezi yöneticileri ve öğrenci görüşlerine dayalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada yöntem olarak, nitel yöntem tercih edilmiş çalışma grubunu Eskişehir ili ve dört ilçesini kapsayacak şekilde, altı yönetici, yedi öğretmen ve 8. sınıfta öğrenim gören 30 öğrenci

oluşturmaktadır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış form ile toplanmış ve verileriz analizi sonucunda, öğretmen, yönetici ve öğrenci görüşlerine göre kursların olumlu yanlarının kırsal bölgelerde bulunan öğrencileri sürece dahil etmesi yönünden ve ekonomik olarak fırsat ve imkân eşitliği sağlaması, ders ve sınav puanlarının artış göstermesi, sınıf mevcutlarının ders mevcuduna göre az olması ile ders öğretmenlerinin kurslara katılması ve sınıfta akranlarının bulunması avantajlar olarak değerlendirilmiştir. Olumsuz yanları ise kaynak yetersizliği, taşınmalı eğitim sisteminde olan öğrencilerin kurslara katılım sorunu, devamsızlık ve disiplin sorunlarının yaşanması araştırmada gözlemlenen olumsuz yanlar olarak göze çarpmıştır.

Kürkçü (2018) MEB örgün eğitimi destekleme ve yetiştirme kurslarının matematik dersi bağlamında öğrenci ve öğretmen görüşleriyle incelenmesini amaçlamıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda kurslarla ilgili olarak ders ve sınav noktasında olumlu olduğu, disiplin ve devamsızlık anlamında sorunlar yaşandığı, kursların dershanelerin alternatifi olmasına rağmen bu konuda henüz başarılı olamadığı, hafta içi kurslarının sekiz saat ders sonrası yapılmasının verimlilik açısından sağlıklı olmadığı, kursların ücretli olmasının disiplin ve devamsızlık sorunlarını azaltacağı vurgulanmıştır.

Öztürk (2018) yaptığı çalışmada, DYK'da görev alan öğretmenler ile görev almayan öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerini incelemeyi hedeflemiştir. Bu hedef doğrultusunda, nicel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim öğretim yılında Balıkesir ilindeki ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler arasından, 393 öğretmen DYK'da görev alan, 292 öğretmen görev almayan şeklinde toplam 685 öğretmenden veri toplanmıştır. Verilerin analizi sonucunda, öğretmenlerin ders ücretlerinin yüksek oluşu ve ek hizmet puanı almalarından dolayı kurslara katılım konusunda istekli oldukları, öğrencilerin kursları tercih etmeleri için özendirici ve teşvik edici uygulamalar yaptıkları, fırsat eşitliği ve akademik başarıda kursların önemli bir rol oynadığı vurgulanmıştır.

Sarıca (2018) öğretmenlerin, DYK hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, nitel araştırma yönteminin durum çalışma metodunu

kullanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 eğitim öğretim yılında DYK’da görev alan ortaöğretim ve ortaokulda görevli 33 öğretmen oluşturmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış, içerik analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda, kursların olumlu olduğu, ekonomik ve akademik açıdan öğretmenlere katkısının bulunduğu, kurslarda öğrencilerin, disiplin, motivasyon, beslenme sorunlarının olduğu, öğretmenlerin ise zaman zaman yorucu olduğunu düşündükleri için şikâyet ettikleri, tatil sürelerinin kısılmasının kendilerini olumsuz etkilediklerini belirtmişlerdir.

Türküresin (2018) ise çalışmasında, destekleme ve yetiştirme kurslarının öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda incelemeyi hedeflemiştir. Bu amacı gerçekleştirmek için nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma desen çalışması yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Kütahya ilinde öğrenim gören DYK’ya katılan 269 öğrenci ve bu kurslarda görev alan 24 öğretmen oluşturmaktadır. Nicel boyutla veri toplarken öğrencilere ölçek yoluyla, nitel boyutta veri toplarken öğretmenlere yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, kursların öğrenciler tarafından fırsat eşitliği, sınav ve derslere hazırlık konularında katkı sağladığı için olumlu bulunduğu, yine öğretmenler açısından da sınav ve konu hazırlığı ile öğretmenlere hizmet puanı getirisi olduğu için olumlu karşılandığı, devamsızlık, kaynak yetersizliği, disiplinsel sorunlar, hafta içi olmasının motivasyona olumsuz etkisi, hafta sonu olmasının taşıma ile öğretime devam eden öğrencilerin eğitime ulaşma sorunu gibi durumlara vurgu yapılmıştır.

Yirci ve Açıkgöz (2018) yaptıkları çalışmada, DYK’ya ilişkin ortaokullarda görev yapan yönetici, öğretmen ve bu kurslara katılan öğrenci görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma nitel yöntem ile olgubilim deseninde yapılmıştır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile 2017- 2018 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde toplanmıştır. Çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Kahramanmaraş Dulkadiroğlu İlçesinde DYK’da görevli 15 yönetici, 30 öğretmen ve kurslara katılan 35 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, kursların ders, konu tekrarı konusunda oldukça iyi olduğu öğretmen, yönetici ve öğrenciler tarafından ifade edilmiştir. Öğretmenlerin kursları tercih etme nedenlerinin ek ders ücretini artırımlı almaları, öğrencilerin tercih sebebinin ise başarıyı artırmak olduğu

çalışmada göze çarpan husustur. Materyal eksikliği ve sosyal faaliyetlere olan olumsuz etkisi de kurslarla ilgili değinilen sonuçlar arasındadır.

Kuzucu (2019) tarafından yapılan çalışmada, Millî Eğitim Bakanlığı destekleme ve yetiştirme kurslarının etkililiğine dair ortaöğretim öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, araştırmanın çalışma grubunu değişik branşlardan oluşan Niğde ili Bor ilçesinde ortaöğretim kurumlarında görev yapan 110 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma yöntemi nitel olup veriler ise anket yöntemi ile toplanmıştır. Araştırmada veriler betimsel analiz yöntemi ile incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen görüşleri doğrultusunda, kursların tercih edilme nedenini sınavlara hazırlanma gayesi olduğu, öğrencileri sınavlara hazırladığı olumlu yönleri olarak vurgulanmıştır. Araştırmaya göre DYK'nın geliştirilmesi gereken olumsuz yönleri ise, devamsızlık problemlerinin yaşanması ve kursların hafta içinden hafta sonuna kaydırılmasının gerekliliği olarak belirtilmiştir.

Günbay (2019) çalışmasında, destekleme ve yetiştirme kursuna katılan öğrencilerin beden eğitimi ve spor tutumları, sportmenlik davranışları ve uygulama hakkındaki görüşlerini incelemeyi amaçlamıştır. Dörder öğrenciden iki odak grup olarak yapılan görüşmeler neticesinde, DYK'ya katılan deney grubu öğrencilerinin beden eğitimi ve spora karşı tutum ve sportmenlik davranışlarının son test puanlarında anlamlı düzeyde artış gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak DYK'nın beden eğitimi ve spora karşı olumlu tutum ve sportmenlik davranışı gösterme konusunda etkili olduğu belirlenmiştir. Beden eğitimi dersi ile ilgili olarak kurslarda malzeme yetersizliği, tesis sorunu, soyunma ve duş kabini problemleri, kurs saatlerinin az olması, öğretmen tutumları ve beklenti farklılığı gibi sorunlara vurgu yapılırken bu durumların çözümüne yönelik öneriler getirilmiştir.

Yeşilyurt (2019) çalışmasında Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin algıları doğrultunda destekleme ve yetiştirme kurslarını değerlendirmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 yılında Malatya ilinde görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. 13 kadın, 17 erkek öğretmen araştırma grubunda yer almaktadır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi yöntemiyle analiz edilerek bulgular yorumlanmıştır. Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde

kursların olumlu yanı, derslerin pekiştirilmesi, sınavlara hazırlık, dershanelerin kapatılması sonucu öğrencilerin sınava hazırlık açısından ihtiyacını giderdiği, öğretmenlerin özlük haklarında avantajlar sağladığı, kursların bir ihtiyaç olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Olumsuz yanı ise kaynak yetersizliği ve kurslara maksadı dışında katılan öğrenciler olarak belirtilmiştir.

Akbaba (2019) çalışmasında, destekleme ve yetiştirme kurslarını eğitim paydaşlarının görüşleri doğrultusunda değerlendirmeyi amaçlamıştır. Bu doğrultuda, eğitim paydaşlarına ulaşabilmek için öğretmen, öğrenci ve velilerden veri toplanması hedeflenmiştir. Ankara ilinin çeşitli ilçelerinden, DYK'ya katılan ve görev alan 419 ortaokul ve ortaöğretim öğretmeni ve DYK'ya katılan ve öğrenim gören ortaokul ile ortaöğretime devam eden 22 öğrenci ve çocuğu bu kurslara katılan 20 veli oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerden elde edilen veriler doğrultusunda, kursların olumlu yanları olarak sınav, konu tekrarı, ders ücreti vb. açılardan oldukça olumlu olduğu tespit edilmiştir. Olumsuz yanları çeşitli faktörlerden dolayı devamsızlık, yoğunluk ve yorgunluk, hafta sonu kurslarında yardımcı hizmetli sorunu bulunduğu gözlemlenmiştir. Öğrenciler ve velilerden elde edilen veriler doğrultusunda kursların olumlu yanı olarak, kursların tercih nedeninin ders, konu tekrarı yapmak olduğu, sınavlara hazırladığı ve bu konuda tatmin edici olduğu gözlemlenirken, olumsuz yanı olarak devamsızlık problemi, kaynak sorunu olarak göze çarpmıştır.

Balkan (2019) çalışmasında ise destekleme ve yetiştirme kursuna devam eden ilköğretim ikinci kademe (ortaokul) öğrencilerinin öz saygı, karar verme ve problem çözme becerilerinin incelenmesini amaçlamıştır. Çalışma grubu olarak Bitlis'in Tatvan ilçesinde 2017-2018 eğitim öğretim yılında DYK'da, beden eğitimi derslerine katılan 313 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin SPSS paket programı ile analiz edildiği çalışmanın sonuçlarına göre, öğrencilerde öz saygının, karar verme ve problem çözme becerisinin geliştirilmesinin önemli olduğu ve bunun beden eğitimi dersleri ile arttığı vurgulanmıştır. Bu çalışmalara ek olarak Ünsal ve Korkmaz (2016), Göksu ve Gülcü (2016), İncirci vd. (2018), Aküzüm ve Saraçoğlu (2018), Bozbayındır ve Kara (2017), Gök ve Şekerci (2017), Keskin ve Kazak (2019),

Dönmez, Pekcan ve Tekçe (2016) destekleme ve yetiştirme kursları ile ilgili çalışmalar yapmıştır.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde destekleme ve yetiştirme kursları ile ilgili bazı durumlar dikkati çekmektedir. Bunlar değerlendirildiğinde, çalışmaların daha çok öğretmen ve öğrenci görüşlerini belirlemeye yönelik oldukları, bazı derslerin bağlamında değerlendirdikleri ya da öz saygı, motivasyon, karar verme, mesleki doyum gibi durumlar ve değerlerin çalışıldığı görülmüştür. Bu çalışmada daha önce yapılan araştırmalardan bilimsel anlamda yararlanılarak destekleme ve yetiştirme kurslarının hafta içi ve hafta sonu boyutu detaylarıyla ve kendine has yöntemiyle değerlendirilecektir.

3. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma grubu, veri toplama aşamaları ile verilerin analizine yönelik bilgiler verilmektedir.

3. 1. Araştırma Modeli

Destekleme ve yetiştirme kurslarının hafta içi ve hafta sonu uygulamasına ilişkin öğretmenlerin görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılan bu araştırma, nitel araştırma yöntem ve tekniklerinden yararlanarak yapılmış bir araştırmadır. Nitel araştırma, toplumsal veya insani bir soruna bireylerin ya da grupların yüklediği anlamları ve deneyimleri keşfetme sürecidir (Creswell, 2017: 3; Merriam, 2018: 13). Nitel araştırma yöntemi, sosyal olguları bağlı bulundukları çevre içerisinde araştırma ve anlamayı esas alan bir yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 41). Bu bağlamda nitel araştırmalar doğal ortamda meydana gelen olgu ya da davranışları derinlemesine betimleyerek yorumlamada bulunur (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2018: 253). Nitel araştırmalar, bireyin kendi dünyalarında oluşturdukları anlamların incelenerek bilimsel bir bakış açısı ile teori geliştirme sürecidir (Saban ve Ersoy, 2017: 5). Yine başka bir tanımla nitel araştırma, bir alanda veya sosyal hayatın herhangi bir bölümünde uzun süreli ve yoğun bir etkileşim ile yapılır (Miles ve Huberman, 2016: 6). Nitel araştırmaların temel özelliği bireylerin sosyal dünyalarında gerçeği nasıl inşa ettiğine yoğunlaşmasıdır (Merriam, 2018: 22)

Araştırma, nitel araştırma tekniklerinden birisi olan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılarak yürütülmüştür. Olgubilim, belirli bir durum ve ortamdaki insanların etkileşimini ve kişilerin olaylara yükledikleri anlamları keşfetmeye odaklanır (Öktem ve Karagöz, 2015: 52). Olgubilim yaklaşımı, insanların günlük deneyimlerinin anlamı veya doğası hakkında bilgi sahibi olmak amacıyla olguları doğrudan deneyimleyen kişilerle derinlemesine mülakatlar yapmayı amaçlar (Patton, 2018: 104). Olgubilimde gerçeklik genelden çok kişisel deneyimlere dayalıdır

(Husserl, 2010: 44; Akt.: Arslan ve Uyar, 2018). Bu bağlamda, Saban ve Ersoy (2017), olgubilimi, bireylerin kendi dünyalarında yaşadıkları algı ve deneyimleri inceleyen bir desen olarak tanımlamaktadır. Araştırmada veriler betimleyici fenomenolojik bakış açısıyla ele alınmıştır. Betimleyici fenomenoloji, insanların algı ve deneyimlerinin, “*bilinen şey nedir*” bağlamında ortaya çıkarılmasıdır (Saban ve Ersoy, 2017: 88). Betimleyici fenomenolojide, insanların tecrübe ettikleri olguyu nasıl betimlediğine ve tecrübeden elde edilen anlamların ne olduğuna yoğunlaşmaktadır (Patton, 2018: 106).

3. 2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Düzce il merkezindeki ortaokullarda görev yapan destekleme ve yetiştirme kursuna katılmış öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın odaklandığı konuya ilişkin deneyimleri olan ve bu deneyimleri yansıtacak kişileri belirlemek fenomenolojik çalışmalarda oldukça önemlidir (Creswell, 2017). Araştırma verileri kapsamında görüşme yapılacak çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Nitel örnekleme rastlantısal yöntemlerle değil amaçlı olarak seçilir (Maxwell, 2018: 97). Amaçlı örnekleme seçiminde, seçilen ölçütün araştırmanın amacını yansıtacak yapıda olması ve amaca yönelik zengin bilgi edinmeye imkân tanınması önemlidir (Merriam, 2018: 76). Maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemindeki amaç, araştırmanın problem durumuna taraf olan birey çeşitliliğinin maksimum derecede yansıtılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 119; Creswell, 2017: 81; Büyüköztürk vd., 2018: 93). Araştırmada maksimum çeşitlilik örnekleme kapsamında katılımcılar, DYK’nın hafta içi ve hafta sonu uygulamalarında görev yapmış öğretmenler arasından farklı branşlardan seçilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Düzce il merkezinde bulunan ortaokullarda, 2019-2020 eğitim öğretim yılında DYK’nın hafta içi ve hafta sonu uygulamalarında görev yapan 19 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın katılımcıları, Saban ve Ersoy’un (2018) belirttiği gibi gönüllülük esası ile seçilmiştir. Veriler, 12’si erkek ve yedisi kadın katılımcı ile yüz yüze görüşme yapılarak toplanmıştır. Veri toplama işlemi, Patton (2018: 202) ve Creswell’in (2017: 82) belirttiği yeni katılımcılardan toplanan verilerin eski verilerden elde edilen bulguların tekrarı olması, yeni kod ve temaların

çıkarması nedeniyle durdurulmuştur. Çalışma grubunun demografik özellikleri Tablo 3.1’de gösterilmiştir.

Tablo 3. 1. Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Katılımcılar*	Cinsiyet	Branş	Kıdem
Sevda	Kadın	Yabancı Dil	6
Figen	Kadın	Matematik	5
Zeynep	Kadın	Fen Bilimleri	8
Mustafa	Erkek	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	17
Feryal	Kadın	Yabancı Dil	5
Barış	Erkek	Türkçe	16
Aylin	Kadın	Fen Bilimleri	15
Şükran	Kadın	Matematik	7
Ali	Erkek	Sosyal Bilgiler	15
Cevdet	Erkek	Türkçe	16
Salih	Erkek	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	6
Akif	Erkek	Türkçe	18
Aydın	Erkek	Türkçe	7
Ramazan	Erkek	Türkçe	12
İrem	Kadın	Matematik	1
Faik	Erkek	Sosyal Bilgiler	34
Vedat	Erkek	Sosyal Bilgiler	9
Volkan	Erkek	Fen Bilimleri	15
Hasan	Erkek	Türkçe	8

*Katılımcıların gizliliğini korumak amacıyla öğretmenlerin betimlenmesinde, rumuz kullanılmıştır.

3. 3. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada, ortaokulda görev yapan öğretmenlerin hafta içi ve hafta sonu destekleme ve yetiştirme kursları ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler sabit seçenekli cevaplamanın yanı sıra ilgili alanda derinlemesine inceleme yapılmasına imkân tanımaktadır (Büyüköztürk vd., 2018: 159). Nitel araştırmalarda görüşme formunun geçerliliğini sağlamak için bir dizi çalışma yapılmıştır. Nitel araştırmada geçerlik, belirli süreçler aracılığıyla bulguların doğruluğuna ilişkin araştırmacı kontrolünü ifade eder (Creswell, 2017: 201). Yine, araştırmacının alana hakimiyeti, yüz yüze görüşme ile derinlemesine bilgiye ulaşma imkânı, alan hakimiyeti ile bulguları teyit edebilmesi nitel araştırmalarda geçerliği sağlayan önemli bir husustur (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 270). Bu hususlar doğrultusunda görüşme formunu hazırlama sürecinde geçerlik çalışması kapsamında; alanyazın taranmış, DYK yönergesi incelenmiş, elde edilen bilgiler ışığında açık uçlu

sorular hazırlanmış, iç geçerlilik için alan uzmanı üç akademisyenin görüşü alınmıştır. Hazırlanan sorular ile ilgili olarak, gerekli düzenleme ve düzeltmeler yapılmıştır. Başlangıçta sekiz soru olarak hazırlanmış görüşme formu, alan uzmanı akademisyen görüşleri doğrultusunda düzenlenerek altı soru olarak revize edilmiştir.

Kapsam geçerliliği için uzman görüşü alınan form, Türkçe öğretimi alan uzmanının görüşleri doğrultusunda düzenlenerek formun son şekli verilmiştir. Veri toplama aşamasında farklı gruplardaki katılımcılara araştırmanın amacı kısmında belirtilmiş olan altı ayrı açık uçlu soru sorularak veri elde edilmeye çalışılmıştır. Görüşmeler esnasında alternatif sorulara yer verilmiş ve yine bazı sorularda derinlemesine veri elde ederek konunun ayrıntılarıyla incelenmesi amacıyla sonda sorular kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan veriler Düzce ilinde, iki aylık bir çalışma sonucunda toplanmıştır. Görüşmeler, katılımcıların istedikleri saatlerde ve günlerde yüz yüze görüşülerek yapılmıştır. Görüşmeye katılan her öğretmenden görüşme ve ses kaydı ile ilgili izin verdiklerine dair izin alınmış ve sorulara verdikleri yanıtlar yine kendi izinleri doğrultusunda ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Ses kaydının yanı sıra mülakat esnasında görüşmeci tarafından notlar tutulmuştur. Nitel araştırmalarda yapılan mülakatlarda, bazı görüşmeciler mülakat sürerken ses kaydına ek olarak aynı zamanda not da alırlar. Bu işlemde hedeflenen katılımcıların söylemlerinin yanında vücut tepkilerini de kaydedebilmektir (Merriam, 2018: 105). Görüşmeler 35 ile 70 dakika arasında değişen zamanlarda gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde, katılımcı gizliliği açısından her öğretmene takma isim (rumuz) verilmiştir. Takma isimlerin verilmesinde öğretmenin cinsiyeti göz önünde bulundurulmuştur.

3. 4. Verilerin Analizi

Öğretmenlerin eğitimi destekleme ve yetiştirme kurslarının hafta içi ve hafta sonu uygulamaları ile ilgili olarak görüşlerinin çözümlemesinde nitel veri analiz tekniklerinden biri olan betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analizde temel hedef, elde edilen verilerin neden-sonuç ilişkisi bağlamında irdeleyerek sonuca ulaşmaktır. Betimsel analizde veriler dört aşamada analiz edilmektedir. Birinci aşama

verilerden bir çerçeve oluşturulması, ikinci aşama verilerin işlenmesi, üçüncü aşama bulguların tanımlanması ve dördüncü aşama bulguların yorumlanması şeklindedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 240).

Katılımcılardan elde edilen veriler görüşme esnasında, notlar alınarak yazılmış ve ses kaydı yapılmıştır. Görüşmeye ilişkin ses kayıtları ve yazılan notlar bilgisayara aktararak eksik ya da yanlış anlaşılan bölümleri tespit etmek amacıyla karşılaştırılarak belge haline getirilmiştir. Belge, satır satır okunarak betimsel bir şekilde analiz edilmiştir. Görüşmelerin analizini kolaylaştırmak için lisansı alınan Maxqda 12 nitel veri analiz programı kullanılmıştır. Nitel veri analizinde kullanılan bilgisayar programları, nitel araştırmacılara kolaylıklar sağlamaktadır (Ekiz, 2013: 77). Bu kolaylıklardan bazıları, saha notlarının metne dönüştürülmesi, düzenlenebilmesi, kodlamaların yapılması, sistemli hale getirilmesi, kodlara ilişkin kısa notlar almaya olanak sağlaması, analiz süreci, raporlaştırma vb. iş ve işlemlere imkân tanınmasıdır (Patton, 2018: 442; Miles ve Huberman, 2016: 311). Ancak bilgisayar programları verilerin analizinde kolaylıklar sağlasa da analizin odağında yine araştırmacı bulunmaktadır (Patton, 2018: 442). Bu bağlamda, Maxqda 12 bilgisayar programına aktarılan veri seti araştırmacı tarafından dikkatli bir şekilde incelenmiş, araştırma soruları doğrultusunda oluşturulan temalardan hareketle önemli görülen kavramlardan kodlar oluşturulmuştur. Kodlar katılımcılardan elde edilen veriler doğrultusunda metnin birkaç kez okunması ile çıkarılmıştır. Kodlama bir çalışmada toplanan bilgileri tanımlayıcı ve yorumlayıcı niteliğe sahip künye ve etiket olarak adlandırılabilir söz öbekleridir (Merriam, 2018: 165; Miles ve Huberman, 2016: 56). Maxqda 12 programında katılımcı verilerinden elde edilen kodlar, verilerin önemli görülen noktalarında doğrudan alıntılara yer verilmek suretiyle teyit edilmiştir. Analiz yapılırken kullanılan programın, sunduğu gelişmiş özelliklerden birisi olan kodlama, hatalı seçilen kodu silme ve kodu geri çağırma işlevi bu adımların izlenmesini kolaylaştırdığından kontrol sürecini olumlu yönde etkilemektedir. Tematik çerçeve doğrultusunda katılımcılardan elde edilen veriler okunarak düzenlenmiş ve mantıksal bir çerçevede bir araya getirilmiştir. Bulguların işlenmesinde veriler doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmuştur. Bulgular arasında neden-sonuç ilişkileri açıklanmış, olgular arasında yer yer karşılaştırmalarda bulunulmuş ve yorumlamalar yapılmıştır.

Araştırma sorularından yola çıkılarak oluşturulan tema, verilerden elde edilen kodlar ve alt temaların uyumu ve güvenilirliğini tespit etmek amacıyla, alandan bir uzmana verilerek, görüş alınmıştır. Bu amaçla çalışmanın güvenilirliğini tespit etmek için Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği uyum yüzdesi formülü ($\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{[\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}]} \times 100$) kullanılmıştır. Bu işlem sonunda güvenilirlik oranı birinci tema için .92; ikinci tema için, .93; üçüncü tema için .86; dördüncü tema için .88; beşinci tema için .91; altıncı tema için, .92; yedinci tema için .89; sekizinci tema için .90; olarak bulunmuştur. Bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamasında, öğretmenlerden toplanan verilerden önemli görülen doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

3. 5. İnandırıcılık

Bir araştırmanın önemi bilimsel, açıdan alanyazına kazandırdığı bilgi ve insanların karşılaştığı problemlere çözüm getirmesi çerçevesinde ele alınır. Temelde bu iki hedefe hizmet etmenin yanı sıra, araştırmanın bilimsel olarak değer görmesi için araştırma sürecinin ve sonuçlarının açık, tutarlı ve başka araştırmacılar tarafından mümkün olduğu kadar doğrulanabilir olması gerekir. Aksi durumda araştırmanın inandırıcılığı konusunda şüpheli durumlar ortaya çıkabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 277). Bu açıklama doğrultusunda inandırıcılık, araştırmada elde edilen verilerin gerçek hayatla uyumlu olup olmadığını göstermesi açısından çok önemlidir. Bu amaç doğrultusunda iç geçerlik artırılması hedeflenmiş, alanyazın taranarak kavramsal bir çerçeveye görüşme formu hazırlanmıştır. Bununla beraber katılımcıların kendi fikirlerini rahat yansıtabilmeleri amacıyla, çalışmadan elde edilen verilerin akademik amaçla kullanılacağı ve isimlerinin gizli kalacağı güvencesi verilmiştir.

Araştırmacı tarafından tespit edilen kodlamaların doğruluğunu kontrol etmek amacıyla nitel çalışmalar yapmış olan alan uzmanı öğretim üyesinin görüşlerine başvurulmuştur. Bu görüşlerin sonrasında, oluşturulan kodlamalar üzerinde gerekli düzenleme işlemleri yapılmıştır. Böylece, araştırmanın iç güvenilirliğinin (tutarlılığı) artırılması hedeflenmiştir. Konuyla doğrudan ilişkisi olmayan bir uzman tarafından yapılan denetim, verilerin analizi noktasında katkılar sunabilir (Patton, 2018: 562). Nitel araştırmalarda bulguları yorumlama noktasında araştırmacı önemli rol

üstlenmektedir. Nitel araştırmalarda araştırmacı, uzaktan veya ikinci el kaynaklardan bilgi toplayan kişiden daha ziyade, araştıracağı konuyla ilgili alanda zaman harcamış, alan hakimiyeti olan, süreci iyi bilen ve araştırma sürecinde yer alan kişilerle ister istemez yakınlık kuran kişidir (Maxwell, 2018: 126; Yıldırım ve şimşek, 2018: 85). Bu hususta araştırmacı verileri yorumlarken kişisel görüşlerinden uzak durmaya özen göstermelidir (Creswell, 2017). Bu bağlamda ifadeler katılımcılar ile paylaşılarak, katılımcıların onayına sunulmuştur. Bu durum araştırma verilerinin yorumlanması aşamasında, araştırmacının önyargı ve deneyimlerinin verilerle karıştırılmasını engelleyici niteliktedir (Patton, 2018: 560; Maxwell, 2018: 126; Merriam, 2018: 2017; Saban ve Ersoy, 2017: 126).

4. BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın soruları bağlamında, öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarının hafta içi ve hafta sonu uygulamasına ilişkin görüşlerine ait bulgular sırasıyla sunulmuştur.

4. 1. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumlu Yönlerine İlişkin Bulgular

Hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının olumlu yanlarını belirlemeye yönelik öğretmenlere: “Hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının olumlu yanları ile ilgili görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Birinci soru bağlamında elde edilen bulgular doğrultusunda, hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının olumlu yanları ana teması dört alt tema ve dokuz kod/kategori altında gruplandırılmıştır. Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarının hafta içi uygulamasının olumlu yanlarına ilişkin görüşleri ile ilgili bulgular Tablo 4. 1’de sunulmuştur.

Tablo 4. 1. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumlu Yanlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tema	Alt Temalar	Kodlar	f	%
Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumlu Yanları	Akademik Katkı	Kursların ders tekrarı sağlaması ve sınav başarısını artırması	8	21,62%
		Zamanın verimli geçmiş olması durumu	3	8,11%
	Devam Etme Avantajı	Hafta içi kurslarında öğrencilerin kursa devam etme avantajı	17	45,95%
		Okul sonrası kurs için servise ihtiyaç duymamak\ulaşım avantajı	2	5,41%
	Sosyolojik ve Psikolojik Avantajlar	Öğrencinin ve öğretmenin tatilinin gitmeyeceği düşüncesi	2	5,41%
		Tayin\yer değiştirme kolaylığı sağlaması	1	2,70%
		Okul dışındaki olumsuz ortamlardan uzaklaşma durumu	1	2,70%
		Öğrencilere rehberlik faaliyeti olarak da uygulanabilmesi	1	2,70%
	Ekonomik Katkılar	Öğretmenlere ekonomik kazanç sağlaması	2	5,41%
	Toplam		37	100%

Hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının olumlu yanlarına ilişkin öğretmen görüşleri temasında katılımcılar en fazla hafta içi kurslara katılım avantajı alt temasına (f=19), daha sonra sırasıyla hafta içi kurslarının sağladığı akademik katkı alt temasına (f=11), sosyolojik ve psikolojik avantajlar alt temasına (f=5), ekonomik katkılar alt temasına (f=2) vurguda bulunmuşlardır. Kodlardan ise en fazla, hafta içi kursa devam avantajı alt temasında öğrencilerin kursa devam etme avantajı (f=17), hafta içi kurslarda akademik katkı alt temasında kursların ders tekrarı sağlaması ve sınav başarısını artırması (f=8) kodlarına vurguda bulunmuşlardır. Katılımcılar, hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının olumlu yanlarına ilişkin birden fazla görüş belirttiği için frekans sayısı, 19 olan katılımcı sayısından fazla çıkmıştır.

4. 1. 1. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Sağladığı Akademik Katkıya İlişkin Bulgular

Hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının akademik katkılarının olduğunu belirten alt temada öğretmenler, en fazla hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının akademik başarı ve sınav başarısını artırması (f=8) ve daha sonra zamanı verimli geçirme (f=3) kodlarına vurguda bulunmuşlardır. Öğretmenlerden bazıları hafta içi uygulanmakta olan destekleme ve yetiştirme kurslarının akademik başarı ve sınav başarısını artırmada olumlu bir araç olduğunu belirtirken bazıları ise hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarında akademik katkının dersler bazında zamanı verimli geçirmek anlamında olumlu olduğunu vurgulamışlardır. Hafta içi DYK'nın olumlu yanlarından akademik katkı alt temasına ilişkin frekansı en yüksek olan hafta içi kurslarının ders tekrarı ve sınav başarısını artırması koduna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden bazıları, kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

" ... hafta içi kurslarında o gün işlenen dersin tekrarı yapıldığında çok yararlı olduğunu gördüm. Öğrenilen bilginin pekiştirildiği bir süreç olarak değerlendirilince çok faydalı oluyor ve kazanımı destekleyen sorularla beraber bir ders yapıldığında kalıcı bir öğrenme gerçekleştirilebiliyor." (İrem)

"Ders başarısına katkısı olduğunu düşünüyorum çünkü kursa düzenli olarak katılan ve katılmayan öğrencilerin gerek yazılı sınavlarda gerekse denemelerde aralarında

ciddi farklılıklar olduğu görülmektedir. ... kendi branşım adına yetersiz olan ders saatindeki konu eksikliklerini kapatıyorum ve ekstra testler çözebiliyorum." (Vedat)

"... istekli öğrenciler açısından akademik olarak okulun başarısını da olumlu yönde etkilediğini düşünüyorum." (Salih)

Frekansı düşük zamanı verimli geçirmiş olma koduna ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları, kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

" ... hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının olumlu noktalarından biri de öğrencinin evde yapmadığı konu tekrarı ve test çözme faaliyetini hafta içi kurslar sayesinde okulda yapabiliyor olmasıdır" (Hasan)

4. 1. 2. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Kurslara Devam Etme Konusunda Sağladığı Katkıya İlişkin Bulgular

Hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının kurslara devam etme avantajının belirtildiği alt temada öğretmenler, en fazla hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrenci açısından kursa devam olanağı sağlaması (f=17) ve daha sonra kurslara devam etmede ulaşım avantajı (f=2) kodlarına vurguda bulunmuşlardır. Öğretmenlerin neredeyse tamamı hafta içi uygulanmakta olan destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrenciler açısından okulun hemen akabinde okulun devamı gibi yapılmasından dolayı kursa devamlılık avantajı sağladığı bununla beraber okuldan eve giderken veya okula gelirken ulaşım avantajı nedeniyle hafta içi kurslarının olumlu olduğunu vurgulamışlardır. Hafta içi DYK'nın olumlu yanlarından hafta içi kurslarına devam avantajı alt temasına ilişkin frekansı en yüksek olan hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrenci açısından kursa devam olanağı sağlaması koduna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden bazıları, kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının hafta sonu kurslarına göre katılımı daha fazla olduğu için daha çok öğrenciye ulaşılabilirliği var." (Figen)

"... hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının olumlu yanları değerlendirildiğinde ilk aklıma gelen kursa katılım gösteren öğrenci sayısının fazla olması durumudur." (Aylin)

"Hafta içi kurslarının olumlu yönü öğrenci katılımının yüksek olmasıdır. Çünkü öğrencinin ders çıkışında kursa katılması ulaşım ve zaman açısından kolaylık sağladığı için öğrenci açısından olumlu görünüyor." (Mustafa)

" ...hafta içi kurslarının tek olumlu yanı olarak öğrenci katılımının daha fazla olduğunu söyleyebilirim." (Şükran)

Frekansı düşük kurslara devam etmede ulaşım avantajı koduna ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları, kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... hafta içi kurslarının olumlu yanlarından biri servis imkanı olmayan öğrenciler için hafta sonu kursuna göre daha avantajlı olmasıdır." (Aydın)

"... hafta içi kurslarında taşınmalı öğrencilerle ilgili devam sorunu olmamaktadır. Bu durum hafta içi kurslarının olumlu yanlarından birisidir." (Faik)

4. 1. 3. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Sosyolojik ve Psikolojik Anlamda Sağladığı Katkıya İlişkin Bulgular

Hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının sosyolojik ve psikolojik avantajının belirtildiği alt temada öğretmenler, en fazla destekleme ve yetiştirme kurslarının hafta içi uygulamasının öğrenci ve öğretmen açısından hafta sonu tatilinin gitmeme durumu (f=2) daha sonra olumsuz davranışlara neden olabilecek ortamlardan uzaklaşma, tayin ve yer değiştirmede kolaylık ile rehberlik hizmeti faaliyeti yapabilme (f=1) kodlarına vurguda bulunmuşlardır.

Öğretmenlerin çok az kısmının hafta içi uygulanmakta olan destekleme ve yetiştirme kurslarının sosyolojik ve psikolojik avantajlarına değindiği bu alt temanın kodlarına ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden bazıları, kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... okul kültürüne daha uygun olması öğrenci ve öğretmenlerin hafta sonu tatillerinin gitmeyeceğini düşünüp motive olması, işlenen dersin akabinde olduğu için pekiştirici yanının olması." (Aydın)

"... öğrenci daha başarılı olmak mı ya da hafta sonunu kurslara ayırmak mı tercihleri arasında kaldığında tabi ki burada hafta sonunu tatil olarak geçirmeyi tercih edip hafta içini tercih edecektir." (Mustafa)

"... hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının kısmi de olsa olumlu yanları bulunmaktadır bunlardan ilk bahsedeceğim dışarıda disiplinsiz hareket etmektense okulda bulunmaları olumsuz davranışların önüne geçmektedir" (Feryal)

"... ayrıca rehberlik açısından da bu kurslar değerlendirilebilir." (İrem)

"... atama için her ay verilen 0,5 puanın olumlu olduğunu söyleyebilirim." (Ali)

4. 1. 4. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Ekonomik Anlamda Sağladığı Katkıya İlişkin Bulgular

Hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının ekonomik anlamda avantajının belirtildiği alt temada araştırmaya katılan öğretmenlerden sadece ikisi bu konuya değinmiştir. Ekonomik avantajlar alt temasının tek kodu olan hafta içi kurslarının sağladığı ekonomik katkılara ilişkin öğretmenlerin görüşleri, kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... bu kursların bir olumlu yanı da öğretmenler açısından ekonomik getirisinin ek ders ücreti anlamında oldukça iyi olmasıdır." (Ali)

" ... hafta içi kurslarında görev alan öğretmenler bu kursları parası için yapıyor olabilir bu durum öğretmenler açısından olumludur." (Vedat)

4. 2. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumlu Yönlerine İlişkin Bulgular

Hafta sonu DYK'nın olumlu yanlarını belirlemeye yönelik öğretmenlere: "Hafta sonu destekleme ve yetiştirme kurslarının olumlu yanları ile ilgili görüşleriniz

nelerdir?” sorusu yöneltmiştir. İkinci soru bağlamında elde edilen bulgular doğrultusunda, hafta sonu destekleme ve yetiştirme kurslarının olumlu yanları ana teması dört alt tema ve dokuz kod/kategori altında gruplandırılmıştır. Öğretmenlerin DYK’nın hafta sonu uygulamasının olumlu yanlarına ilişkin görüşleri ile ilgili bulgular Tablo 4. 2’de sunulmuştur.

Tablo 4. 2. Hafta sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumlu Yanlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tema	Alt Temalar	Kodlar	f	%
Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumlu Yanları	Akademik Katkı	Kursların ders tekrarı sağlaması ve sınav başarısını artırması	15	32,61%
		Zamanın verimli geçmiş olması durumu	3	6,52%
		Öğrencilerde algı ve kavrama düzeyinin daha fazla olması	1	2,17%
	Fizyolojik Avantajlar	Hafta sonu dinlenerek kursa gelme avantajı sağlaması	15	32,61%
		İlgi ve motivasyon yüksekliği sağlaması	4	8,70%
	Sosyolojik ve Psikolojik Avantajlar	Rahatlık hissi meydana getirmesi	3	6,52%
		Çevresinde olumsuz örnek teşkil eden ortamlardan uzaklaşma durumu	2	4,35%
		Tayin\yer değiştirme kolaylığı sağlaması	1	2,17%
	Ekonomik Katkılar	Öğretmenlere ekonomik kazanç sağlaması	2	4,35%
		Toplam	46	100%

Hafta sonu destekleme ve yetiştirme kurslarının olumlu yanlarına ilişkin öğretmen görüşleri temasında katılımcılar en fazla hafta sonu kurslarının akademik katkı alt temasına (f=19), daha sonra hafta sonu kurslarının fizyolojik avantajları alt temasına (f=15), sonra yine sırasıyla hafta sonu kurslarının sağladığı sosyolojik ve psikolojik avantajlar alt temasına (f=10), ekonomik katkılar alt temasına (f=2) vurguda bulunmuşlardır. Kodlardan ise en fazla, hafta sonu kurslarının akademik katkı alt temasında, kursların ders tekrarı sağlaması ve sınav başarısını artırması (f=15), hafta sonu kurslarının fizyolojik avantajları alt temasına alt temasında kursların hafta sonu dinlenerek kursa gelme avantajı sağlaması (f=15) kodlarına vurguda bulunmuşlardır. Katılımcılar, hafta sonu destekleme ve yetiştirme kurslarının olumlu yanlarına ilişkin birden fazla görüş belirttiği için frekans sayısı, 19 olan katılımcı sayısından fazla çıkmıştır.

4. 2. 1. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Sağladığı Akademik Katkıya İlişkin Bulgular

Hafta sonu DYK'nın akademik katkılarının olduğunu belirten alt temada öğretmenler, en fazla hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının akademik başarı ve sınav başarısını artırması ($f=15$), daha sonra zamanı verimli geçirme ($f=3$) ile öğrencilerde algı ve kavrama düzeyinin daha fazla olması ($f=1$) kodlarına vurguda bulunmuşlardır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun hafta sonu uygulanmakta olan destekleme ve yetiştirme kurslarının, akademik başarı ve sınav başarısını artırma noktasında hemfikir olduğu görülürken bazı öğretmenlerin ise hafta sonu destekleme ve yetiştirme kurslarında akademik katkının dersler bazında zamanı verimli geçirmek ve algılama-kavrama düzeyinde artış anlamında olumlu olduğunu vurgulamışlardır. Hafta sonu DYK'nın olumlu yanlarından akademik katkı alt temasına ilişkin frekansı en yüksek olan hafta sonu DYK'nın ders tekrarı ve sınav başarısını artırması koduna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden bazıları, kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... konu tekrarı yapıp konuların daha iyi anlaşılmasını sağlıyor. Örnek soru çözümleriyle öğrencilerde soru çözme teknikleri ve alışkanlığı oluşturuyor. Öğrencilerin okul başarısını arttırıyor. Öğrencilerin sınavlara hazırlanmasını sağlıyor." (Ramazan)

"... hafta sonu kurslarının hafta içi kurslarına oranla öğrencilerin ders ve sınav başarısını arttırmada daha etkili olduğunu bu nedenle de hafta sonu kurslarının akademik başarı ve sınav başarısını artırması bakımından olumlu olduğunu düşünüyorum." (Barış)

"... hafta sonu destekleme ve yetiştirme kurslarının olumlu yanı derslerin sabah başlamasıdır. Okul başarısı ve deneme sınavlarında yaşanan yükselişte hafta sonu kursları oldukça etkilidir." (Feryal)

"... kurslar sayesinde öğrenciler özgüven kazanmakta ve bu durum hem okul sınavlarını, hem de okul denemelerini, hatta merkezi sistem sınavlarını başarılı bir şekilde tamamlamalarını sağlamaktadır." (Volkan)

"Hafta sonu DYK'nın okul başarısına olumlu etkisi olduğunu düşünüyorum. Okulda yapılan deneme sınavlarındaki ve derslerdeki başarı oranını artırıyor." (Akif)

Frekansı düşük zamanı verimli geçirmiş olma ve algılama kavramının daha fazla olma avantajı kodlarına ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları, kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... zamanını verimli geçirmesi sağlanır. Ayrıca hafta sonu tablet, bilgisayar, telefon gibi iletişim araçlarını çok fazla ve gereksiz kullanmaları engellenmiş olur." (Ali)

"... hafta içinin kuru kalabalığının yerine sadece ilgili öğrencilerin katılımı ile daha fazla sınıf içi etkinlik ve daha rahat ders işleme imkanı." (Aydın)

"... hafta sonu kurslarında öğrencilerin algıları daha açık olabiliyor. Soruları daha iyi kavrayabiliyorlar." (Sevda)

4. 2. 2. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Fizyolojik Anlamda Sağladığı Katkıya İlişkin Bulgular

Hafta sonu destekleme ve yetiştirme kurslarının fizyolojik anlamda sağladığı katkıların belirtildiği alt temada öğretmenler, sadece hafta sonu DYK'nın, öğretmen ve öğrenci açısından hafta sonu dinlenerek kursa katılma olanağı sağlaması (f=15) koduna vurguda bulunmuşlardır. Öğretmenlerin neredeyse tamamı hafta sonu uygulanmakta olan destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrenciler ve öğretmenler açısından hafta sonu dinlenerek kursa katılmanın hafta sonu kurslarının fizyolojik anlamda olumlu bir durum olduğunu vurgulamışlardır. Hafta sonu DYK'nın olumlu yanlarından hafta sonu fizyolojik avantajlar alt temasına ilişkin tek kod olan hafta sonu dinlenerek kursa katılma avantajı koduna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden bazıları, kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... hafta sonu kurslarının en önemli avantajı öğretmen ve öğrencinin dinlenmiş bir şekilde kursa katılımıdır." (Mustafa)

"... hafta sonu destekleme ve yetiştirme kurslarının olumlu yanları düşünüldüğünde ilk aklıma gelen öğrenci ve öğretmenlerin yeni bir güne dinlenmiş bir biçimde başlaması geliyor." (Barış)

"... hafta sonu kurslarının en olumlu yanı öğrencilerin yorgun olmadan zinde bir şekilde okula gelmeleridir." (Salih)

"... hem öğrencinin hem öğretmenin dinlenmiş bir zihin ve beden ile öğretime hazır bir biçimde okula gelmelerinin hafta sonu destekleme ve yetiştirme kurslarının olumlu yanı olarak gördüğümü söyleyebilirim." (Cevdet)

"Hafta sonu kurslarının olumlu yanlarından birisi de hem biz öğretmenlerin hem de öğrencilerin dinlenerek kurslara gelmesidir. Dinlenmiş biçimde okula gelen öğrenci ve öğretmenler kurslarda daha verimli olmaktadır." (Ali)

4. 2. 3. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Sosyolojik ve Psikolojik Anlamda Sağladığı Katkıya İlişkin Bulgular

Hafta sonu DYK'nın sosyolojik ve psikolojik avantajının belirtildiği alt temada öğretmenler, en fazla DYK'nın hafta sonu uygulamasının öğrenci ve öğretmen açısından ilgi ve motivasyonun yüksek olması avantajı (f=4) daha sonra rahatlık hissi meydana getirmesi (f=3), olumsuz örnek oluşturabilecek ortamlardan uzaklaşma (f=2) ile tayin ve yer değiştirmede kolaylık (f=1) kodlarına vurguda bulunmuşlardır. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin yarısının hafta sonu uygulanmakta olan DYK'nın sosyolojik ve psikolojik avantajlarına değindiği yarısının da herhangi bir şekilde avantajlı durum olduğuna dair görüş belirtmediği görülmektedir. Bu alt temanın kodlarına ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden bazıları, kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... okula daha rahat gelme imkanı sağlayan kıyafet ve bazı okullarda telefon serbestliği öğrencileri olumlu etkilemektedir." (Aydın)

"... evde ya da mahallesinde sorun teşkil edebilecek davranışlara girmektense öğrencinin okulda olması hafta sonu kurslarının katkılarından biridir." (Feryal)

"... ayrıca hafta sonuna sadece akademik başarısını ve sınav puanını artırmayı düşünen ilgili öğrenciler geldiğinden ders verimli geçiyor." (Faik)

"... hafta sonu DYK'nın olumlu yanlarından birisi de öğrenci ve öğretmenlerin yüksek motivasyonla kurslara katılım sağlamalarıdır." (Aylin)

"... atama için her ay verilen 0,5 puanın da hafta sonu DYK açısından olumlu olduğunu söyleyebilirim." (Ali)

4. 2. 4. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Ekonomik Anlamda Sağladığı Katkıya İlişkin Bulgular

Hafta sonu DYK'nın ekonomik anlamda avantajının belirtildiği alt temada araştırmaya katılan öğretmenlerden sadece ikisi bu konuya değinmiştir. Ekonomik avantajlar alt temasının tek kodu olan hafta sonu kurslarının sağladığı ekonomik katkılara ilişkin öğretmenlerin görüşleri, kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... bu kursların bir olumlu yanı da öğretmenler açısından ekonomik getirisinin yani ek ders ücreti anlamında oldukça iyi olmasıdır." (Ali)

" ... hafta sonu kurslarında görev alan öğretmenler bu kursları parası için yapıyor olabilir bu durum da onlar açısından olumludur." (Vedat)

4. 3. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumsuz Yönlerine İlişkin Bulgular

Hafta içi DYK'nın olumsuz yanlarını belirlemeye yönelik öğretmenlere: "Hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının olumsuz yanları ile ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusu yöneltilmiştir. Üçüncü soru bağlamında elde edilen bulgular doğrultusunda, hafta içi DYK'nın olumsuz yanları ana teması beş alt tema ve sekiz kod/kategori altında gruplandırılmıştır. Öğretmenlerin DYK'nın hafta içi uygulamasının olumsuz yanlarına ilişkin görüşleri ile ilgili bulgular Tablo 4. 3'te sunulmuştur.

Tablo 4. 3. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumsuz Yanlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tema	Alt Temalar	Kodlar	f	%
Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumsuz Yanları	Akademik Sorunlar	Verimsizlik\ verimin düşmesi	6	10,34%
		Disiplin sorunları	5	8,62%
		Bireysel ders çalışmaya zaman kalmaması	2	3,45%
	Fizyolojik Aksaklıklar	Yorgun düşmek veya bıkkınlık	18	31,03%
		Beslenme sorunu	13	22,41%
	Sosyo-Psikolojik Sorunlar	İlgi ve motivasyon eksikliği	7	12,07%
	Ulaşım Sorunları	Hafta içi kurslarında yaşanan ulaşım sorunları	6	10,34%
	Okul Yönetim Sorunu	Okul yönetimlerinin hatalı uygulamaları	1	1,72%
Toplam			58	100%

Hafta içi DYK'nın olumsuz yanlarına ilişkin öğretmen görüşleri ana temasında katılımcılar en fazla hafta içi kurslarının fizyolojik aksaklıklar alt temasına (f=31), daha sonra sırasıyla hafta içi kurslarında yaşanan akademik sorunlar alt temasına (f=13), sosyolojik ve psikolojik sorunlar alt temasına (f=7), ulaşım sorunları alt temasına (f=6), okul yönetimlerinin hatalı uygulamaları alt temasına (f=1) vurguda bulunmuşlardır. Kodlardan ise en fazla, hafta içi kurslarının fizyolojik aksaklıklar alt temasında yorgun düşmek veya bıkkınlık (f=18), yine aynı temada beslenme sorunları (f=13) kodları ön plana çıkmıştır. Katılımcılar, hafta içi DYK'nın olumsuz yanlarına ilişkin birden fazla görüş belirttiği için frekans sayısı, 19 olan katılımcı sayısından fazla çıkmıştır.

4. 3. 1. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Akademik Anlamda Yaşanan Olumsuzluklara İlişkin Bulgular

Hafta içi DYK'nın uygulanmasında akademik anlamda yaşanan aksaklıkların belirtildiği, alt temada öğretmenler, en fazla DYK'nın hafta içi uygulamasının verimin düşük olması (f=6), daha sonra disiplin sorunları meydana getirmesi (f=5) ve evde derslere çalışmaya zamanın kalmaması (f=2) kodlarına vurguda bulunmuşlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin önemli bir bölümü hafta içi DYK'da, akademik anlamda bir dizi aksamaların olduğuna dair görüş bildirmiştir. Sorunların ise yapı olarak, kurs verimliliği, disiplin sorunları ve zaman yönetimi açısından ön plana çıktığı görülmüştür. Frekansı en yüksek olan verimin düşük olmasına ilişkin öğretmenlerin görüşleri, kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... öğretmenler de yedi saatlik dersin ardından daha yorgun düşebiliyor. Bazı günlerde nöbet görevi olan öğretmenin aynı zamanda kursu da olabiliyor. Böyle olunca verimlilik konusunda ders tekrarı ve pekiştirme ile sınava hazırlık konusunda aksamalar meydana gelebiliyor." (Ali)

"... bununla beraber, öğretmenlerin gün içinde yaşadıkları yoğunluk ve karmaşa nedeniyle verimi de düşebiliyor." (Zeynep)

Disiplin sorunları ve evde çalışmaya zaman kalmamasına ilişkin öğretmen görüşleri de yine kendi ifadeleriyle aşağıdaki gibidir:

"... ayrıca katılımın fazla olmasının olumlu olduğu kadar olumsuz yanı da olabilmektedir. Örneğin, öğrencilerin beklentileri farklı olduğu için kurs süresince ders düzenini bozucu hareketler yapabiliyorlar." (Hasan)

"... bazen de sadece arkadaşlarıyla takılmak için kursa kalan öğrenciler olmakta ve bu öğrenciler sınıf yönetimini zorlaştırmaktadırlar." (Şükran)

"Hafta içi kurslarında sınıfların kuru kalabalık olarak belirttiğim hedefsiz öğrencilerin gelmesi nedeniyle sınıflarda gürültünün daha fazla olması önemli bir sorundur." (Aydın)

"... ayrıca evde yapmaları gereken bireysel çalışmaları da zamanları kalmıyor hafta içi yedi saat ders üzerine iki saat kurs yapan bir öğrenci evine saat 18.00'a doğru ulaşıyor. Yemek, dinlenme derken bireysel çalışmaya saat 20.00'dan sonra başlayabiliyor. Okul görevleri ve öğrenci ödevlerini de düşünecek olursak öğrencinin ve öğretmenin kendisine hiç vakti kalmıyor." (Barış)

4. 3. 2. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Fizyolojik Anlamda Yaşanan Olumsuzluklara İlişkin Bulgular

Hafta içi DYK'nın uygulanmasında fizyolojik anlamda yaşanan aksaklıkların belirtildiği, alt temada öğretmenler, en fazla DYK'nın hafta içi uygulamasında yorgunluk ve bıkkınlık problemi oluşması (f=18) ve beslenme sorunlarının yaşanması (f=13) kodlarına vurguda bulunmuşlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin tamamı hafta içi DYK'da, fizyolojik anlamda bazı sorunların olduğuna dair görüş bildirmiştir. Frekansı en yüksek olan yorgunluk veya bıkkınlık oluşması koduna ilişkin öğretmenlerin görüşleri, kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"Hafta içi kurslarının birçok olumsuz yanı bulunmaktadır. Öncelikle hafta içi öğrenciler ve öğretmenler yedi saat ders işlemektedir. Hem öğrenci hem de öğretmen bu derslerde yeterince enerji harcamakta ve yorgun düşmektedir. Yedi saatlik dersin üzerine işlenen iki saatlik kurs hem öğrencinin hem de öğretmenin fiziksel açıdan yıpranmasına yol açmaktadır" (Hasan)

"... bu kursların yedi saat ders görüldükten hemen sonra yapılması. Yedi saat dersin üstüne bir de ek ders konulması hiç mantıklı değil. Öğrenci ve öğretmenlerin hem bedenlen hem de zihnen yorgun, yıpranmış olması oldukça olumsuz bir durum." (Ramazan)

"Hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının en önemli olumsuz özelliği hafta içi yedi saatlik ders işleyen öğrencilerin okul sonrası için kaldıkları kurslarda yorgunluk yaşamasıdır." (Salih)

"Hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının başlamasından önce yedi saatlik ders hem öğrencileri, hem de biz öğretmenleri fazlasıyla yormaktadır." (Cevdet)

"Hafta içinde hem öğretmen hem de öğrencinin yedi saatlik bir maratonun ardından yorgun düşmesi ardından gelen iki saatlik kurs ile bedenin ve zihnin daha çok yorulması, öğrencinin hafta içi dinlenmeye ve kendine zaman ayıramaması hafta içi DYK'nın önemli sorunlarındanndır." (Aydın)

"... hafta içi DYK'nın olumsuz yönü günün son ders saatlerinde uygulanmış olmasıdır. Günün yorgunluğu bazen eğitim-öğretim faaliyetlerini olumsuz etkiliyor." (Aylin)

"Hafta içi DYK, yedi saat dersin üzerine ortaya çıkan yorgunluk sebebiyle hem öğretmen hem de öğrenci için harcanan emek, zaman, para anlamında verimsizdir. Zamanının çoğu okulda geçen çocuk yorgun olarak eve gittiğinde ödevlerini yapmakta isteksiz davranabilmektedir." (Feryal)

"Öğrenciler hafta içi kurslarında yedinci saatten sonra tekrar bir dersin olmasına öcü gözüyle bakıyor. Bıkınlık, bezginlik had safhaya çıkıyor." (Akif)

Yine frekansı oldukça yüksek bir kod olan hafta içi DYK'larda yaşanan beslenme sorunlarına ilişkin bazı öğretmenlerin görüşleri kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... hem öğrencilerde hem de öğretmenlerde, beslenme sorunlarının yaşanması. Çünkü karnı tok olmayan ve yeterince beslenemeyen bir öğretmen dersi ne kadar iyi

anlatabilir? Veya öğrenciler nasıl dikkatlerini vererek dersi dinleyebilir?"
(Ramazan)

"... öğrenciler kurs günleri uzun süre okulda kaldıklarından ve süre kısıtlamasından dolayı kurs öncesinde yemek ihtiyacı olup evine gidemeyen öğrenciler için beslenme hafta içi kurslarında büyük sorun. Her ne kadar kantin bu sorunları çözmek için var olsa da maddi sıkıntı yaşayan öğrenciler için yine sorun teşkil etmeye devam ediyor."
(Figen)

"... bununla beraber beslenme de önemli bir sorundur. Saat 12.00 gibi yemek yemiş olan öğrenci, 16.00 gibi acıkıyor. Kurs ise 17.30'lara kadar sürebiliyor. Bu durum dolayısıyla öğrenci ve öğretmen kurslarda beslenme sorunu olarak adlandırdığımız olumsuz tabloyu yaşamak durumunda kalabiliyor." (Hasan)

4. 3. 3. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Sosyolojik ve Psikolojik Anlamda Yaşanan Olumsuzluklara İlişkin Bulgular

Hafta içi DYK'nın uygulanmasında sosyolojik ve psikolojik anlamda yaşanan olumsuzlukların belirtildiği alt temada öğretmenler, sadece hafta içi DYK'ya ilişkin ilgi ve motivasyon eksikliği (f=7) koduna vurguda bulunmuşlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin bir kısmı hafta içi DYK'da yaşanan sorunlardan birisinin de öğrenci ve öğretmenlerin ilgi ve motivasyonlarında yaşanan eksiklik olduğu görüşünü belirtmiştir. Hafta içi DYK'nın olumsuz yanlarından hafta içi sosyolojik ve psikolojik aksaklıklar alt temasına ilişkin tek kod olan ilgi ve motivasyon eksikliği koduna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden bazıları, kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... hepsinin ilgi/motivasyon durumu farklı çünkü. Yine sekizinci sınıflar hariç alt sınıflar için verimli olmayan yanı bu olabilir." (Sevda)

"... öğretmen ve öğrencide, motivasyon düşüklüğü isteksizlik oluyor." (Akif)

"Hafta içi kursların eksik yönü derse konsantrasyon sağlamada yaşanan güçlüklerdir." (Volkan)

4. 3. 4. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Ulaşım Anlamında Yaşanan Olumsuzluklara İlişkin Bulgular

Hafta içi DYK'nın uygulanmasında ulaşım anlamında yaşanan olumsuzlukların belirtildiği alt temada öğretmenler, sadece hafta içi DYK'ya ilişkin ulaşım sorunları (f=6) koduna vurguda bulunmuşlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin bir kısmı hafta içi DYK'da yaşanan sorunlardan birisinin de ulaşım anlamında yaşanan olumsuzluklar olduğu görüşünü belirtmiştir. Hafta içi DYK'nın olumsuz yanlarından ulaşım problemleri alt temasının aynı isimli tek koduna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden bazıları, kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... en önemli sorunlardan bir tanesi de taşınmalı okullarda eğitim-öğretim yapan öğrencilerin istekli olduğu halde kursa kalamamasıdır." (Vedat)

"... hafta içi kurslarında görülen olumsuzluklardan birisi de öğrencilerin servis aksaklıkları olabiliyor." (Zeynep)

4. 3. 5. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Okul Yönetimlerinin Uygulamalarında Yaşanan Olumsuzluklara İlişkin Bulgular

Hafta içi DYK'nın uygulanmasında okul yönetimi anlamında yaşanan olumsuzlukların belirtildiği alt temada çalışmaya katılan öğretmenlerden sadece bir tanesi okul yönetimlerinin hatalı uygulamaları (f=1) koduna vurguda bulunmuştur. Bu tek koda ilişkin ilgili öğretmenin görüşü, kendi ifadesiyle, aşağıdaki gibidir:

"... okul yönetimlerinin bazı uygulamaları hatalı. Mesela öğrenci devam-devamsızlığının ve kursların ne kadar verimli olduğunun takibinin sıkı bir şekilde yapılmaması bu anlamda bir olumsuzluktur." (Ramazan)

4. 4. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumsuz Yönlerine İlişkin Bulgular

Hafta sonu DYK'nın olumsuz yanlarını belirlemeye yönelik öğretmenlere: "Hafta sonu destekleme ve yetiştirme kurslarının olumsuz yanları ile ilgili görüşleriniz nelerdir?" sorusu yöneltilmiştir. Dördüncü soru bağlamında elde edilen bulgular doğrultusunda, hafta sonu DYK'nın olumsuz yanları ana teması beş alt tema

ve 13 kod/kategori altında gruplandırılmıştır. Öğretmenlerin DYK'nın hafta sonu uygulamasının olumsuz yanlarına ilişkin görüşleri ile ilgili bulgular Tablo 4. 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. 4. Hafta sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumsuz Yanlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tema	Alt Temalar	Kodlar	f	%
Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumsuz Yanları	Akademik Sorunlar	Katılımın az olması nedeniyle başarıda düşüş	2	3,77%
		Disiplin sorunları	2	3,77%
		Verimin kursun son saatlerinde düşmesi	1	1,89%
		Ders araç gereçlerinin getirilmemesi	1	1,89%
	Devamsızlık Sorunu	Hafta sonu kurslarında devamsızlığın fazla olması	14	26,42%
		Ulaşım problemleri	8	15,09%
		Ailelerin çocukları kurslara göndermek istememesi	1	1,89%
	Sosyo-Psikolojik Olumsuzluklar	Sosyal anlamda yaşanan güçlükler	10	18,87%
		İlginin düşmesi	4	7,55%
	Fizyolojik Aksaklıklar	Dinlenememeye bağlı verim düşüklüğü	5	9,43%
		Hafta sonu beslenme sorunu	3	5,66%
		Sürekli tatilin gitmesi nedeniyle bıkkınlık oluşması	1	1,89%
	Okul Yönetim Sorunu	Okul yönetimlerinin hatalı uygulamaları	1	1,89%
Toplam			53	100%

Hafta sonu DYK'nın olumsuz yanlarına ilişkin öğretmen görüşleri ana temasında katılımcılar en fazla hafta sonu kurslarında yaşanan devamsızlık sorunu alt temasına (f=23), daha sonra sırasıyla psikolojik ve sosyolojik olumsuzluklar alt temasına (f=14), fizyolojik aksaklıklar temasına (f=9), akademik sorunlar alt temasına (f=6) ve okul yönetimlerinin hatalı uygulamalarına bağlı sorunlar alt temasına (f=1) vurguda bulunmuşlardır. Kodlardan ise en fazla, hafta sonu kurslarının devamsızlık sorunları alt temasında yer alan aynı isimli kod (f=14) ve psikolojik ve sosyolojik olumsuzluklar alt temasına ait sosyal anlamda öğretmen ve öğrencinin yaşadığı güçlükler (f=10) kodları ön plana çıkmıştır. Katılımcılar, hafta sonu DYK'nın olumsuz yanlarına ilişkin birden fazla görüş belirttiği için frekans sayısı, 19 olan katılımcı sayısından fazla çıkmıştır.

4. 4. 1. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Akademik Anlamda Yaşanan Olumsuzluklara İlişkin Bulgular

Hafta sonu DYK'nın uygulanmasında akademik anlamda yaşanan aksaklıkların belirtildiği, alt temada öğretmenler, katılımın az olması nedeniyle verimin düşük olması ($f=2$), disiplin sorunları meydana getirmesi ($f=2$), kursun son saatlerinde verimin düşmesi ($f=1$) ve ders araç-gereçlerinin getirilmemesi ($f=1$) kodlarına vurguda bulunmuşlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin çok az bir kısmı hafta sonu DYK'da, akademik anlamda bir dizi aksamaların olduğuna dair görüş bildirmiştir. Sorunların devamsızlık nedeniyle kurs verimliliğinin düşmesi, disiplin sorunları, kurslarda zaman yönetimi ve ders malzemelerinin eksikliği gibi başlıklarda ele alındığı görülmüştür. Frekanslar arasında büyük farklar olmadığı içi akademik sorunlar alt temasının kodlarından bazıları, öğretmenlerin kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... sorun devamsızlık çünkü okulla eş zamanlı olarak konuları işlediğimiz için gelmeyen öğrenciler eksik kalıyor ve akademik olarak sorunlar çıkıyor." (Vedat)

"... hafta sonu derslerde sayının azalması ile öğrenciler arası rekabet olmadığı için başarı yükseliş ivmesi azalmaktadır." (Feryal)

"... ders başarısı düşük ve davranış problemleri olan öğrenciler bu kurslara katılınca ders ortamını bozuyorlar." (Ramazan)

"... öğrencilerin hafta sonu kurslarına sivil olarak katılmaları okulu tatil faaliyeti gibi görmeleri disiplin sorunları yaşatmaktadır." (Aylin)

"... hafta sonu kurslar yoğun geçtiğinden son saatlere doğru öğrenciler test çözmek istememektedirler." (Şükran)

"Hafta sonu DYK'nın olumsuz yanı ise kurslarda işlenecek derslere ilişkin ders malzemelerinin getirilmemesidir." (Salih)

4. 4. 2. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Yaşanan Devamsızlık Sorununa İlişkin Bulgular

Hafta sonu DYK'nın uygulanmasında devamsızlık konusunda yaşanan sorunların belirtildiği, alt temada öğretmenler, hafta sonu kurslarında devamsızlığın fazla olması ($f=14$), kurslara ulaşım sorunları nedeniyle gelememe ($f=8$) ve bazı

ailelerin çocuklarını kurslara göndermek istememesi (f=1) kodlarına vurguda bulunmuşlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin neredeyse tamamı hafta sonu DYK'da, kurslara devam etme anlamında aksamaların olduğuna dair görüş bildirmiştir. Frekansı en yüksek olan hafta sonu kurslarında devamsızlığın fazla olması koduna ilişkin görüşlerden bazıları, öğretmenlerin kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... öğrenciler geçmişteki alışkanlıkla Cuma gününden sonrayı tatil olarak algıladığı için hafta sonu kurslarına gelmemeyi kendilerinin doğal hakkı olarak saymaktadır." (Feryal)

"Hafta sonu destekleme ve yetiştirme kurslarının en olumsuz yanı olarak devamsızlık problemini söyleyebilirim." (Cevdet)

"Öğrenciler tatil suresinde okul olduğu için derslere gelmeye istekli olmuyorlar. Bu durumda da hafta sonu kurslarında devamsızlık problemi baş gösteriyor." (Akif)

"Hafta içi devamsızlık yapmayan öğrencilerin ulaşım sorunu olmamasına rağmen hafta sonu DYK'da devamsızlık yapmaları tek olumsuz yanıdır" (Sevda)

"Hafta sonu destekleme ve yetiştirme kursları devamsızlıkları takip edilmediği durumlarda katılım düzenli olmuyor." (Figen)

Ulaşım sorunları nedeniyle ve bazı ailelerin çocuklarını hafta sonu kurslarına göndermemesine ilişkin görüşlerden bazıları, öğretmenlerin kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"Özellikle kırsal bölgelerde tarım hayvancılık yapan aile öğrencilerinin hafta sonu tarla, bahçe, çocuk bakımı ve ev işlerinde çalıştırılmalarından dolayı kurslara gelememesi de hafta sonu kurslarının olumsuz hususlarındandır." (Aydın)

"... bir de gelmek isteyip de servise verecek parası olmayan çocuklar beni çok üzüyor çünkü istekli olan çocukların mahrum kalması çok önemli bir sorun olarak karşımıza çıkıyor." (Vedat)

"... eksik yönlerinden birisi de köylerde bulunan öğrencilere taşıma imkanı sağlanmadığından bu öğrencilerin kurslara katılımı zorlaşmaktadır. Kendi imkanları ile gelenlerde bazen evlerine geç kalmamak için son saatlerde derslere girememektedir." (Volkan)

4. 4. 3. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Sosyolojik ve Psikolojik Anlamda Yaşanan Olumsuzluklara İlişkin Bulgular

Hafta sonu DYK'nın uygulanmasında sosyolojik ve psikolojik anlamda yaşanan olumsuzlukların belirtildiği alt temada öğretmenler, sosyal anlamda öğrenci ve öğretmenlerin yaşadığı güçlükler (f=10), psikolojik anlamda öğrenci ve öğretmenin ilgisinin düşmesi (f=4) koduna vurguda bulunmuşlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin önemli bir kısmı hafta sonu DYK ile yaşanan sosyo-psikolojik sorunların en başına kendileri ve öğrencilerinin sosyal hayatta karşılaştığı güçlükler olduğunu belirtmiştir. Bununla beraber ilgi ve motivasyonda yaşanan olumsuzluklar ile hafta sonu tatilinin gitmesinin dezavantajına da vurgu yapılmıştır. Hafta sonu DYK'nın olumsuz yanlarından hafta sonu sosyolojik ve psikolojik aksaklıklar alt temasına ilişkin en yüksek frekansa sahip öğrenci ve öğretmenlerin sosyal anlamda yaşadığı güçlüklerle ilişkin kod, bazı öğretmenlerin kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... öğrenci ve öğretmenler ailesiyle daha az vakit geçirmek durumunda kalabiliyor. Üstelik öğrenciler beşinci sınıftan 12. sınıfa kadar bu kurslara kaldığı taktirde sekiz yıl gibi bir süre her hafta sonu monoton biçimde geçiyor. Bu oldukça olumsuz bir durum." (Hasan)

"... öğrenciler hafta sonu sosyal, sportif ve sanatsal etkinliklere katılmak isteyebilir. Ancak hafta sonu okulda açılan kurslara katılmak zorunda olduklarından dolayı bu isteklerini gerçekleştirme şansı elde edemeyebiliyorlar. Akademik yönden avantajı olsa da sanatsal, sportif ve sosyal yönden dezavantajları bulunmaktadır." (Barış)

"... hafta sonu aile etkinliği ya da sosyal etkinlik zamanları kısıtlanmış olabiliyor. Ya da farklı sorumlulukları olan öğrenciler kendine zaman ayıramıyor. Öğretmenler de

yine aileleri ile yeterince zaman geçiremiyor. Hafta sonu ve hafta içi dolu biçimde tekdüze bir hayat düzeni oluyor." (Zeynep)

"... öğretmen ve öğrencilerin hafta sonu tatil süreleri kısalmaktadır. Aileleriyle yeterince vakit geçiremeyen öğrenci ve öğretmenler sosyal hayatta bazı sıkıntılar yaşamaktadır." (Faik)

"... okul dışı öğrenci ya da öğretmenin yapmak istediği kendini geliştirebileceği herhangi bir aktiviteye vakit ayırması için bir gün kesinlikle yeterli değil." (İrem)

Öğrenci ve öğretmenin ilgisinin düşmesine ilişkin görüşlerden bazıları yine öğretmenlerin kendi ifadeleriyle aşağıdaki gibidir:

"Hafta sonu kursunun olumsuz yönü ise öğrencinin tatil gününden sanki bir gününün eksildiği algısının oluşmasıdır. Bu durum öğrencinin dersteki motivasyonunu düşürebilmektedir." (Mustafa)

"Hafta sonu kursları her şeyden önce tatil süresini kısaltıyor. Bu da öğretmenin ve öğrencinin psikolojisini olumsuz yönde etkiliyor." (Akif)

4. 4. 4. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Fizyolojik Anlamda Yaşanan Olumsuzluklara İlişkin Bulgular

Hafta sonu DYK'nın uygulanmasında fizyolojik anlamda yaşanan aksaklıkların belirtildiği, alt temada öğretmenler, en fazla DYK'nın hafta sonu uygulamasında dinlenememeye bağlı verim düşüklüğü yaşanması (f=5) ve beslenme sorunlarının yaşanması (f=3) ve sürekli tatilin gitmesinin bıkkınlık meydana getirmesi (f=1) kodlarına vurguda bulunmuşlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin bir kısmı hafta sonu DYK'da, fizyolojik anlamda hafta içinin ardından hafta sonu da okulda bulunmanın öğrenci ve öğretmenlerin dinlenmesine engel olduğuna ve beslenme sorunlarının da zaman zaman yaşanabildiğine dair görüş belirtmiştir. Dinlenememeye bağlı verim düşüklüğü ve beslenme sorunlarına ilişkin kodlara dair öğretmenlerin görüşleri, kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"Hafta içi okul hafta sonu okul derken öğrenci ve öğretmenin normal derslerde bazen verimi düşebilmektedir." (Faik)

"... bir gün yapılırsa belki sorun olmayabilir ama iki gün de yapılırsa ne öğretmen ne öğrenci açısından faydalı olacağını düşünmüyorum. Hatta hiç dinlenmeden her iki gün de yapılırsa hazır yapılan güzel kursları da olumsuz etkileyerek ileri zamanlarda bu kursların da verimliliğinin azalmasına neden olacaktır." (Volkan)

"... hafta içi kurslarında olduğu gibi hafta sonu kurslarında da beslenme sorunları devam etmektedir." (Feryal)

Hafta sonu DYK'da sürekli tatilin gitmesinden dolayı yaşanan bıkkınlık sorununa ilişkin öğretmen görüşü kendi ifadesiyle aşağıdaki gibidir:

"... iki günlük hafta sonu tatilinden birinin sürekli gitmesinin öğrencilerde zamanla okula ve derslere karşı bir bıkkınlık yaratması ..." (Ramazan)

4. 4. 5. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Okul Yönetimlerinin Uygulamalarında Yaşanan Olumsuzluklara İlişkin Bulgular

Hafta sonu DYK'nın uygulanmasında okul yönetimi anlamında yaşanan olumsuzlukların belirtildiği alt temada çalışmaya katılan öğretmenlerden sadece bir tanesi okul yönetimlerinin hatalı uygulamaları (f=1) koduna vurguda bulunmuştur. Bu tek koda ilişkin ilgili öğretmenin görüşü, kendi ifadesiyle, aşağıdaki gibidir:

"... okul yönetimlerinin bazı uygulamaları. Mesela öğrenci devam-devamsızlığının ve kursların ne kadar verimli olduğunun takibinin sıkı bir şekilde yapılmaması. Bununla birlikte okul idaresinin öğrencilere, kurslarda işlenecek dersleri kendileri seçme hakkı vermeyişi veya çeşitli dayatmalar ile zorunluluklar koyması vb." (Ramazan)

4. 5. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının İyileştirilmesine Yönelik Önerilere İlişkin Bulgular

Hafta içi DYK'nın iyileştirilmesine yönelik önerileri öğrenmek için öğretmenlere: "Hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarının iyileştirilmesi ile ilgili önerileriniz nelerdir?" sorusu yöneltilmiştir. Beşinci soru bağlamında elde edilen bulgular doğrultusunda, hafta içi DYK'nın iyileştirme önerileri ana teması, beş alt tema ve 12 kod/kategori altında gruplandırılmıştır. Öğretmenlerin destekleme ve

yetiştirme kurslarının hafta içi uygulamasının iyileştirilmesine ilişkin önerileri ile ilgili bulgular Tablo 4. 5'te sunulmuştur.

Tablo 4. 5. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının İyileştirilmesine İlişkin Öğretmen Önerileri

Tema	Alt Temalar	Kodlar	f	%
Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının İyileştirilmesine Yönelik Öneriler	Akademik İyileştirme Önerileri	Ders saatlerinin ve derslerin düzenlenmesi	15	31,25%
		Hafta içi DYK'nın kapatılması önerisi	6	12,50%
		Kursların açılmasında kriterler bulunması	4	8,33%
		Materyal üretimi ve zenginleştirme	3	6,25%
	Fizyolojik İyileştirme Önerileri	Beslenme sorunun çözüm önerileri	9	18,75%
		Yorgunluk/bıkkınlık sorunun çözüm önerileri	2	4,17%
	Sosyo-Psikolojik İyileştirme Önerileri	Öğrencinin ilgi ve motivasyonunun artırılmasına yönelik öneriler	3	6,25%
		Kurslarda gönüllük esası olması	2	4,17%
		Velilere rehberlik yapılması önerisi	1	2,08%
	Ulaşımında Çözüm Önerileri	Ulaşımında çözüm önerileri	3	6,25%
Toplam			48	100%

Hafta içi DYK'nın iyileştirilmesi önerilerine ilişkin öğretmen görüşleri ana temasında katılımcılar en fazla hafta içi kurslarının daha iyi uygulanabilmesi için akademik iyileştirmeler alt temasına (f=28), daha sonra sırasıyla fizyolojik iyileştirmeler alt temasına (f=11), sosyolojik ve psikolojik iyileştirmeler alt temasına (f=6) ve ulaşımında çözümler alt temasına (f=3) vurguda bulunmuşlardır. Kodlardan ise en fazla, akademik iyileştirmeler alt temasında yer alan ders saatlerinin düzenlenmesi ve derslerin düzenlenmesi (f=15), fizyolojik iyileştirmeler alt temasında yer alan beslenme sorununun çözüm önerileri (f=10) ve politik öneriler alt temasında aynı isimle yer alan kod (f=6) ön plana çıkmıştır. Katılımcılar, hafta içi DYK'nın daha iyi uygulanabilmesi amacıyla iyileştirme önerilerine ilişkin birden fazla görüş belirttiği için frekans sayısı, 19 olan katılımcı sayısından fazla çıkmıştır.

4. 5. 1. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Akademik Anlamda İyileştirme Önerilerine İlişkin Bulgular

Hafta içi DYK'nın uygulanmasında, akademik anlamda yapılabilecek iyileştirmelerin belirtildiği, alt temada öğretmenler, ders saatlerinin ve derslerin düzenlenmesi (f=15), hafta içi kurslarının kapatılması önerisi (f=6), kursların

açılmasında kriterler bulunması (f=4), materyal üretimi ve zenginleştirilmesi (f=3) kodlarına vurguda bulunmuşlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin neredeyse tamamı hafta içi DYK'nın uygulanmasında akademik anlamda yapılacak en önemli iyileştirmenin ders saatlerinin ve derslerin tekrar düzenlenmesi olduğuna dair görüş bildirmiştir. Bununla beraber kursların kapatılmasının daha iyi olacağı, kursların açılmasında başarı vb. kriterler olması gerekliliği, uygulamalı ders isteği, materyal anlamında iyileştirmelere öğretmenler tarafından değinilmiştir. Kodlar arasında en yüksek frekansa sahip ders saatlerinin ve derslerin düzenlenmesi koduna ilişkin görüşlerden bazıları, öğretmenlerin kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"Hafta içi kurslarında Türkçe, matematik, fen bilimleri vb. temel dersler yerine öğrencilerin kültürel, sosyal, sportif, sanatsal vb. alanlarda gelişmelerini sağlayacak dersler koyulabilir." (Ramazan)

"Hafta içi günlük yedi ders saatinin fazla olduğunu ders saatlerinin altı saate düşürülmesinin daha iyi olacağını düşünüyorum. Hafta içi günlük altı ders saati üzerine yapılacak olan takviye kursları ile eğitim öğretim süreci daha verimli yürütülebilir." (Aylin)

"... Radikal bir öneri olabilir belki ama okulların fiziki ve öğretmen şartları da göz önüne alınarak şöyle yapılabilir. Temel dersler ile DYK iç içe geçirilerek hafta içi işlenebilir. Resim, müzik, beden eğitimi, teknoloji tasarım, bilişim gibi dersler ise gün sonunda DYK'nın yerine işlenebilir. Örneğin; Sabahtan ilk iki ders normal ders sonraki iki saat öğleye kadar DYK, sonra yine normal ders sonra ise gün sonunda resim, müzik vb. işlenebilir." (Ali)

"Hafta içi kurslarında yaşanabilecek muhtemel öğrenci ve öğretmen yorgunluğunu önlemek için ders saatlerinin iyi planlanması gerekir. Öğleden sonraya mümkünse akademik dersler yerine sanatsal dersler ile satranç vb. uğraşı dersleri konabilir." (İrem)

"... bunun nedeni de öğrencilerin yedi ders saatine girme zorunluluğundan olmaktadır. Oysa ki dersler altı saat olsa belki de hafta içi kursları da hafta sonu gibi daha verimli yapılabilirdi. Özellikle bu hususta okulların ders çizelgeleri ve

zamanları degistirilmelidir. Yedi ders gidip eskisi gibi altı saat gelirse verimi artar." (Volkan)

"... kurs programları ders programına uygun olarak hazırlanmalı öğrenciler üst üste aynı derslere girmemeli." (Figen)

Hafta içi DYK'nın kapatılması koduna ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları kendi ifadeleriye aşağıdaki gibidir:

"... bana kalırsa hafta içi kurslarının hiç olmaması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü hem öğrenciyi hem de öğretmeni yıpratın bir günün sonunda son dakika sürprizi gibi kurslar çok da işlevsel durmuyor. Zaten bana kalırsa aman aman bir etkisi de yok. Hafta içi kurslar kapatılıp, hafta sonu da o derslere hiç kurs verilme ve ertesi sene birbirine benzer özelliğe sahip altı üstü sınıflarda başarı durumu test edilse bence afaki bir fark çıkmaz." (Hasan)

"Hafta içi kurslarının ulaşım, beslenme ve benzeri sorunları çözülsün bile öğrencinin gün boyu fiziksel ve mental yorgunluğu nedeniyle verimli değildir. Bu nedenle kaldırılmalıdır." (Mustafa)

"Hafta içi kurslarının kapatılarak sadece başarılı öğrencilere yönelik hafta sonu kurslarının olması bence daha iyi olur." (Akif)

"... hafta içi kursları eğer yapılmak zorunda ise daha çok sosyal etkinliklere yer verilebilecek olan beden eğitimi, resim gibi dersler seçilebilir." (Şükran)

Frekans değeri düşük olan kursların açılmasında kriterler olması, materyal üretimi ve zenginleştirilmesi kodlarına ilişkin görüşler karma biçimde verilecektir. İlgili kodlara ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"Milli Eğitim Bakanlığı herhangi bir kriter olmaksızın kursları açmaktadır. Bu da nicelik açısından iyi ama nitelik açısından sıkıntılı bir durum meydana getirmektedir. Kurslara hiçbir amacı olmayan ders notlarının yükselmesini veya derslerde öğrendiği konuları pekiştirmek gibi gayesi olmayanların akademik içerikli kurslara gelmesi bence gereksiz bir uygulama. DYK sadece istekli ve belirli bir başarı

seviyesinin üzerindeki öğrencilere verilmeli. Zaten LGS bunu amaçlayan bir sınav değil mi? Bu nedenle LGS gibi %10'luk başarı dilimine sahip öğrencilerin yerleştirildiği sistem varken en azından 60 okul puanı üzerindeki öğrenciler hafta içi ve hafta sonu kurslarına alınabilir. Az önce dediğim gibi, LGS ve bursluluk sınavına hazırlanan öğrenciler kursa gelmeli her öğrenci kursa gelmemeli." (Akif)

"Hafta içi ve hafta sonu DYK'da önemli bir sorun derslerde kullanılan materyallerin özel yayınların tekeline bırakılmaması konusudur. Milli Eğitim Bakanlığı'nın kaliteli ve yeterli yardımcı kaynak ve materyal desteği sağlaması gerekmektedir." (Aydın)

"... kursların kesinlikle ücretli hale getirilmesi. Bu durum hem öğrencilerin hem de velilerin işi ciddiye almalarını ve kurslara gereken önemi vermelerini sağlayacaktır. Buradaki ücret ise cüzi bir miktarda olmalı elbette. Mesela ayda 50 TL veya haftalık 20 TL gibi olabilir. Başarı durumu iyi olup ekonomik durumu iyi olmayan öğrencilerden bu ücret alınmayabilir. Bu öğrencilerin kurs ücretleri başka yollarla karşılanabilir." (Ramazan)

4. 5. 2. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Fizyolojik Anlamda İyileştirme Önerilerine İlişkin Bulgular

Hafta içi DYK'nın uygulanmasında, fizyolojik anlamda yapılabilecek iyileştirmelerin belirtildiği, alt temada öğretmenler, hafta içi kurslarında yaşanan beslenme sorunlarının giderilmesi (f=9) ve hafta içi kurslarında meydana gelen yorgunluk/bıkkınlık sorununun çözüm önerileri (f=2) kodlarına vurguda bulunmuşlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin önemli bir bölümü hafta içi DYK'nın uygulanmasında fizyolojik anlamda yapılacak en önemli iyileştirmenin kurslarda yaşanan beslenme sorunu olduğuna dair görüş bildirmiştir. Bununla beraber iki katılımcı yorgunluk/bıkkınlık sorununa ilişkin çözüm önerisini dile getirmiştir. İki kod arasında en yüksek frekansa sahip hafta içi kurslarında yaşanan beslenme sorununa çözüm önerileri koduna ilişkin görüşlerden bazıları, öğretmenlerin kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... öğrencilerin beslenme sorunları ortadan kaldırılabilir. Bunun için ya okul yönetimi tarafından bir çözüm bulunmalı ya da öğrencilerin okula ilköğrencileri

gibi beslenme getirmeleri sağlanmalı. Öğrencilerin tam manasıyla beslenme ihtiyaçlarının karşılandığından emin olunmalı." (Ramazan)

"... öğrencilere ek bir öğün (sandviç, tost türevi) veya kurstan önce ikinci bir öğle arası gibi mola zamanı tanınabilir." (Zeynep)

"Hafta içi kurslarında genel olarak öğrencilerin, zaman zaman öğretmenlerin yaşadığı beslenme sorunu ile ilgili problemler çözülebilir." (Faik)

Frekans düşük diğer kod yorgunluk ve bıkkınlık sorunun çözüm önerilerine ilişkin öğretmen görüşleri kendi ifadeleriyle aşağıdaki gibidir:

"... ulaşım problemi olmayan okullarda bu kurslar daha geç saatlerde başlatılabilir. Yani öğrenciler okul bittiğinde evlerine giderler. Yemek yiyip dinlenirler. Ardından tekrar kurs için okula gelirler. Örneğin okulların 16.00'da bittiğini varsayarsak kurslar bir veya iki saat sonra başlatılabilir. Ancak bu yapılırken her gün sadece bir ders koyulmalıdır." (Ramazan)

"Hafta içi kurslarında öğretmenin ve öğrencinin yorgun olabileceği göz önüne alınarak rahatlatıcı derslere yani esnekliğe de olumlu yaklaşılmalı." (Ali)

4. 5. 3. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Sosyolojik ve Psikolojik Anlamda İyileştirme Önerilerine İlişkin Bulgular

Hafta içi DYK'nın uygulanmasında, sosyolojik ve psikolojik anlamda yapılabilecek iyileştirmelerin belirtildiği, alt temada öğretmenler, öğrencilerde ilgi ve motivasyonun artırılmasına yönelik öneri (f=3), gönüllük esasına göre öğretmen ve öğrenci seçimi (f=2) ve hafta içi kurslarının daha iyi uygulanabilmesi amacıyla ailelere rehberlik yapılması önerisi (f=1) kodlarına vurguda bulunmuşlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerden bir bölümü, hafta içi DYK'nın uygulanmasında sosyolojik ve psikolojik anlamda yapılacak iyileştirmenin olduğuna dair görüş bildirmiştir. Öğrencilerde ilgi ve motivasyonun artırılmasına yönelik öneri, kurslarda bulunma aşamasında gönüllülük esasına önem verilmesi ve hafta içi kurslarının daha iyi uygulanabilmesi amacıyla ailelere rehberlik yapılması önerisi kodlarına ilişkin görüşleri, öğretmenlerin kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"Hafta içi kurslarının olumlu ve olumsuz yanlarına değinmiştik. Hayatta hemen hemen her işin hem avantajı hem de handikapı bulunabilmektedir. Bu nedenle avantaj ve dezavantajları içinde barındıran DYK'nın, hafta içi uygulamalarının daha iyi olabilmesi tamamen öğrenci profiline bağlıdır öğrenciler istekli olursa verimlilik ve kursun kalitesi artırılabilir." (Salih)

"Hafta içi DYK'nın, aileler ile işbirliğinde oldukça önemli olduğunu düşünüyorum." (İrem)

"Kursların kesinlikle ücretli hale getirilmesi. Bu durum hem öğrencilerin, hem de velilerin işi ciddiye almalarını ve kurslara gereken önemi vermelerini sağlayacaktır." (Ramazan)

"... fakat iyileştirme amaçlı bir düzeltme olarak sadece akademik ilerleme ihtimali olan ve sadece istekli olan öğrencilere kurs verilmeli. Ayrıca kurs sonrası başarı grafiğine göre öğrenciler ödüllendirilmelidir." (Feryal)

4. 5. 4. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Ulaşım Anlamında İyileştirme Önerilerine İlişkin Bulgular

Hafta içi DYK'nın uygulanmasında, ulaşım anlamında yapılabilecek iyileştirmelerin belirtildiği, alt temada öğretmenlerin çok az kısmı, hafta içi kurslarına katılımda ulaşım sıkıntılarına çözüm önerileri (f=3) koduna vurguda bulunmuştur. Hafta içi kurslarının daha iyi uygulanabilmesi amacıyla ulaşım çözüm önerileri koduna ilişkin görüşler, öğretmenlerin kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... taşıma kapsamındaki öğrenciler kurstan çıktıklarında evlere götürülmesini istiyorum. Bu sayede kurslara katılım oranı yükselir ve ders başarıları daha da artar. Servis sorunları çözüldüğünde bu kursların verimliliği ve devamlılığı daha da artacaktır." (Volkan)

"... taşıma sorunu ailelerle görüşülerek ortak karar alınmalı." (İrem)

4. 6. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının İyileştirilmesine Yönelik Önerilere İlişkin Bulgular

Hafta sonu DYK'nın iyileştirilmesine yönelik önerileri öğrenmek için öğretmenlere: "Hafta sonu destekleme ve yetiştirme kurslarının iyileştirilmesi ile ilgili önerileriniz nelerdir?" sorusu yöneltilmiştir. Altıncı soru bağlamında elde edilen bulgular doğrultusunda, hafta sonu DYK'nın iyileştirme önerileri ana teması, dört alt tema ve 15 kod/kategori altında gruplandırılmıştır. Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarının hafta sonu uygulamasının iyileştirilmesine ilişkin önerileri ile ilgili bulgular Tablo 4. 6'da sunulmuştur.

Tablo 4. 6. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının İyileştirilmesine İlişkin Öğretmen Önerileri

Tema	Alt Temalar	Kodlar	f	%
Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının İyileştirilmesine Yönelik Öneriler	Akademik İyileştirme Önerileri	Derslerin ve ders saatlerinin düzenlenmesine yönelik öneriler	8	14,29%
		Materyal üretimi ve zenginleştirilmesi önerisi	6	10,71%
		Başarıyı artırmaya yönelik öneriler	4	7,14%
		Disiplin sağlayıcı öneriler	4	7,14%
		Kursların açılmasında kriterler bulunmasına yönelik öneriler	1	1,79%
		Kurs merkezi belirlenmesine ilişkin öneriler	1	1,79%
	Fizyolojik İyileştirme Önerileri	Beslenme sorunun çözüm önerileri	3	5,36%
		Sosyal anlamda iyileştirmeye yönelik öneriler	6	10,71%
	Sosyo-Psikolojik İyileştirme Önerileri	Öğrenci ve öğretmenin ilgi ve motivasyonunu artırmaya yönelik öneriler	6	10,71%
		Velilere yönelik rehberlik hizmeti önerileri	2	3,57%
		Öğrencilere yönelik rehberlik hizmeti önerileri	1	1,79%
	Devamsızlığı Engelleme Konusundaki Öneriler	Ulaşım sorunu nedeniyle yapılan devamsızlığı önleyici öneriler	7	12,50%
		Öğrencilerin kendi isteğiyle yaptığı devamsızlığını önleyici öneriler	7	12,50%
	Toplam		56	100

Hafta sonu DYK'nın iyileştirilmesi önerilerine ilişkin öğretmen görüşleri ana temasında katılımcılar en fazla hafta sonu kurslarının daha iyi uygulanabilmesi için akademik iyileştirmeler alt temasına (f=24), daha sonra sırasıyla sosyolojik ve psikolojik iyileştirmeler alt temasına (f=15), hafta sonu kurslarında devamsızlığı engelleyici öneriler alt temasına (f=14) ve fizyolojik iyileştirmeler alt temasına (f=3) vurguda bulunmuşlardır. Alt temalara ilişkin kodların frekanslarının birbirine yakın olduğu görülmüştür. Kodlardan, hafta sonu kurslarına devamlılığı sağlayıcı öneriler alt temasında yer alan kurslara katılmada ulaşım engeline çözüm ile öğrencilerin kendi isteğiyle yaptığı devamsızlığını önleyici öneriler (f=8), akademik iyileştirmeler

alt temasında yer alan ders saatlerinin ve derslerin düzenlenmesi ile materyal üretimi ve zenginleştirilmesi (f=6), sosyolojik ve psikolojik iyileştirmeler alt temasında yer alan sosyal anlamda iyileştirmeye yönelik öneriler (f=6) kodları, ön plana çıkmıştır. Katılımcılar, hafta sonu DYK'nın daha iyi uygulanabilmesi amacıyla iyileştirme önerilerine ilişkin birden fazla görüş belirttiği için frekans sayısı, 19 olan katılımcı sayısından fazla çıkmıştır.

4. 6. 1. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Akademik Anlamda İyileştirme Önerilerine İlişkin Bulgular

Hafta sonu DYK'nın uygulanmasında, akademik anlamda yapılabilecek iyileştirmelerin belirtildiği, alt temada öğretmenler, ders saatlerinin düzenlenmesi ve derslerin düzenlenmesi (f=8), materyal üretimi ve zenginleştirilmesi (f=6), başarıyı artırmaya yönelik öneriler (f=4), disiplin sağlayıcı öneriler (f=4), kursların açılmasında kriterler bulunması (f=1), kurs merkezi belirlenmesi önerisi (f=1) kodlarına vurguda bulunmuşlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin hafta sonu DYK'nın uygulanmasında akademik anlamda yapılacak iyileştirmelere ilişkin başta ders ve ders saatlerinin düzenlenmesi ve materyal önerisi olmak üzere birçok konuda görüş belirttiği görülmüştür. Kodlar arasında en yüksek frekansa sahip kodlardan birisi olan ders saatlerinin ve derslerin düzenlenmesi koduna ilişkin görüşlerden bazıları, öğretmenlerin kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"Hafta sonu kursları sadece bir gün ve öğleye kadar olabilir. Ders saatlerinin hafta içi düşürülmesinin avantajı kullanılarak hafta sonu kurslarında eğlenceli aktiviteler eklenebilir." (Zeynep)

"Kurslar altı saatten daha fazla yapılmayabilir ya da yapılmak zorunda ise öğrencilerin zorlandığı dersler ilk saatlere alınabilir." (Şükran)

"... hafta sonu destekleme ve yetiştirme kurslarının dersleri planlanırken öğrenci ve öğretmen yorgunluğu da göz önüne alınarak bir gün ve altı saatten fazla olmamalıdır." (Aylin)

"... hafta sonu kurslarının işlenirken derslerde uygulamalı ders faaliyetlerinin artırılması iyi olabilir." (Barış)

Materyal üretimi ve zenginleştirilmesi, koduna ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... uygulamada birliği sağlamak adına tüm kurslarda kullanılmak üzere ders kitapları, yardımcı kaynaklar hazırlanabilir. Kurslarda kullanılacak kitaplar ders anlatımına yönelik olmamalı. İçerisinde konularla alakalı pek çok farklı etkinliğe yer verilerek bu kitapların içeriği normal ders kitaplarına göre zenginleştirilebilir." (Ramazan)

"... kurslarda öğrencilere yönelik kaynak sayısı ve türünün azlığı önemli bir husustur. Verimliliği artırmak için farklı çalışmalarla materyal sayısı artırılmalıdır." (Cevdet)

"... kurslarda kullanılmak üzere MEB tarafından kazanımlara uygun etkinlik ve çalışma kağıdı içeren donanımlı kaynaklar üretilebilir." (Figen)

Başarıyı artırmak için yapılan öneriler, koduna ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... öğrencilerin derslerine farklı öğretmenlerin girmesini sağlamak. Çünkü her öğretmen bir değildir. Her öğretmenin kendine has bir eğitim metodu vardır. İşte tam da bu noktada öğrencilerin dersleri aynı öğretmenden değil farklı öğretmenlerden alması sağlanmalıdır. Bu şekilde uygulama yapılırsa başarı artırılabilir." (Ramazan)

"... başarının değerlendirilmesi ve takibi amacıyla ayda bir tüm sınıflara il ve ülke geneli deneme yapılması sürecin daha iyi yönetilmesini ve başarının artmasını sağlayacaktır." (Aydın)

Disiplin sağlayıcı öneriler, koduna ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... devamsızlık yapan ve sınıf ortamını bozan öğrenciler kesinlikle bir daha geri alınmamak üzere kurslardan çıkarılmalıdır." (Ramazan)

"... ücretsiz olmasından dolayı katılım yoğun olmaktadır. Ancak uyumsuz öğrencilerin kurstan alınması gerekmektedir." (Alaaadin)

Frekansı düşük diğer kodlara ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... her okulda destekleme ve yetiştirme kursları açmayıp sadece ilçe merkezlerinde tespit edilecek bir okulda öğrencileri toplamak. Tabi bu konuda da sınırlama olmalı, sadece başarılı öğrenciler alınmalıdır. Bunların kursa geliş-gidişleri için de servis ayarlanmalıdır." (Ramazan)

"... kursların kesinlikle ücretli hale getirilmesi. Bu durum hem öğrencilerin hem de velilerin işi ciddiye almalarını ve kurslara gereken önemi vermelerini sağlayacaktır. Buradaki ücret ise cüzi bir miktarda olmalı elbette. Mesela ayda 50 TL veya haftalık 20 TL gibi. Başarı durumu iyi olup ekonomik durumu iyi olmayan öğrencilerden bu ücret alınmayabilir. Bu öğrencilerin kurs ücretleri başka yollarla karşılanabilir." (Ramazan)

4. 6. 2. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Fizyolojik Anlamda İyileştirme Önerilerine İlişkin Bulgular

Hafta sonu DYK'nın uygulanmasında, fizyolojik anlamda yapılabilecek iyileştirmelerin belirtildiği, alt temada öğretmenlerden üçü, hafta sonu kurslarında yaşanan beslenme sorunlarının giderilmesi (f=3) koduna vurguda bulunmuştur. Çalışmaya katılan öğretmenlerin çok azı hafta sonu DYK'nın uygulanmasında fizyolojik anlamda yapılacak iyileştirmenin kurslarda yaşanan beslenme sorunu olduğuna dair görüş bildirmiştir. Hafta sonu kurslarında yaşanan beslenme sorununa çözüm önerileri koduna ilişkin görüşler, öğretmenlerin kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"Hafta sonu kursları için mutlaka beslenme sorunları çözülmeli ve tıpkı taşımali sistemde, hafta içi günler gibi öğle yemeği yemeleri sağlanmalıdır." (Volkan)

"... okullarda yemek hizmeti sunulabilir." (Zeynep)

"Hafta sonu destekleme ve yetiştirme kurslarına, uzak bölgelerden gelen öğrenciler için yemek imkanının sağlanması iyi olur." (Aydın)

4. 6. 3. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Sosyolojik ve Psikolojik Anlamda İyileştirme Önerilerine İlişkin Bulgular

Hafta sonu DYK'nın uygulanmasında, sosyolojik ve psikolojik anlamda yapılabilecek iyileştirmelerin belirtildiği, alt temada öğretmenler, sosyal yaşam açısından iyileştirme önerileri (f=6), öğrencilerde ilgi ve motivasyonun artırılmasına yönelik öneriler (f=6), hafta içi kurslarının daha iyi uygulanabilmesi amacıyla velilere rehberlik yapılması önerisi (f=2) ve öğrencilere rehberlik yapılması (f=1) kodlarına vurguda bulunmuşlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin önemli bir bölümü, hafta sonu DYK'nın uygulanmasında sosyolojik ve psikolojik anlamda yapılabilecek bir dizi iyileştirmenin olduğuna dair görüş bildirmiştir. Bu görüşler arasında en yüksek frekansa sahip sosyal yaşam açısından iyileştirme önerileri koduna ilişkin görüşlerden bazıları, öğretmenlerin kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... bununla beraber öğrencinin ve öğretmenin sosyal yaşamında oluşabilecek önceki soruda bahsettiğim olumsuzluğu ortadan kaldıracak önlemleri almalıyız. Kurslarda görev alan öğretmenlere hafta içi dinlenme imkanı, öğrenciler için gezi, sinema, piknik vb. öğretmenler için kurslar sonrası gezi, sinema tarzı etkinlikler devlet tarafından teşviklenebilir." (Hasan)

"Hafta sonu DYK ile ilgili olumsuz bir durum olarak öğrenci ve öğretmenlerin tatil sürelerinin kısılmasını belirtmiştik. Burada öğretmen ve öğrencilerin hafta sonu kurslarında rahatlamasını sağlayıcı gezi, piknik ve sinema gibi ya da halı saha maçları, paintbol, masa tenisi ve voleybol maçları gibi etkinlikler yapılabilir." (Akif)

"Hafta sonu kursları dört saat olarak sadece öğleden önce olacak şekilde olursa sosyal anlamda günün diğer kısmı hem öğrenci hem de öğretmen için daha olumlu olacaktır." (Feryal)

Öğrenci ve öğretmenlerde ilgi ve motivasyonun artırılması adına yapılacak iyileştirmelere ilişkin öneriler koduna ilişkin görüşlerden bazıları, öğretmenlerin kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... diğer taraftan hafta sonuyla birlikte çocukların daha motive olmaları için dersler dışında kalan zamanlarda sosyal etkinlikler ve aktiviteler yapılabilir. Gezi, piknik, sinema vb. gibi faaliyetler öğrencilerin kursa ilgisini artırabilir." (Mustafa)

"... öğretmen ve öğrencilerin sürekli okulda bulunmaları nedeniyle sosyal açıdan yaşadığı ilgi ve motivasyon ile ilgili olumsuzluklar küçük sürpriz eğlenceler ile giderilebilir." (Faik)

"Hafta sonu kurslarında da hafta içi kursları ile aynı görüşe sahibim. Öğrenci ne kadar iyi ise kurslar o kadar iyi olabilmektedir. Bu nedenle iki uygulamayla ilgili olarak çeşitli çalışmalar yapıp öğrenci motivasyon ve ilgisinin artırılmasını sağlayıcı çözümler bulunabilir." (Salih)

Velilere ve öğrencilere rehberlik yapılması önerisi koduna ilişkin görüşlerden bazıları, öğretmenlerin kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... kursların ücretsiz oluşu nedeniyle velide oluşan başıboşluğun giderilerek velinin öğrenciyi daha sıkı takip edeceği için ciddiyetinin kavrayacağı rehberlik çalışmasının yapılması gerekir." (Hasan)

"... öğrenci velilerinin kurslar hakkında çok az bilgiye sahip oldukları görüşmelerimizde ortaya çıkıyor. Kursları bedava dağıtılan bir hediye gibi gören başarıdan öte şansını dene amacında düşünen birçok veli var. Bu nedenle velilerin bilinçlendirilmesi gerekmektedir." (Aydın)

4. 6. 4. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Devamsızlık Sorununu Engellemeye Yönelik Önerilere İlişkin Bulgular

Hafta sonu DYK'nın uygulanmasında, kurslara devamlılık anlamında yapılabilecek iyileştirmelerin belirtildiği, alt temada öğretmenler, öğrencilerin kendi isteğiyle yaptığı devamsızlığını önleyici öneriler (f=7) ve ulaşım sorunu nedeniyle yapılan devamsızlığı önleyici öneriler (f=7), kodlarına vurguda bulunmuşlardır.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin önemli bir bölümü, hafta sonu DYK'nın uygulanmasında devamsızlığı önleme adına yapılabilecek iyileştirmenin olduğuna dair görüş bildirmiştir. Bu görüşler arasında eşdeğer frekansa sahip iki kod vurgulanmış olup ulaşım sorunu nedeniyle yapılan devamsızlığı önleyici öneriler, koduna ilişkin görüşlerden bazıları, öğretmenlerin kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... öğrencilerin servis sorunu çözüldüğünde katılım daha da iyi olacak ders başarısı daha çok sağlanacaktır. Öğrenci bu sayede okuldan daha fazla verim alacaktır." (Volkan)

"Hafta sonu kursların olumlu olması için taşınmalı öğrencilerin servis sorunlarının çözülmesi gerekmektedir." (Vedat)

Öğrencilerin kendi isteğiyle yaptığı devamsızlığını önleyici öneriler, koduna ilişkin görüşlerden bazıları, öğretmenlerin kendi ifadeleriyle, aşağıdaki gibidir:

"... devamsızlıklar takip edilmeli, idare ile işbirliği içerisinde olunup devamsızlıklar anında aileye iletilmeli." (Figen)

"... öğrencilerin birçoğu bu kurslara bilerek gelmiyor. Devam durumu iyi takip edilmeli diye düşünüyorum." (Sevda)

"Hafta sonu kurslarında oluşan devamsızlık sorunu arada bir sürpriz olarak değerlendirilebilecek faaliyetlerle giderilebilir." (Aydın)

5. BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen bulgulardan ulaşılan sonuçlara, ulaşılan sonuçların kendi içinde ve alanyazındaki bulgularla karşılaştırılarak, tartışılmasına ve önerilere yer verilmiştir.

5. 1. Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde, araştırmanın temel problemi bağlamında elde edilen bulgulara dayalı sonuçlar özetlenmiş ve yapılan benzer araştırma sonuçları ile karşılaştırmalar yapılarak tartışılmıştır.

5. 1. 1. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumlu Yanlarına İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt problemi doğrultusunda; hafta içi DYK'nın olumlu yanlarına ilişkin öğretmen görüşleri temasında, hafta içi DYK'da akademik katkı, kurslara devam etme avantajı, sosyolojik ve psikolojik avantajlar ile ekonomik katkılar adıyla, dört alt tema oluşmuştur.

Birinci temaya ilişkin *birinci alt tema olan hafta içi DYK'nın akademik katkılarına ilişkin bulgular incelendiğinde*, araştırmanın birinci alt probleminde yer alan hafta içi DYK'nın etkililiğine ilişkin görüşler alt teması ile hafta içi DYK'nın akademik katkıları alt teması hemen hemen paralellik göstermekte ve hafta içi DYK'nın akademik katkısı katılımcılar tarafından istenilen seviyede görülmemektedir. Akademik anlamda katkı, öğrencilerin öğrenme alanları bağlamında sergilediği performans, bilgiye ulaşma becerisi, kendilerini yansıtabilmeleri ve genel olarak ulusal ölçekli sınavlarla okuldaki yükümlülüklerine ilişkin yetkinliğin ortaya koyulması ve belirgin bir öğrenme akışının sonunda öğrencinin akışın hedeflerine ilişkin gösterdiği yetkinlik düzeyidir (Aktaran: Ulubey ve Toraman, 2015: 196). Öğrencilerin akademik anlamda başarısını etkileyen en önemli faktörler; sosyo-ekonomik durum, öz-yeterlik ve motivasyondur (Sarier,

2016). Araştırma sonuçlarına göre hafta içi DYK zamanı verimli geçirme ve ders tekrarı, sınav başarısını artırma noktasında yetersiz olarak görülse de katkıya sahiptir. Alanyazında yerli ve yabancı çalışmalar incelendiğinde genellikle DYK'nın akademik anlamda katkısının olduğu, ders ve sınav başarısını artırdığı, konuları anlamada ve pekiştirmede önemli bir araç olduğu, test tekniğini geliştirdiği, okula karşı ilgi ve motivasyonu artırdığı görülmektedir (Sarica, 2018; Yirci ve Açıkgöz, 2018; Bozbayındır ve Kara, 2017; Nartgün ve Dilekçi, 2016; Keskin ve Kazak, 2019; Yeşilyurt, 2019; Hirsch, Deutsch and DuBois, 2011; Massoni, 2011; Fischer, Radisch and Schüpbach, 2014). Araştırma sonuçları doğrultusunda hafta içi DYK'nın akademik anlamda katkısının istenilen seviyede olmadığı, bu olumsuz durumu gidermek adına bazı çalışmaların yapılmasının faydalı olacağı söylenebilir.

Birinci temaya ilişkin *ikinci alt tema olan hafta içi DYK'da öğrencilerin kurslara daha fazla devamlılık göstermeleri alt teması* hafta içi DYK'nın en olumlu yanı olarak görülmektedir. Ulaşılan sonuç alanyazınla karşılaştırıldığında benzer bir bulguya rastlanılmamıştır. Bu sonucun ortaya çıkmasında daha önce yapılan araştırmaların genellikle DYK'ya ilişkin genel olgulara odaklanması ve araştırmalarda sık sık rastlanan devamsızlık sorununun nasıl ve ne zaman gerçekleştiğinin derinlemesine irdelenmemesidir. Araştırma sonuçlarına göre hafta içi DYK'da devamsızlık problemi bulunmamaktadır. Hafta içi DYK'ya katılım okulun hemen sonrasında yapılmasından dolayı okulun devamı gibi görülmekte, öğrenciler de bu kursları okul dersleri ile eşdeğer görmekte ve hafta içi kurslarına daha fazla öğrenci katılmaktadır. Kurslara katılım açısından hafta içi DYK'nın beklentileri karşılayacak seviyede olduğu söylenebilir.

Birinci temaya ilişkin *üçüncü alt tema olan hafta içi DYK'nın sosyolojik ve psikolojik katkılarına ilişkin bulgular incelendiğinde*, katkının az olduğu görülmektedir. Çalışmada bu konudaki sonuçlar tatil süresi düşüncesi, olumsuz davranışlardan uzaklaşma, rehberlik faaliyetleri ve tayin/yer değiştirme kolaylığı gibi sonuçlardır. Alanyazınla karşılaştırıldığında, özlük haklarının öğretmenlere sağladığı fayda, rehberlik faaliyeti yerine kullanılabilirliği, olumsuz davranış ortamlarından öğrenciyi uzak tutması gibi benzer sonuçlar bulunmaktadır (Ünsal ve Korkmaz, 2016: 109; Canpolat, 2017: 133; Kürkçü, 2018: 88). Bu sonuçlar doğrultusunda;

hafta içi DYK'nın sosyolojik ve psikolojik anlamda öğrencilere öğrenimin ileri kademelerine geçişte rehberlik sağladığını, bu kurslarda görev alan öğretmenlerin bulundukları okuldan başka bir okula tayin isteme noktasında kurslarda görev almayanlara göre avantajlı olduğunu, öğrencilerin hafta içi okuldan hemen sonra kurslara kalmalarının olumsuz davranış ortamlarında bulunmasına engel olduğu, hafta içi kurslarında görev alan öğretmenlerin ve öğrenim gören öğrencilerin hafta sonu tatil yönünden avantajının olması gibi katkılarının olduğunu söylemek mümkündür.

Birinci temaya ilişkin *dördüncü alt tema olan DYK'nın ekonomik katkılarına ilişkin bulgular doğrultusunda*; çalışmaya katılan öğretmenlerin bu anlamdaki katkıya çok az değindikleri görülmüştür. Bunun nedeni olarak ekonomik katkıların daha çok DYK'nın genel yönü ile ilgili olmasıdır. Katılımcılar da görüşünü belirtirken bu hususa dikkat çekmiştir. Bu nedenle ekonomik katkılar tek başlık altında incelenmiştir. Sonuçlar ilgili çalışmalarla karşılaştırıldığında, Ünsal ve Korkmaz (2016: 109) ile Sarıca (2018: 118)'nin ekonomik katkı sağlayan ek ders ücretinin olduğu, Türküresin (2018: 82) ve Göksu ve Gülcü (2016)'nın ek ders avantajı sağlaması sonuçları ile benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür. Elde edilen sonuçlar ve incelenen çalışmalar neticesinde DYK'nın, hafta içi ve hafta sonu olarak belirttiğimiz, iki uygulamasının da öğretmenlere ekonomik anlamda katkı sağladığı ve kurslarda görev almayı cazip hale getirdiği görülmektedir.

5. 1. 2. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumlu Yanlarına İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemi doğrultusunda; hafta sonu DYK'nın olumlu yanlarına ilişkin öğretmen görüşleri temasında, hafta sonu DYK'nın sağladığı akademik katkı, fizyolojik avantajlar, sosyolojik ve psikolojik avantajlar adıyla, üç alt tema oluşmuştur.

İkinci temaya ilişkin *birinci alt tema olan hafta sonu DYK'nın olumlu yanları ile ilgili elde edilen bulgulara* göre hafta sonu DYK'nın en olumlu yanının öğrencilere sağladığı akademik katkı olduğu görülmektedir. Hafta sonu DYK'nın akademik anlamda öğrencilerin ders ve sınav başarısını artırdığı, ulusal ölçekli

sınavlarda puanını yükseltmesini sağladığı, öğrencilerin zamanının verimli geçmesine ve dersleri konuları daha iyi kavramalarına katkı sunduğu görülmektedir. Ulaşılan sonuçlar yerli ve yabancı alanyazınla karşılaştırıldığında DYK'nın hafta sonu uygulamasına benzer sonuçlara rastlanılmıştır. Ünsal ve Korkmaz (2016: 110), öğrencilerin ders ve sınav başarısına katkıda bulunduğu, soru çözme anlamında yeteneklerini artırdığı, Kuzucu (2019: 48), hafta sonu kurslarının akademik açıdan daha verimli olduğu sonuçlarını vurgulamışlardır. Metsäpelto and Pulkkinen, (2012) and Niehaus, Rudasill and Adelson, (2012) kurs faaliyetlerinin öğrencilerin akademik başarısını artırdığını vurgulamıştır. Akademik başarı öğrencilerin başta mesleki ve sosyal hayata uygun biçimde hazırlanmalarına katkıda bulunduğu ve onların ileride yaşayacakları hayatı doğrudan etkilediği için, oldukça önemli görülmektedir (Sarier, 2016: 2). Bu amacı karşılamak için Şimşek ve Şimşek (2014) öğrencilerin bir kısmının takviye amaçlı aileleri tarafından kurs merkezlerine gönderildiğini vurgulamıştır. Bu anlamda değerlendirildiğinde hafta sonu DYK'nın öğrencilerin geleceğine ilişkin belirleyici rol olan akademik başarı üzerinde doğrudan görev aldığı, öğrencileri akademik anlamda iyi seviyelere getirdiğini söylemek mümkündür. Bu sonuç ve değerlendirmeler doğrultusunda hafta sonu DYK akademik anlamda olumlu bir biçimde faaliyetini sürdürmektedir.

İkinci temaya ilişkin *ikinci alt tema olan hafta sonu DYK'nın fizyolojik anlamda katkısına ilişkin bulgular doğrultusunda*; araştırmaya katılan öğretmenlerin önemli bir bölümü hafta içine oranla hafta sonu DYK'nın, kurslara dinlenerek gelme noktasında büyük avantajlar sağladığını vurgulamıştır. İlgili çalışmalar incelendiğinde, Kuzucu (2019: 48)'nin hafta içi kurslarında yaşanan yorgunluk sorununun hafta sonu kurslarında yaşanmaması, Türküresin (2018: 83) ve Göksu ve Gülcü (2016: 166) ile Yirci ve Açıkgoz (2018: 184)'ün hafta içi ders yoğunluğu nedeniyle hafta içi kurslarının azaltılarak hafta sonu kurslarına ağırlık verilmesi önerisi ile fiziksel anlamda dinlenmiş olma sonuçları araştırma sonuçlarıyla benzerlikler göstermektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda; hafta sonu DYK'da kurslara dinlenerek gelmek kursların verimli geçmesini sağlamak ve hafta sonu yapılan kurslar daha etkili olmaktadır. Araştırma sonuçları ve alanyazın paralelinde DYK'nın, fizyolojik anlamda katkılarının DYK'nın başta verimlilik olmak üzere

birçok boyutu da etkilemesinden dolayı hafta sonu yapılmasının daha olumlu olduğunu söyleyebiliriz.

İkinci temaya ilişkin *üçüncü alt tema olan hafta sonu DYK'nın sosyolojik ve psikolojik katkılarına ilişkin bulgular incelendiğinde*, katkının az olduğu görülmektedir. Çalışmada bu konudaki sonuçlar ilgi ve motivasyonun yükselmesi, rahatlık sağlanması, olumsuz örneklerden uzak olma durumu ve tayin/yer değiştirme kolaylığı gibi sonuçlardır. Alanyazınla karşılaştırıldığında, yer değiştirme ile ilgili bulgular, öğrenci ve öğretmenlerin esnek olabilmesi ve olumsuz davranışa neden olabilecek ortamlardan uzaklaşma sağlanması sonucu bazı çalışmalarda değinilmiştir (Sarica, 2018; Aküzüm ve Saraçoğlu, 2018; Ünsal ve Korkmaz, 2016; Canpolat, 2017; Uğurlu, 2017: 65; Demir Başaran ve Narinalp Yıldız, 2017: 1167; Göksu ve Gülcü, 2016: 166). Hafta sonu DYK'nın olumlu yanlarından birisi de öğrenci ve öğretmenlerin kurslara karşı ilgi ve motivasyonunun hafta içi DYK'ya oranla daha yüksek olmasıdır. Ünsar, İnan ve Yürük (2010)'e göre motivasyon kişi, grup ve kurumları amaca ulaştırmada önemli bir adımdır. Motivasyon, insanların bir hedefe ulaşmak için istek ve arzularıyla davranma sürecidir. İlgi ise belirli bir olay, durum veya etkinliğe yakınlık duyma, ondan hoşnut olma ve ona gönül bağı kurma yani öncelik tanıma” olarak tanımlanmaktadır (TDK Sözlük). İlgi ve motivasyonun hafta içi DYK'ya oranla daha yüksek olması alanyazında, bazı çalışmalarda da vurgulanmıştır. Göksu ve Gülcü (2016: 166)'nın hafta sonu kurslarında öğrencinin tercihlerine bağımlı olarak ilgisinin artması, Canpolat (2017: 130)'ın vurguladığı, güdüleyici olması, Kuzucu (2019: 50)'nin öğretmenlerin teşvik edici uygulamalara bağlı olarak ilgisinin artması, Uğurlu'nun (2017: 64) ise istekli öğrencilerde belirgin motivasyon artışı ve öğretmenlerin mutlu olması sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda; hafta sonu DYK'nın sosyo-psikolojik anlamda öğrencilerde ve öğretmenlerde kısmi olarak ilgi motivasyonu artırdığı, olumsuz örnek oluşturan durumlardan öğrencileri koruduğu, öğretmen ve öğrencide rahatlık hissi meydana getirdiğini söylemek mümkündür.

5. 1. 3. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumsuz Yanlarına İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi doğrultusunda; hafta içi DYK'nın olumsuz yanlarına ilişkin öğretmen görüşleri temasında, hafta içi DYK'da yaşanan akademik olumsuzluklar, fizyolojik olumsuzluklar, okul yönetimi ile ilgili sorunlar, ulaşım problemleri ile sosyolojik ve psikolojik olumsuzluklar adıyla, beş alt tema oluşmuştur.

Üçüncü temaya ilişkin *birinci alt tema olan hafta içi DYK'nın akademik anlamda olumsuz yanlarına ilişkin bulgular incelendiğinde*, yaşanan olumsuzlukların verimsizlik veya verimin düşmesi, disiplin sorunları ve evde bireysel çalışmaya zamanın kalmamasıdır. İlgili çalışmalar incelendiğinde, hafta içi DYK'da yaşanan olumsuzluklara ilişkin verimin düşmesi, Kürkçü (2018: 89)'nün hafta içi kurslarında verimlilik düşük sonucu ile benzerlik göstermektedir. Hafta içi DYK'da öğrencilerin keyfi davranışları, dersi eğlence ortamı gibi görmeleri nedeniyle disiplin sorunları yaşanması (Sarica, 2018: 118; Ünsal ve Korkmaz, 2016: 111; Göksu ve Gülcü, 2016: 166; Kürkçü, 2018: 92), ders çalışmaya zamanın kalmaması sonucu Nartgün ve Dilekçi'nin (2016: 556) sonuçları ile benzerdir. Araştırma sonuçları doğrultusunda hafta içi DYK'da, akademik anlamda bazı zorlukların yaşandığı, yaşanan bu olumsuzlukların başta kursların yapısı ve etkililiği olmak üzere hem öğrencileri hem de öğretmenleri akademik olarak kötü yönde etkilediği sonucuna ulaşılabilir.

Üçüncü temaya ilişkin *ikinci alt tema olan hafta içi DYK'nın sosyolojik ve psikolojik olumsuzluklarına ilişkin bulgular doğrultusunda*; hafta içi DYK'da kurslara karşı, ilgi ve motivasyon eksikliği sonucu ön plana çıkmıştır. Öğrenciler hafta içi yedi saat öğrenim gördükten sonra neredeyse bütün enerjilerini kullanmış oldukları için ek eğitim almak istememektedir. Bu durumun sonucunda kurslarda disiplin sorunlarının yanında isteksiz hareketler de sergileyebilmektedir. İlgi ve motivasyonun eksik olması sonucu ilgili çalışmalarla karşılaştırıldığında benzer bulgulara ulaşıldığı görülmüştür (Uğurlu, 2017: 65; Canpolat, 2017: 133; Bozbayındır ve Kara, 2017; Göksu ve Gülcü, 2016). Araştırma sonuçlarına göre hafta içi DYK'da hem öğrencilerde hem de öğretmenlerde, ilgi ve motivasyon konusunda bazı aksaklıkların olduğu ve bu hususlarda yapılacak iyileştirme çalışmalarının kursların kalitesini artıracak düşünülmektedir.

Üçüncü temaya ilişkin *üçüncü alt tema olan hafta içi ve hafta sonu DYK’da yaşanan okul yönetimi sorunlarına ilişkin bulgular incelendiğinde*, öğretmen görevlendirmesi, öğrencilerin istediği öğretmeni seçememesi, gönüllülük esasının olmaması gibi olumsuzluklardan bahsedilmiştir. Bu olumsuzlukların DYK’nın hafta içi ve hafta sonu boyutundan daha çok genel boyutu ile ilgili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. İlgili çalışmalar incelendiğinde DYK’da yaşanan okul yönetimi sorunlarının keyfi öğretmen görevlendirmesi, öğrenci tercihlerinin dikkate alınmaması, gönüllülük esasına önem verilmemesi gibi durumlar olduğu görülmüştür (Demir Başaran ve Narinalp Yıldız, 2017: 1169; Kuzucu, 2019: 49; Canpolat, 2017: 133-134; Biber vd., 2017: 113). Bu sonuçlar doğrultusunda; okul yönetiminden kaynaklı sorunların, hafta içi ve hafta sonu DYK’da değil genel anlamda yaşanan bir sorun olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca bu sonuçların kursların genel anlamda yapısını bozduğu öğrenci ve öğretmenleri kurslarda bulunmaya isteksiz hale getirdiği söylenebilir. Öğrenci ve öğretmenlere, kurs seçiminde ve görev talebinde yönergede belirtilen gönüllülük ve serbestlik hakkının tanınmasının kurslarda öğrenci ve öğretmen ilgisini artıracığı düşünülmektedir.

Üçüncü temaya ilişkin *dördüncü alt tema olan hafta içi DYK’da yaşanan ulaşım sorunlarına ilişkin bulgular incelendiğinde*, öğrencilerin hafta içi DYK’da dersleri gördükten sonra evlerine ulaşmada bazı sıkıntılar çektiği görülmüştür. Alanyazında da destekleyici bazı sonuçlar bulunmaktadır (Nartgün ve Dilekçi, 2016: 556; Canpolat, 2017; Sarıca, 2018: 118). Elde edilen sonuçlar ve incelenen çalışmalar neticesinde DYK’nın, hafta içi uygulamasında yaşanan ulaşım sorununun devamsızlık meydana getirmediği ancak öğrencilerin eve gitmesinde bazı problemler oluşturduğu görülmüştür. Bu problemlerin en önemli nedeni taşımaları öğrencilerin devlet tarafından ihalesinin okul ders programı saatlerine göre olması ve kursları kapsamamasıdır. Bununla beraber özel servis ve devlet tarafından ihale edilen taşımacılık hizmetleri, hafta içi DYK sonrası taşımacılık anlamında başka yerlere de servise gittikleri için sorun oluşturmakta bu durum neticesinde öğrencilerin bir kısmı akşam geç saatlerde eve yürüyerek gitmek durumunda kalmaktadır. Alınacak bir dizi önlemin bu sorunu çözeceği ve kurslarda mağdur olan öğrencileri rahatlatacağı düşünülmektedir.

Üçüncü temaya ilişkin *beşinci alt tema olan hafta içi DYK’da yaşanan fizyolojik olumsuzluklar incelendiğinde*, araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bölümü bu anlamda hafta içi DYK’da problemler olduğunu vurgulamıştır. İlgili problemler incelendiğinde, en çok yorgunlukla ilgili sorunlar öne çıkarken beslenme sorunları da öne çıkan diğer sonuç olmuştur. Hafta içi DYK’da yaşanan yorgunluk sorunu, alanyazınla karşılaştırıldığında benzer sonuçları görmek mümkündür. Hafta içi DYK’nın hem öğrenciyi hem de öğretmeni yorduğu, öğrencilerde fiziki anlamda düşüşlerin yaşandığı, hafta içi derslerin ardından gelen DYK’nın öğrencilerde yoğunluğa bağlı yorgunluk meydana getirdiği, öğrencilerde bir süre sonra yorgunluğun yanında bıkkınlık meydana geldiği, ders programının ağırlığına bağlı oluşan hafta içi yorgunluğu sonucu, (Bozbayındır ve Kara, 2017: 345; Keskin ve Kazak, 2019; Yirci ve Açıkgoz, 2018; Ünsal ve Korkmaz, 2016: 111; Aküzüm ve Saraçoğlu, 2018: 115; Sarıca, 2018: 118; Nartgün ve Dilekçi, 2016: 556; Akbaba, 2019: 95; Kuzucu, 2019: 95; Demir Başaran, Narinalp Yıldız, 2017) tarafından dile getirilen hususlarla benzerlikler göstermektedir. Yine hafta içi DYK’da yaşanan bir diğer sorun da beslenme sorunudur. Öğrenci ve öğretmenler, öğleden sonra eve gidene kadar geçen beş-altı saatlik süre boyunca aktif şekilde derslerde enerji kaybetmekte ve besin ihtiyacı duymaktadır. Alanyazında da araştırma sonuçlarını destekleyici çalışmalar mevcuttur, Demir Başaran, Narinalp Yıldız (2017: 1169)’ın, hafta içi kurslarda okul sonrasında yaşanan beslenme sorunu, Keskin ve Kazak (2019) ile Sarıca (2018: 118)’nın, hafta içi DYK’da beslenme sorunlarının olduğunu belirtmesi araştırma sonuçları ile benzerlikler taşımaktadır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar ve alanyazın incelemesi sonucunda, hafta içi DYK’nın, ders sonrası gerek öğrenciyi gerekse öğretmeni fiziksel ve zihinsel olarak yorduğu söylenebilir. Yorgunluğa bağlı olarak da hafta içi DYK’nın beklenen etkiyi gösteremediği, verimlilik noktasında istenilen seviyelerde olmadığı, araştırma ve alanyazın sonuçları doğrultusunda, ortaya çıkmıştır. Ayrıca hafta içi DYK’da hem öğrenci hem de öğretmenlerin beslenme problemleri ile karşılaştığı araştırma sonuçları ve ilgili çalışmalarda görülmektedir. Yeterince beslenemeyen bireylerin, performanslarının düşmesi, etkisizleşmesi olası bir durumdur. Hafta içi DYK’lar gerek yorgunluk gerekse beslenme sorunları nedeniyle öğrencilerin fiziki gelişimini de olumsuz etkileyebilir. Fiziksel gelişimde yaşanan bu olumsuzluklar öğrencilerin

sosyal ve psikolojik anlamda bazı sıkıntılar yaşamasına, hayata karşı olumsuz bir bakış açısı oluşmasına neden olabilir. Hafta içi DYK'nın belirtilen olumsuzluklarının düzeltilmesi noktasında keşmekeş biçimde birçok hususun olması ve bazı sorunlarının düzeltilirken diğer sorunlarının artacağı düşüncesiyle hafta içi DYK'nın hafta sonuna aktarılması, hafta içi DYK'da, sanat ve spor derslerinin yapılması düşünülebilir.

5. 1. 4. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Olumsuz Yanlarına İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi doğrultusunda; hafta sonu DYK'nın olumsuz yanlarına ilişkin öğretmen görüşleri temasında, hafta sonu DYK'da yaşanan akademik olumsuzluklar, fizyolojik olumsuzluklar, hafta sonu DYK'da yaşanan devamsızlık problemleri ile sosyolojik ve psikolojik olumsuzluklar adıyla, dört alt tema oluşmuştur.

Dördüncü temaya ilişkin *birinci alt tema olan hafta sonu DYK'nın akademik anlamda olumsuz yanlarına ilişkin bulgular incelendiğinde*, hafta sonu DYK'da, yaşanan olumsuzluklar katılımın az olmasına bağlı başarıda düşme, disiplin sorunları, kursun son saatlerinde verimin düşmesi ve ders araç gereçlerinin getirilmemesidir. İlgili çalışmalar incelendiğinde, kurslara düzensiz katılımın verimliliği düşürmesi, hafta sonu kurslarına katılımın az olması nedeniyle başarının düşmesi sonucu, hafta sonu DYK'da isteksiz öğrencilerin kurslarda problem oluşturması sonucu öne çıkmıştır (Kuzucu, 2019: 48; Kürkcü, 2018: 88; Canpolat, 2017: 142; Göksu ve Gülcü, 2016: 166; Sarıca, 2018: 118; Ünsal ve Korkmaz, 2016). Araştırma sonuçlarına göre; hafta sonu DYK'da, akademik anlamda az da olsa zorlukların yaşandığı, yaşanan bu olumsuzlukların hem öğrencileri hem de öğretmenleri akademik olarak kötü yönde etkilediği yapılacak iyileştirmelerin kursların kalitesini ve verimliliğini artıracığı sonucuna ulaşılabilir.

Dördüncü temaya ilişkin *ikinci alt tema olan hafta sonu DYK'nın sosyolojik ve psikolojik anlamda olumsuzluklarına ilişkin bulgular doğrultusunda*; hafta sonu DYK'da kurslara karşı oluşan, ilgi ve motivasyon eksikliği ve sosyal anlamda yaşanan güçlüklerle ilişkin sonuçlar ön plana çıkmıştır. Hafta sonu DYK'nın sosyal

anlamda öğrenci ve öğretmenlerin aileleriyle yeterince vakit geçirememesi, hafta sonu etkinliklerini yapmaya zamanlarının kalmaması gibi sorunlara yol açtığı görülmektedir. Ayrıca kursların ücretsiz olması nedeniyle önemsenmemesi ve öğrencilerde ilgisizlik meydana getirmesi sonuçları da bulunmaktadır. Alanyazında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Uğurlu, 2017: 64; Demir Başaran ve Narinalp Yıldız, 2017: 1169; Aküzüm ve Saraçoğlu, 2018: 115; Sarıca, 2018: 118; Türküresin, 2018: 83; Göksu ve Gülcü, 2016: 166). Araştırma sonuçlarına göre hafta sonu DYK’da hem öğrencilerde hem de öğretmenlerde, sosyal anlamda yaşanan olumsuzluklar ile ilgi ve motivasyonun sağlanması konusunda bazı aksaklıkların olduğu bu durumların kursların verimli ve etkili olmasını olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Öğrenci ve öğretmen için aile ve sosyal hayat oldukça önemli bir olgudur. Bireylerin sosyal anlamda aile ve çevrelerinden uzak olmalarının problemler meydana getirmesi muhtemeldir. Hafta sonu DYK’da sosyolojik ve psikolojik anlamda olumsuz görülen hususlarda yapılacak iyileştirme çalışmalarının kursların kalitesini ve verimliliğini artıracığı düşünülmektedir.

Dördüncü temaya ilişkin *üçüncü alt tema olan hafta sonu DYK’da yaşanan devamsızlık sorunlarına ilişkin bulgular incelendiğinde*, öğretmenlerin büyük çoğunluğu hafta sonu DYK’nın en önemli sorununu devamsızlık olarak görmüşlerdir. Devamsızlık, bireylerin sorumlu olduğu halde; okul, işyeri, seminer vb. gibi yerlerde olmaması durumu olarak tanımlanabilir (Öztekin, 2013; Akt: Şanlı Kula ve Yıldız, 2014). Öğrencilerin hafta sonu DYK’nın ücretsiz olması, kurslarda yaptırım olmaması, tatil günlerini okulda geçirmek istememe, keyfi olarak kurslara gelmek istememeleri gibi durumlar devamsızlık problemini ortaya çıkarmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar ilgili çalışmaların sonuçlarıyla da desteklenmektedir (Göksu ve Gülcü, 2016: 166; Kürkçü, 2018: 87; Uğurlu, 2017: 69; Bozbayındır ve Kara, 2016: 345; Demir Başaran ve Narinalp Yıldız, (2017: 1168; Canpolat, 2017). Hafta sonu DYK’da devamsızlık ile ilgili önemli bir sorun da ulaşım sorunu ve ailelerin çocuklarını göndermemesi nedeniyle kurslarda devamsızlık yapılmasıdır. Hafta içi taşıma imkânı ile bir şekilde kurslara katılan öğrenciler hafta sonu kurslarına katılım noktasında ek maliyet ve araç bulamamaları nedeniyle zorunlu devamsızlık yapmaktadır. Ayrıca bazı aileler de çocuklarına ev işi yaptırma, tarlada çalışma ve çocuk baktırma işleri yaptırabilmektedir. İlgili

alışmalar incelendiğinde, benzer sonuçlara ulaşmak mümkündür (Canpolat, 2017: 134; Türküresin, 2018: 83). Elde edilen sonuçlar ve incelenen çalışmalar neticesinde DYK'nın, hafta sonu uygulamasında yaşanan devamsızlık sorununun ciddi bir problem olduğu özellikle öğrencilerin kurslarda disiplin süreçlerinin iyi yönetilememesinden dolayı keyfi olarak devamsızlık yaptıkları, hafta sonu kursa gelmektense devamsızlık yapmayı tercih ettikleri gözlemlenmiştir. Bu nedenle hafta sonu DYK devamsızlık nedeniyle kursların etkililiğine ilişkin amaçları gerçekleştirme noktasında zaman zaman yetersiz kalmıştır. Öğrencilerin hafta sonu DYK'ya katılımını sağlayıcı bir dizi önlemlerin ve iyileştirmelerin yapılmasının olumlu sonuçlar meydana getireceği düşünülmektedir.

Dördüncü temaya ilişkin *dördüncü alt tema olan hafta sonu DYK'da yaşanan olumsuzluklar incelendiğinde*, araştırmaya katılan öğretmenlerin bir bölümü fizyolojik anlamda hafta sonu DYK'da problemler olduğunu vurgulamıştır. Hafta sonu DYK'da fizyolojik sorunlara ilişkin bulgular incelendiğinde, en çok hafta içi okul sonrası yapılan bu kurslarda dinlenememeye bağlı sürekli hale gelen bir yorgunluk ve verim düşüklüğü, hafta sonu ders saatlerinin fazla olması halinde yaşanan beslenme sorunları, bir süre sonra sürekli okula gelen öğrenci ve öğretmenlerin bıkkınlık yaşamaları gibi sonuçlar öne çıkmıştır. Alanyazında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Canpolat, 2017: 139; Sarıca, 2018; Uğurlu, 2017; Kürkcü, 2018). Araştırmada elde edilen sonuçlar ve alanyazın incelemesi sonucunda, hafta sonu DYK'nın, 35 saatlik yoğun hafta içi eğitim-öğretim sürecinin ardından uygulanması tam olarak dinlenemeyen öğretmen ve öğrencilerin verimini düşürmüştür. Öğretmen ve öğrenciler bir süre sonra bu kurslarda bıkkınlık sorunları yaşamaya başlamışlar ve başarının düşmesi başta olmak üzere disiplin, devamsızlık, ilgi ve motivasyon düşüklüğü gibi sonuçlar ortaya çıkmıştır. Sürekli okula gelmenin psikolojik etkisinin yanında fizyolojik anlamda da yeterince dinlenemeyen öğrenci ve öğretmenler kurslarda tam olarak verimlilik sağlayamamışlardır. Hafta sonu kurslarında zaman zaman yapılacak eğlendirici veya sosyal faaliyetlerin hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin fizyolojik anlamda yıpranmasının önüne geçebileceği düşünülmektedir.

5. 1. 5. Hafta İçi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının İyileştirilmesine Yönelik Önerilere İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın beşinci alt problemi doğrultusunda; hafta içi DYK'nın iyileştirilmesi önerilerine ilişkin öğretmen görüşleri temasında, akademik, sosyolojik ve psikolojik, ulaşım sorunu gidermeye yönelik ve fizyolojik iyileştirmeler adıyla, dört alt tema oluşmuştur.

Beşinci temaya ilişkin *birinci alt tema olan hafta içi DYK'da akademik anlamda yapılan iyileştirme önerilerine ilişkin bulgular incelendiğinde*, araştırmaya katılan öğretmenlerin neredeyse tamamının öneri belirttiği görülmüştür. Akademik anlamda yapılan iyileştirme önerileri, ders saatlerinin ve derslerin yeniden düzenlenmesi, kursların kapatılması, kursların açılmasında kriterler olması, kurslara ilişkin materyallerin zenginleştirilmesi önerisidir. Ders saatlerinin ve derslerin düzenlenmesine ilişkin bulgular incelendiğinde, hafta içi DYK'da, akademik dersleri içeren kurs yapmanın çok faydalı olmadığı, yedi saat ders üzerine iki saat daha kurs olmasının öğrenci ve öğretmenleri zorladığı bu nedenle ders saatlerinin haftalık 30 günlük ise altı saati geçmeyecek şekilde düzenlenmesi, ders programlarının iyi planlanması öne çıkan önerilerdir. İlgili çalışmalarda da araştırma sonuçlarına benzeyen sonuçları görmek mümkündür (Yirci ve Açıkgöz, 2018: 183; Göksu ve Gülcü, 2016: 166; Nartgün ve Dilekçi, 2016: 556; Biber vd., 2017: 144; Günbay, 2019: 109; Akbaba, 2019: 98; Canpolat, 2017: 140; Kuzucu, 2019: 47). Radikal anlamda ise hafta içi DYK'nın normal ders gibi öğleden önce tamamlanması öğleden sonra ise sanatsal ve sportif derslerle bilişim ve teknoloji tasarım derslerinin işlenerek DYK'nın akademik anlamda verimliliğini ve etkisini artırılmasına ilişkin öneriye alanyazında rastlanılamamıştır. Hafta içi DYK'nın uygulamadan kaldırılmasına ilişkin bulgular incelendiğinde, işlevsizlik ve yorgunluk gibi nedenlerden dolayı bu sonucun ortaya çıktığı görülmüştür. Alanyazında da çalışmayı destekleyen bazı araştırmalar bulunmaktadır (Kuzucu, 2019: 48; Yirci ve Açıkgöz, (2018: 181; Kürkçü, 2018: 89; Türküresin, 2018: 83). Araştırma sonuçlarına göre hafta içi DYK'ya ilişkin az vurgulanan materyal anlamında zenginleştirilmesi, kursların açılmasında bazı kriterlerin bulunması ve seviye sınıflarının açılması önerilerine ilgili çalışmalarda da değinilmektedir (Yeşilyurt, 2019: 47; Türküresin,

2018: 83; Demir Başaran ve Narinalp Yıldız, 2017: 1169; Göksu ve Gülcü, 2016: 167; Kürkçü, 2018: 189; Canpolat, 2017: 140).

Araştırmanın sonuçları ve ilgili çalışmalar incelendiğinde hafta içi DYK'da akademik anlamda haftalık ders çizelgelerinin yeniden düzenlenerek haftalık ders saatlerinin 30 saate çekilmesinin kurslarda verimliliği artıracakı düşünülmektedir. Bununla beraber alanyazın ve araştırma sonuçlarında ortaya çıkan önemli bir hususta hafta içi DYK'nın işlevsiz olmasından dolayı kapatılarak akademik başarıyı hedefleyen tüm kursların hafta sonuna kaydırılması önerisi önemli bir sonuçtur. Hafta sonuna kaydırılması ders yoğunluğu, öğretmen yetersizliği vb. sebeplerden dolayı yapılamıyorsa hafta içi ders programında üç ve dördüncü derslerin DYK olarak uygulanması, kursların okul çıkışına bırakılmaması okul çıkışında ise daha çok görsel sanatlar, müzik, beden eğitimi, spor uygulamaları, teknoloji tasarımı ve bilişim teknolojileri gibi derslerin işlenmesinin hafta içi DYK'yı akademik anlamda daha iyi noktalara getireceği araştırma sonuçları doğrultusunda söylenebilir. Hafta içi DYK'da, kullanılan materyallerin zenginleştirilmesinin öğrenci ve öğretmenlerin daha iyi ders işlemesini sağlayacağı, öğrenmenin kalıcı olması ve zaman tasarrufuna katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Kurslarda sınıf oluşturma işlemlerinde başarı, tercih vb. kriterlerin de uygulanmasının akademik anlamda kursları daha iyi noktaya taşıyacağını söyleyebiliriz.

Beşinci temaya ilişkin *ikinci alt tema olan hafta içi DYK'da fizyolojik anlamda yapılan iyileştirme önerilerine ilişkin bulgular doğrultusunda*; araştırmaya katılan öğretmenlerin önemli bir bölümünün öneri belirttiği görülmüştür. Fizyolojik anlamda yapılan iyileştirme önerileri, hafta içi DYK'da yaşanan yorgunluk ve bıkkınlık sorunu ile beslenme sorunlarına karşı alınabilecek önlemler şeklindedir. Beslenme probleminin iyileştirilmesine ilişkin öneriler incelendiğinde, öğrencilere kurslar başlamadan önce yemek verilmesinin iyi olacağı, ilkokulda olduğu gibi öğrencilerin evlerden beslenme çantası getirmeleri, kurslardan hemen önce öğrencilerin ek besin almalarının sağlanması gibi öneriler öne çıkmıştır. Alanyazında da destekleyici çalışmalar bulunmaktadır (Sarica, 2018: 119; Keskin ve Kazak, 2019). Yorgunluk probleminin giderilmesine yönelik öneriler incelendiğinde, hafta içi DYK'nın evi okula yakın öğrenciler için okuldan hemen sonra değil biraz sonra

başlamasının, zaman zaman öğrenci ve öğretmenlerde esnek ders işleme imkanının olmasının kurslarda meydana gelen yorgunluk ve bıkkınlık sorununu gidereceği düşünülmektedir. Alanyazında benzer sonuçlar bulunmaktadır. (Öztürk, 2018: 101; Ünsal ve Korkmaz 2016: 112; Keskin ve Kazak, 2019; Aküzüm ve Saraçoğlu, 2018: 117; Göksu ve Gülcü, 2016: 167). Araştırma sonuçları ve ilgili çalışmalar incelendiğinde gelişim çağındaki öğrenciler ile öğrenim sürecinin en önemli basamaklarından birisi olan öğretmenler hafta içi DYK’da yorgunluk ve bıkkınlık ile beslenme sorunu yaşayabilmektedir. Hem öğrenci hem de öğretmenlerin verimliliği ve etkililiği için alınacak önlemlerin hafta içi DYK’yı mevcut konumundan daha ileri seviyeye taşıyacağı düşünülmektedir.

Beşinci temaya ilişkin *üçüncü alt tema olan hafta içi DYK’da sosyolojik ve psikolojik anlamda yapılan iyileştirme önerilerine ilişkin bulgular doğrultusunda*; araştırmaya katılan öğretmenlerin çok fazla öneri belirtmediği görülmüştür. Bu bağlamda yapılan öneriler ilgi ve motivasyonu yükseltilmesi, öğrenci ile öğretmenlerin kurslarda gönüllülük esasına göre yer alması ve velilere rehberlik yapılmalı şeklindedir. İlgi ve motivasyonu yükseltme boyutunda, öğrenciler hafta içi yedi saat dersten sonra kurslarda fazlasıyla sıkılmakta, kurslara karşı olumsuz tutumlara girmektedir. Bu doğrultuda önlem olarak hafta içi DYK’da sosyal ve kültürel etkinliklerin yapılması oldukça önemlidir. Akın (2012) okul sonrasında yapılan sosyal faaliyetlerin öğrencilerin derslere ilişkin motivasyonlarını arttırdığını vurgulamıştır. Ayrıca velilere rehberlik yapılması, gönüllülük esasına önem verilmesi, kurslara katılan öğrencilerden cüzi bir ücret alınması gibi sonuçlara da değinilmiştir. Alanyazında da ilgili çalışmalarda benzer hususlar tespit edilmiştir. (Türküresin (2018: 83; Kuzucu, 2019; Uğurlu, 2017: 69; Göksu ve Gülcü, 2016; Biber vd., 2017; Yeşilyurt, 2019: 46; Yirci ve Açıkgöz, 2018: 46; Nartgün ve Dilekçi, 2016: 557). Araştırma sonuçları ve ilgili çalışmalar incelendiğinde hafta içi DYK’da, gönüllülük esasının gözetilerek öğrenci ve öğretmenlerin ilgisini ve velilerin bilinçlenmesini sağlayan çalışmaların yapılmasının hafta içi DYK’yı daha etkili hale getireceği öğrencilerin okulda daha mutlu olacağını ve olumsuz okul algısının giderilmesini sağlayacağı düşünülebilir.

Beşinci temaya ilişkin *dördüncü alt tema olan hafta içi DYK’da ulaşım alanında iyileştirme önerilerine ilişkin bulgular doğrultusunda*; araştırmaya katılan öğretmenlerin çok fazla öneri belirtmediği görülmüştür. Özellikle devlet tarafından ihale edilen taşımali servisler ile özel servislerin öğrencileri kurs sonrası taşımali kapsamında değerlendirilmesi ve ücretsiz servis ayarlanması ulaşım anlamında çözüm olabilir. İlgili çalışmalarda da benzer hususlardan bahsedilmiştir (Canpolat (2017: 140; Sarıca (2018). Araştırma sonuçları ve ilgili çalışmalar değerlendirildiğinde hafta içi DYK’da ulaşım sorunlarının giderilmesinin kursun devam etmesinde önemli avantajlar sağlayacağı düşünülmektedir.

5. 1. 6. Hafta Sonu Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının İyileştirilmesine Yönelik Önerilere İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın altıncı alt problemi doğrultusunda; hafta sonu destekleme ve yetiştirme kurslarının iyileştirilmesi önerilerine ilişkin öğretmen görüşleri temasında, akademik, sosyolojik ve psikolojik, devamsızlığı önlemeye yönelik ve fizyolojik iyileştirmeler adıyla, dört alt tema oluşmuştur.

Altıncı temaya ilişkin *birinci alt tema olan hafta sonu DYK’da akademik anlamda yapılan iyileştirme önerilerine ilişkin bulgular incelendiğinde*, araştırmaya katılan öğretmenlerin önemli bir bölümünün öneri belirttiği görülmüştür. Akademik anlamda yapılan iyileştirme önerileri, ders saatlerinin ve derslerin yeniden düzenlenmesi, başarıyı artırmaya yönelik öneriler, kursların açılmasında kriterler konulması, kurslara ilişkin materyallerin zenginleştirilmesi, disiplin sağlayıcı ve kursların bir merkezde toplanması önerileridir. Hafta sonu DYK’da, akademik dersleri içeren kurs yapmanın bazı hususlarda iyileştirmeler yapıldığı takdirde faydalı olduğu, hafta sonu kurslarına dinlenerek gelen öğrenci ve öğretmenlerin kurslarda daha verimli olduğu görülmektedir. Bu sonuç, Kuzucu’nun (2019) hafta sonu kurslarının daha faydalı olması sonucu ile benzerlik göstermektedir. Hafta sonu DYK’da, ders saatlerinin ve derslerin düzenlenmesine ilişkin bulgular incelendiğinde, daha çok kurslarda süreye ilişkin önerilerde bulunulduğu, kursların Cumartesi veya Pazar günlerinin sadece birisinde olması gerektiği ve bu bir günde altı saatten fazla ders olmamasına vurgu yapılmıştır. İlgili çalışmalarda da benzer sonuçları görmek mümkündür. (Yirci ve Açıkgöz, 2018: 181; Akkaya, 2017: 45;

Sarıca, 2018: 119; Canpolat, 2017: 140). Hafta sonu DYK’da oluşan disiplin sorunlarının önlenmesi için yapılan önerilere ilişkin bulgular incelendiğinde, kursların ücretsiz oluşu, uyumsuz öğrencilerin hafta içi olduğu gibi hafta sonu da bir arada olması, hafta sonu kurslarını bir eğlence unsuru gibi görmelerinin zaman zaman disiplin sorunları meydana getirdiği görülmüştür. Bu durumları gidermek adına kurslardan cüzi bir ücret alınması ve kurslarda ders akışını bozan öğrencilerin kursla ilişkilerinin kesilerek geriye alınmamasının disiplin sorunlarını azaltacağı öngörülmektedir. Araştırma sonuçları, ilgili çalışmalarla karşılaştırıldığında benzer sonuçlar bulunmaktadır (Canpolat, 2017: 141; Sarıca, 2018: 119; Göksu ve Gülcü, 2016: 112). Araştırmada hafta sonu DYK’nın materyal anlamında geliştirilmesi, kursların açılmasında bazı kriterlerin bulunması, başarıyı artırmaya yönelik önlemlerin alınması önerilerinin olduğu ve alanyazında da benzer önerilerin varlığı görülmüştür (Kuzucu, 2019: 48; Biber vd., 2017: 115; Göksu ve Gülcü (2016: 167; Canpolat, 2017: 140; Kürkçü, 2018: 189; Yirci ve Açıkgöz, 2018: 182; Akbaba, 2019: 99). Hafta sonu DYK’da, akademik anlamda vurgulanan bir iyileştirme önerisi de her bölgede kurs açmak yerine, ulaşım imkanının sağlanarak belirli yerlerde kurs açılması şeklindedir. Belirli bölgelerde kurs açmak devletin ekonomik açıdan rahatlamasını sağlayacağı gibi öğrenci devamsızlığı nedeniyle hafta sonu DYK’nın erken kapanması sorununa çözüm oluşturacağı düşünülmektedir. İlgili çalışmalar incelendiğinde, Canpolat’ın (2017:140) her yerde hafta sonu kurs açmak yerine belirli merkezlerde kurs açılmalı sonucunun araştırma sonuçlarıyla benzediğini söyleyebiliriz. Araştırmanın sonuçları ve ilgili çalışmalar incelendiğinde hafta sonu DYK’da akademik anlamda kurs sürelerinin uzun tutulmaması, öğrenci ve öğretmenin fizyolojik anlamda yorgun düşmesine engel olmakta, hafta sonu en az bir günün tatil olmasının kurslarda akademik anlamda verimliliği artıracığı düşünülmektedir. Kurslarda sınıf oluşturma işlemlerinde kriterlerin olmasının, materyallerin zenginleştirilmesinin ve disiplin anlamında alınacak önlemlerin akademik anlamda kursları daha iyi noktaya taşıyacağını söyleyebiliriz. Hafta sonu DYK’da kurs merkezi belirlemenin ekonomik anlamda devlete, fırsat eşitliği ve kursların devamlılığı noktasında ise öğrencilere katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Altıncı temaya ilişkin ikinci alt tema olan hafta sonu DYK’da fizyolojik anlamda yapılan iyileştirme önerilerine ilişkin bulgular doğrultusunda; araştırmaya

katılan öğretmenlerin çok fazla öneri belirtmediği görülmüştür. Bu doğrultuda yapılan iyileştirme önerileri, daha çok beslenme sorunlarına karşı alınabilecek önlemler şeklindedir. Beslenme probleminin giderilmesine ilişkin bulgular incelendiğinde, öğrencilere öğle yemeğinin verilmesi, uzak bölgelerden hafta sonu DYK'ya gelen öğrencilere yemek hizmeti sunulması gibi sonuçlar ön plana çıkmıştır. Alanyazında da Canpolat'ın (2017: 141) sonuçları araştırmayla benzerdir. Bu bağlamda, gelişim çağındaki öğrenciler ile öğrenim sürecinin en önemli basamaklarından birisi olan öğretmenler hafta sonu DYK'da beslenme sorunu ile karşılaşabilmektedir. Hem öğrenci hem de öğretmenlerin verimliliği ve etkililiği için beslenme ile ilgili alınacak önlemlerin hafta sonu DYK'yı daha iyi pozisyona taşıyacağı düşünülmektedir.

Altıncı temaya ilişkin *üçüncü alt tema olan hafta sonu DYK'da sosyolojik ve psikolojik anlamda yapılan iyileştirme önerilerine ilişkin bulgular doğrultusunda*; araştırmaya katılan öğretmenlerin önemli bir bölümünün öneri belirttiği görülmüştür. Belirtilen öneriler, öğrenci ve öğretmenin sosyal yaşamında iyileştirme sağlamak, ilgi ve motivasyonu yükseltilmesi, öğrenci ve velilere rehberlik yapılması şeklindedir. Öğrenci ve öğretmenlerin sosyal hayatında iyileştirme önerilerine ilişkin bulgular incelendiğinde, öğrenci ve öğretmenlerin aileleri ile zaman geçirmelerinin sağlanması, hafta sonu DYK'da zaman zaman sosyal, sanatsal ve sportif etkinliklerin yapılması ve kursların çok uzun süre yapılmayarak hem öğrenci hem de öğretmene sosyal anlamda zaman kalmasına yönelik öneriler ön plana çıkmıştır. Alanyazında benzer sonuçlar bulunmaktadır (Yirci ve Açıkgöz, 2018: 183; Aküzüm ve Saraçoğlu, 2018: 117; Öztürk, 2018: 101). İlgi ve motivasyonu yükseltme boyutunda öğrenci ve öğretmenin hafta içi derslerinden sonra hafta sonu kurslarda da okulda bulunmaları zaman zaman kurslara karşı ilgi ve motivasyonun düşmesine neden olmaktadır. Bu doğrultuda araştırma sonuçlarına göre, hafta sonu DYK'da ilgi ve motivasyonu artırmak için sosyal ve kültürel etkinliklerin yapılması, kurslardan cüzi bir ücret alınması gibi sonuçlar öne çıkmıştır. Alanyazında da benzer hususlara vurgu yapılmıştır (Uğurlu, 2017: 65; Göksu ve Gülcü, 2016: 167; Kürkçü, 2018: 90; Yirci ve Açıkgöz, 2018: 183; Türküresin'in, 2018: 83). Araştırmada elde edilen bir diğer sonuç da öğrenci ve velilerin kurslar hakkında bilinçli olmaması sonucudur. Çocuğunun kurslara gidiş amacını bilmeyen veliler çocuklarıyla yeterince

ilgilenmemekte bu durumda kursların etkisini azaltmaktadır. Bu durumun giderilmesi adına velilere rehberlik yapılması çözüm olabilir. İlgili çalışmalar incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Uğurlu, 2017: 69; Akbaba, 2019: 99). Araştırma sonuçları ve ilgili çalışmalar incelendiğinde hafta sonu DYK’da, öğrencilerin akademik beklentinin yanında sosyolojik ve psikolojik anlamda da olumsuz etkilenmemesi gerekmektedir. Akademik anlamda kendini geliştiren ancak sosyal anlamda zayıf kalan öğrenciler ileriki yıllarda travmalar yaşayabilir. Öğretmenler de yine ailelerinden ayrı kalmalarının neticesinde sosyal ve psikolojik anlamda bazı zorluklarla karşılaşabilirler. Travma, izi silinmesi zor olan insanda çaresizlik ve güçsüzlük duygusunun ortaya çıkmasına neden olan ruh halidir (Özen, 2017). Hem öğrenci hem de öğretmenlerin sosyal hayatlarını etkin biçimde yaşayacakları önlemleri alarak hafta sonu DYK’yı yapmak ilgi ve motivasyon ile devamsızlık sorunu başta olmak üzere birçok problemi de çözeceği ve hafta sonu DYK’nın akademik anlamda daha etkili olmasını sağlayacağı öngörülmektedir.

Altıncı temaya ilişkin *dördüncü alt tema olan hafta sonu DYK’da devamsızlığı önleme önerilerine ilişkin bulgular doğrultusunda*; araştırmaya katılan öğretmenlerin birçoğunun öneri belirttiği görülmüştür. Hafta sonu DYK’da yaşanan devamsızlığa ilişkin öğrencilerin kendi istekleri doğrultusunda bilerek kursa gelmemeleri, ailelerin göndermek istememesi ve ulaşım sorunları nedeniyle yapılan mecburi devamsızlık olduğu sonuçları ön plana çıkmıştır. Hafta içi okul vakitlerinde birçok öğrenci devletin belli aralıklarda ihale ettiği taşımali servis imkanından yararlanmakta ve okula rahat ulaşım imkânı elde etmektedir. Ancak ilgili servisler hafta sonu okula öğrencileri taşımamaktadır. Ayrıca devlet tarafından ihale edilmeyen ve daha çok şehir merkezlerinde faaliyet gösteren özel servisler de hafta sonu DYK için okula gelmek isteyen öğrencilere ek maliyet getirmekte ve bazı veliler bu ek maliyeti karşılayamamaktadır. Bu durumun sonucunda birçok öğrenci hafta sonu DYK’ya istese de katılamamaktadır. Bu durum eğitimde fırsat eşitliğine engel olmaktadır. Ulaşım nedeniyle yapılan mecburi devamsızlığı gidermeye yönelik katılımcılar taşımali servis yapılan veya özel servisle taşımacılık yapılan bölgeler dahil kurslarda istekli olan tüm öğrenciler için devlet tarafından ücretsiz servis imkanının sağlanması önerisinde bulunmuşlardır. Araştırmanın sonuçları, alanyazında Canpolat’ın (2017: 140) belirttiği sonuçlarla benzerlik göstermektedir.

Hafta sonu DYK’da ulaşım sorunlarıyla yapılan mecburi devamsızlığın yanında bazı öğrencilerin keyfi olarak hafta sonu DYK’ya gelmedikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durumun nedenleri arasında kursların ilgi çekici olmaması, hafta sonunu tatil günü gibi görmeleri, akademik anlamda hedeflerinin bulunmamasıdır. Bu durumu gidermeye yönelik hafta sonu DYK’da, öğrencilerin devamsızlıklarının iyi takip edilmesi, devamsızlık yapan öğrencilerin kurslarla ilişkisinin kesilmesi, kurslarda sürpriz olarak niteleyebileceğimiz faaliyetlerin yapılması, yıl sonu gezi, piknik vb. faaliyetlerin yapılması, gerekirse kurslardan cüzi bir ücret alınması, velilerle iş birliği yapılması gibi öneriler ön plana çıkmıştır. Araştırma sonuçlarına, alanyazında da ulaşılmıştır (Canpolat, 2017; Demir Başaran ve Narinalp Yıldız, 2017: 1169; Türküresin, 2018: 83; Uğurlu, 2017: 65; Göksu ve Gülcü, 2016: 167; Nartgün ve Dilekçi, 2016: 557; Kürkcü, 2018: 90). Bu bağlamda araştırma sonuçları ve ilgili çalışmalar değerlendirildiğinde hafta sonu DYK’da ulaşım sorunlarının giderilmesinin hem kursun devam etmesinde hem de öğrencilere fırsat eşitliği sağlanmasında önemli avantajlar sağlayacağı düşünülmektedir. Devamsızlığı olan öğrencilerin kurslardan ilişkisi kesildiğinde, kursların kapanma olasılığına karşı kurslara devam eden istekli öğrencilerin yakın okullardaki kurslara taşınmalı sistem kullanılarak katılımı sağlanmalıdır. Bununla beraber öğrencilerin hafta sonu DYK’ya katılımını artırmak amacıyla yapılacak olan küçük sürprizlerin, yıl sonu gezi ve piknik gibi faaliyetlerin, sanatsal ve sportif etkinliklerin hem kurslara katılımı artıracakları hem de öğrencilerin okulu daha çok sevmelerine ve sahiplenmelerine imkân tanıyacağı öngörülmektedir.

Bu çalışmada ulaşılan sonuçların destekleme ve yetiştirme kurslarının geliştirilmesi ve kalitesinin artırılmasında önemli rol oynaması beklenmektedir. Kursların uygulamasının bizzat içinde olan öğretmenlerin görüşlerinin alınmasının başta Millî Eğitim Bakanlığı olmak üzere diğer tüm paydaşlara ışık tutacağı düşünülmektedir.

5. 2. Öneriler

Bu bölümde, araştırmanın sonuçlarına bağlı olarak, destekleme ve yetiştirme kurslarının uygulayıcısı konumundaki Millî Eğitim Bakanlığına ve yapılabilecek yeni araştırmalar konusunda araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

Uygulayıcılara;

1. Hafta içi destekleme ve yetiştirme kurslarında öğrencilerin yaşadığı beslenme sorununu çözmek için taşımali sistemdeki okullarda kurs başlamadan önce teneffüs süresini uzatarak giderleri devlet tarafından karşılanmak suretiyle gıda takviyesi yapılabilir. Taşımali sistemde olmayanlar öğrenciler için okul kantinlerinden faydalanmaları adına devlet tarafından yüklenen aylık periyotlu kartlar vb. sistemler uygulanabilir. Öğretmenler de imkanlar ölçüsünde bu avantajlardan yararlanabilir.
2. Hafta içi DYK’da öğretmen ve öğrencilerin yaşadığı yorgunluk sorununu çözmek adına haftalık ders saatleri 35 saatten 30 saate veya daha altına düşebilir.
3. Hafta içi DYK’da akademik derslerden daha çok beceri isteyen sanat ve spor derslerine ağırlık verilebilir.
4. Hafta içi DYK’da ilgi ve motivasyonu artırmak için okul yönetimlerinin denetiminde ve planlamasında zaman zaman sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler düzenlenebilir.
5. Beslenme ve yorgunluk gibi temel problemlerinin kursların etkisini azaltması nedeniyle hafta içi DYK uygulaması kaldırılarak DYK sadece hafta sonu uygulanabilir.
6. Taşımali sistemde yer alan okullar için hafta içi ve hafta sonu DYK’yı kapsayacak şekilde taşıma ihalesi yapılabilir. Taşımali sistemde yer almayan okullardaki özel servislerin hafta sonu uygulaması için istedikleri yüksek ücretlerin tavan fiyat uygulaması ile önüne geçilebilir.
7. Destekleme ve yetiştirme kurslarında öğrenme alanları doğrultusunda materyaller zenginleştirilebilir. Planlı ve programlı biçimde öğretmen ve öğrencinin ücretsiz kullanımına sunulabilir.
8. Hafta sonu DYK’da öğrencilerin kurslarda ilgisinin artırılması için okul yönetimlerinin denetimi ve planlamasında zaman zaman küçük eğlenceler, sanatsal, sosyal etkinlikler ve sportif müsabakalar düzenlenebilir.
9. Hafta içi okul ve DYK, hafta sonu DYK nedeniyle öğretmenlerin aileleriyle vakit geçirebilmesi ve kişisel gelişimini sağlayabilmesi adına imkanlar

ölçüsünde sosyal tesis, ücretli kişisel gelişim kursları, vb. unsurlar devlet tarafından teşviklenebilir.

10. Kendi okulunda kursları kapanan öğrencilerden devamsızlık sorunu olmayanların ulaşım imkânı sağlanarak kendisine en yakın okuldaki kurslara katılımı sağlanabilir.

Araştırmacılara;

1. Destekleme ve yetiştirme kurslarının hafta içi ve hafta sonu uygulamasına ilişkin yönetici, öğrenci ve velilerin de görüşleri nitel bakış açısıyla ele alınabilir.
2. DYK'nın hafta içi ve hafta sonu uygulaması, ortaöğretim kurumlarında görev yapan yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin de görüşleri alınarak yapılabilir.
3. Hafta içi ve hafta sonu destekleme ve yetiştirme kurslarında yönetici, öğretmen, öğrenci ve velileri de kapsayan nicel veya karma desenli bir çalışma yapılabilir.
4. Branşlar arasında karşılaştırmaların yapıldığı nicel, nitel veya karma desenli çalışmalar yürütülebilir.

KAYNAKÇA

- Adeyemo, S. A. (2010). The relationship between students participation in school based extracurricular activities and their achievement in physics. *International Journal of Science and Technology Education Research*, 1 (6), 111-117.
- Akan, D. (2018). Türk eğitim sisteminin örgütlenmesi. (Editör: N. Can), *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* (s. 37-74). Ankara: Pegem Akademi.
- Akbaba, A. (2019). *Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Eğitim Paydaşlarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*, Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akın, F. (2012). *Okul İçi ve Okul Dışı Öğrenmelerin Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
- Akkaya, A. (2017). *Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Aküzüm, C. ve Saraçoğlu, M. (2018). Ortaokul öğretmenlerinin destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik tutumlarının incelenmesi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 5 (2), 97-121.
- Altın, H. (2014). II. Meşrutiyetten Cumhuriyete İsmail Hakkı Baltacıoğlu ve onun eğitim ve eğitimci kavramları ile ilgili düşünceleri. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 33 (55), 219-252.
- Ankara Fen Lisesi. (2018). *Ankara Fen Lisesi Tarihçe*. <http://ankarafenlisesi.meb.k12.tr> adresinden 29 Ocak 2020 tarihinde alındı.
- Arslan, Ş. ve Uyar S. (2018). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: Nicel, nitel ve karma tasarımlar için bir rehber. (Editör: Ş. Arslan), *Araştırma Yaklaşımları* (s. 57-70). Konya: Eğitim Yayınevi.

- Atabay, S. (2014). <https://tedmem.org/mem-notlari/gorus/dershanelerin-egitim-sistemindeki-yeri-islevi-ve-donusturulme-sureci> adresinden 20 Aralık 2019 tarihinde alınmıştır.
- Aydın, R., Canavar, O. ve Akın, A. (2018). Öğretmenlerin, öğretmenlik mesleği ve öğretmenliğin toplumsal statüsüne ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 21 (7), 965-990.
- Balkan, A. (2019). *Destekleme ve Yetiştirme Kursuna Devam Eden İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Öz Saygı, Karar Verme ve Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Beyaztaş, D. İ. ve Senemoğlu, N. (2015). Başarılı öğrencilerin öğrenme yaklaşımları ve öğrenme yaklaşımlarını etkileyen faktörler. *Eğitim ve Bilim*, 40 (179), 193-216.
- Biber, A. Ç., Tuna, A., Polat, A. C., Altınok, F. ve Küçüköğlü, U. (2017). Ortaokullarda uygulanan destekleme ve yetiştirme kurslarına dair öğrenci görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (23), 103-119.
- Bozbayındır, F. ve Kara, M. (2017). Destekleme ve yetiştirme kurslarında (DYK) karşılaşılan sorunlar ve öğretmen görüşleri temelinde çözüm önerileri. *Sakarya University Journal of Education*, 7 (2), 324-349.
- Bray, M. (2013). Shadow Education: Comparative Perspectives on the Expansions and Implications of Private Supplementary Tutoring. *Procedia-Social and Behavioral Science*, 77, 412-420.
- Buluç, B. (1997). İlköğretim ikinci kademe okullarda eğitimde fırsat ve imkân eşitliği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3 (1), 11-21.
- Büyüköztürk, Ş. (2016). Sınavlar üzerine düşünceler. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 6 (2), 345-356.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Canlı, S. (2019). Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik görüşleri. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 8 (2), 479-501.
- Canöz, T. (2014). *Türkiye'de 2003- 2013 Yılları Arasında Uygulanan Eğitim Politikalarının Eğitimde Fırsat Eşitliği Bakımından Analizi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Canpolat, U. (2017). *Destekleme ve Yetiştirme Kursları Bağlamında Sosyal Bilgiler Öğretmenleri, Kurs Merkezi Yöneticileri ve Öğrenci Görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Canpolat, U. ve Köçer, M. (2017). Destekleme ve yetiştirme kurslarının TEOG bağlamında sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak incelenmesi. *JESI-Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 7 (1), 123-154.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma Deseni* (Çev. S. B. Demir). Ankara: Eğiten Kitap.
- Creswell, J. W. (2017). *Karma Yöntem Araştırmalarına Giriş*. Ankara: Pegem Akademi
- Çokgezen, M. ve Erdene, O. (2015). Gelişmekte olan ülkelerde yaygın eğitimin yoksulluğu azaltma üzerindeki etkisi. *Çukurova Üniversitesi İibf Dergisi*, 19 (2), 47-64.
- Çokgezen, M. ve Terzi, N. (2008). Türkiye’de devletin eğitime müdahalesinin yeterli gerekçesi var mı? *Liberal Düşünce*, 13 (49), 1-18.
- Davis, D. and Sorrell, J. (1995). *Mastery Learning in Public Schools: Educational psychology interactive*. Valdosta, GA: Valdosta State University.

<http://www.edpsycinteractive.org/files/mastlear.html> adresinden 28 Aralık 2019 tarihinde alınmıştır.

Demir Başaran, S. ve Yıldız Narinalp, N. (2017). Türkiye’de ortaokullarda uygulanan destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin öğretmen görüşleri. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 8 (29), 1152-1173.

Demirel, Ö. (2015). *Eğitimde Program Geliştirme Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi.

Diler, N. ve Varol, N. (2002). Resim iş becerilerinin öğretiminde tüm beceri ve ileri zincirleme yaklaşımlarının etkililiği. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (1), 117-132.

Dinçer, M. A. ve Kolaşın, G. U. (2009). *Türkiye’de öğrenci başarısızlığında eşitsizliğin belirleyicileri. Eğitim reformu girişimi*, İstanbul: Sabancı Üniversitesi.

Dönmez, İ., Pekcan, N. ve Tekçe, M. (2016). Destekleme ve yetiştirme kurslarının yönetici, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. 25. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*. Antalya: İstanbul Kültür Üniversitesi, 21-24 Nisan 2016, 168-169.

Durmuş, D. ve Bölükbaşı. N. (2007). Kronik yorgunluk sendromuna bir bakış. *Türk Fiz Tıp Rehab Derg*, (53), 69-73

Ekiz, D. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Eğitim Ajansı: <https://www.egitimajansi.com/haber/dunden-bugune-lise-giris-sinavlari-haberi-65124h.html> adresinden 11 Ocak 2020 tarihinde alınmıştır.

Eğitim Tercihi. (2013). İşte Türkiye’de ortaöğretim sınavının tarihçesi. <http://www.egitimtercihi.com/gundem/11052-iste-turkiye-de-ortaogretim-sinavlarinin-tarihcesi.html> adresinden 29 Ocak 2020 tarihinde alındı.

- Ertay, M. (2012). Dnyada ve Ttrkiye'de derslane gerçeği-1. Erzurum Ajans: <http://erzurumajans.com/dunyada-ve-turkiyede-dershane-gercegi> adresinden 02 Şubat 2020 tarihinde alındı.
- Ertürk, S. (1997). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Meteksan A.Ş.
- Fidan, N. (2012). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Fischer, N., Radisch, F., and Schüpbach, M. (2014). International perspectives on extracurricular activities: Conditions of effects on student development, communities and schools. *Journal for educational research online*, 6 (3), 5-9.
- Gezer, M. ve İlhan, M. (2018). Akademisyenlerin perspektifinden Ttrkiye’de eğitimde fırsat eşitsizliğine neden olan faktörlerin sıralama yargılarıyla incelenmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 8 (3), 301-312.
- Gök, R. ve Şekerci, R. (2017). Yetiştirme kurslarının halk eğitimi merkezlerine devredilmesine ilişkin paydaş görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 44, 276-296.
- Göksu, İ. ve Gülcü, A. (2016). Ortaokul ve liselerde uygulanan destekleme kurslarıyla ilgili öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 11, 154-171.
- Grant, A. L. (2016). *The relationship between supplemental education programs and middle school students' academic progress in mathematics*. Doktora tezi, Capella Üniversitesi.
- Gül, G. (2004). Birey toplum eğitim ve öğretmen. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 1, 223-236.
- Günbay, Ş. (2019). *Destekleme ve Yetiştirme Kursuna Katılan Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Tutumları Sportmenlik Davranışları ve Uygulama Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Niğde Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya.

- Gür, B., Çelik, Z. ve Coşkun, İ. (2013). Türkiye'de ortaöğretimin geleceği: Hiyerarşi mi? Eşitlik mi? (SETA Analiz Raporu).
- Hirsch, B. J., Deutsch, N. L., and DuBois, D. L. (2011). *After-school centers and youth development: Case studies of success and failure*. Cambridge University Press. https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=bfBO19snBoIC&oi=fnd&pg=PR3&ots=iqEhAYFXDO&sig=KcnPaLPJlDcvdNPHkt6DDnOq15s&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false adresinden 27 Mayıs 2020 tarihinde alınmıştır.
- İçer, M. M. (1997). *Türkiye’de Eğitim Sisteminin Genel Amaçları ve Temel Eğitim İlkelerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- İnan, M. ve Demir, M. (2018). “Eğitimde fırsat eşitliği ve kamu politikaları: Türkiye üzerine bir değerlendirme”. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20 (2), 337-359.
- İncirci, A., İlğan, A., Sirem, Ö. ve Bozkurt, S. (2017). Ortaöğretim destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin öğrenci görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 50–68.
- Kaya, Z. (Ed.). (2012). *Öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Keskin, A. ve Kazak, E. (26-28 Ekim 2019). Hafta içi uygulanan destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin öğrenci görüşleri: Fenomenolojik bir çalışma. II. *Uluslararası eğitimde yeni arayışlar kongresi*, İstanbul.
- Kıral, B. ve Kıral, E. (2009). Japonya ilköğretim sistemi ve Türkiye ilköğretim sisteminin karşılaştırılması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 53-65.
- Köse, E. (2013). Eğitim kurumlarında gerçekleştirilen ders dışı etkinliklerin sınıflandırılmasına yönelik bir öneri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2 (2), 336-353.

- Kuş Saillard, E. (2010). Ruhsal hastalara yönelik damgalamaya ilişkin psikiyatrist görüşleri ve öneriler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21 (1), 14-24.
- Kuzucu, O. (2019). *Millî Eğitim Bakanlığı Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Etkinliğine Dair Ortaöğretim Öğretmenlerinin Görüşleri*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Kürkçü, E. (2018). *MEB Örgün Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Matematik Dersi Bağlamında İncelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Massoni, E. (2011). The positive effects of extracurricular activities on students. *College of DuPage (ESSAI)*, 9(1), 84-87. <http://dc.cod.edu/essai/vol9/iss1/27/> adresinden 02 Haziran 2020 tarihinde alınmıştır.
- Maxwell, J. A. (2018). *Nitel Araştırma Tasarımı*. (Çev. M. Çevikbaş) Ankara: Nobel Yayınları.
- Mc Kinsey Company. (2007). *How the World's Best-Performing School Systems Come Out on Top*. Londra: McKinsey Company.
- MEB. (2014). *Millî Eğitim Bakanlığı Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi*, http://mevzuat.meb.gov.tr/html/orgundestek_1/yonerge.pdf adresinden 20 Aralık 2019 tarihinde alınmıştır.
- MEB. (2015). *Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik*, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/08/20150808.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/08/20150808.htm> adresinden 13 Aralık 2019 tarihinde edinilmiştir.
- MEB. (2016). *Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Tanıtım Kitapçığı*, http://odsgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_10/21045232_tanitim_kitapcigi_dyk.pdf adresinden 14 Aralık 2019 tarihinde edinilmiştir.

MEB. (1973). *Millî eğitim temel kanunu*. Ankara: MEB Yayınları

MEB. (2006), Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Karar, 26378, 16 Aralık 2006. <http://mevzuat.meb.gov.tr/> adresinden 26 Ocak 2020 tarihinde edinilmiştir.

MEB. (2018). *Destekleme ve Yetiştirme Kursları e-Kılavuzu*, www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/05111501_DYK_e_kilavuz.pdf adresinden 17 Kasım 2019 tarihinde alınmıştır.

MEB. (2018). *Liselere geçiş yönergesi hazırlandı*. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı: <https://www.meb.gov.tr/liselere-gecis-yönergesi> adresinden 31 Ocak 2020 tarihinde alındı.

MEB. (2019). *Destekleme ve Yetiştirme Kursları e-Kılavuzu*, https://odsgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_09/06171653_2019_2020_DYK_KILAVUZU.pdf adresinden 31 Ocak 2020 tarihinde alınmıştır.

MEB. (2015). *Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği*.ResmiGazete:<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150417-4.html> adresinden 01 Şubat 2020 tarihinde alındı.

Mercik, V. (2015). *Eğitimde Fırsat Eşitliği, Toplumsal Genel Başarı ve Adalet İlişkisi: PISA Projesi Kapsamında Finlandiya ve Türkiye Deneyimlerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Merriam, S. B. (2018). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. (Çev. S. Turan) Ankara: Nobel Yayınları.

Metsäpelto, R. L., and Pulkkinen, L. (2012). Socioemotional behavior and school achievement in relation to extracurricular activity participation in middle childhood. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 56 (2), 167-182.

Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2016). *Nitel Veri Analizi*. (Çev. S. Akbaba Altun ve Ali Ersoy) Ankara: Pegem Akademi

- Mishna, F., Root, J., Abboud, R., Daciuk, J., MacDonald, K., Kasianik, I. vd (2013). The RBC Foundation After-School Programs Evaluation.
- Niehaus, K., Rudasill, K. M., and Adelson, J. L. (2012). Self-efficacy, intrinsic motivation, and academic outcomes among latino middle school students participating in an after-school program. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 34 (1), 118-136.
- Nartgün, Ş. S. ve Dilekçi, Ü. (2016). Eğitimi destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 22 (4), 537-564.
- Ogün Haber. (2019). *Diyarbakır Bağlar İlçesinden 4 Türkiye birincisi*. <https://www.ogunhaber.com/egitim/diyarbakir-baglar-ilcesinden-4-turkiye-birincisi-1131134h.html> adresinden 09 Haziran 2020 tarihinde alındı.
- Öktem N. ve Karagöz E. (2015). *Sosyal Bilimlerde Yöntem*. Ankara: Astana Yayınları.
- Ören, Ö., Yuvka, Ş., Şensöğüt, C. ve Ediz, İ. (2019). Garp Linyitleri İşletmesi Müdürlüğü'ne ait Ömerler Yeraltı Ocağındaki bantlı konveyörlerin verimlilik analizi. *Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 34 (2), 141-154.
- Özdebir. (2010). *Özel Dershanelerin Tarihçesi*. ÖZDEBİR Özel Eğitim Özel Öğretim Derneği: <http://www.ozdebir.org.tr/ozel-dershanelerin-tarihcesi> adresinden 30 Ocak 2020 tarihinde alındı.
- ÖZ-DE-BİR. (2012). *Dünyada ve Ülkemizde Özel Dersanecilik*. <https://docplayer.biz.tr/3799076-Dunyada-ve-ulkemizde-ozel-dershanecilik.html> adresinden 02 Şubat 2020 tarihinde alındı.
- Özen, Y. (2017). Psikolojik travmanın insanlık kadar eski tarihi. *The Journal of Social Science*, 1 (2), 104-117.

- Özgüzel, S. (2018). 21. Yüzyılın akademik eğitim konsepti ve üniversitelerin rolü. *Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 21 (7), 951-962.
- Öztürk, M. F. ve Talas, M. (2015). Sosyal medya ve eğitim etkileşimi. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 7 (1), 101-120.
- Öztürk, O. (2018). *Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Görev Alan Öğretmenler İle Görev Almayan Öğretmenlerin Mesleki Doyum Düzeyleri*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Patton, M. Q. (2018). Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri. (Çev. M. Bütün ve S. B. Demir) Ankara: Pegem Akademi.
- Resmî Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23084.pdf> adresinden 11 Ocak 2020 tarihinde alındı.
- Resmî Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150415-1.html> adresinden 01 Şubat 2020 tarihinde edinilmiştir.
- Saban, A. ve Ersoy, A. (2017). *Eğitimde Nitel Araştırma Desenleri*. Ankara: Anı Yayınları.
- Saracaloğlu, A. S., Gündoğdu, K., Baydilek, N. B. ve Uça, S. (2014). Türkiye, Güney Kore ve Japonya'da dershanecilik sisteminin incelenmesi. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi (TAED)*, (51), 417-433.
- Sarıca, R. (2018). Destekleme ve yetiştirme kurslarına (DYK) yönelik öğretmen görüşleri. *Milli Eğitim*, 48 (221), 91-122.
- Sarıer, Y. (2016). Türkiye’de öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörler: Bir meta-analiz çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31 (3), 1-19.
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*. Gazi Kitabevi, Ankara.

- Seven, M. A. ve Engin, A. O. (2008). Öğrenmeyi etkileyen faktörler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (2), 189-212.
- Şahin, C. ve Gül, K. (2017). Yetiştirme kursuna devam eden ve etmeyen ortaokul.öğrencilerinin İngilizce ders başarısı ile okul tükenmişliği ilişkisi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi (INESJOURNAL)*, 4 (12), 216-229.
- Şanlı Kula, K. ve Yıldız, M. (2014). İlköğretim okulu 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin devamsızlık nedenleri ile cinsiyet ve sınıf düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (1), 251-266.
- Şeker, H. (Ed.) (2014). *Eğitimde Program Geliştirme Kavramlar Yaklaşımlar*. Ankara: Anı Yayınları.
- Şimşek, H. ve Şimşek, S. (2014). Ailenin dönüşümü ve aile sorumluluğu bağlamında etüt merkezlerini yeniden düşünmek. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23 (1), 365-384.
- Şişman, M. (2015). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem Akademi
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü, www.TDK.gov.tr adresinden 22 Ocak 2020 tarihinde alındı.
- Tunçer, B. K. ve Güven B. (2007). Öğrenme stratejileri kullanımının öğrencilerin akademik başarıları, hatırd tutma düzeyleri ve derse ilişkin tutumları üzerinde etkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 1-20.
- Türküresin, E., H., (2018). Destekleme ve yetiştirme kurslarının öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelenmesi; Kütahya İli Örneği. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9 (2), 73-85.
- Uğurlu, F (2017). *Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Görevli Öğretmenlerin Kurslara Yönelik Öz Algı Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya.

- Uğurlu, F. ve Aylar, F. (2017). Destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik öğretmen öz algı ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi (GEBD)*, 3 (1), 28-43.
- Ulubey, Ö. ve Toraman, Ç. (2015). Yaratıcı drama yönteminin akademik başarıya Etkisi: bir meta-analiz çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (32), 195-220.
- Ünsal, S. ve Korkmaz, F. (2016). Destekleme ve yetiştirme kurslarının işlevlerine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Kahraman Maraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (2), 87-118.
- Ünsar, A. S., İnan, A. ve Yürük, P. (2010). Çalışma hayatında motivasyon ve kişiyi motive eden faktörler: Bir alan araştırması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (1), 248-262.
- Yeşilyurt, G., A. (2019). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Algıları Doğrultunda Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Değerlendirilmesi*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, M. (2009). Öğrenme ve bilgi ilişkisi. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (1), 172-191.
- Yirci, R. ve Açıkgöz, M. Y. (2018). 5. Uluslararası eğitim bilimleri sempozyumu 25-26-27 Ekim 2018. *V. Uluslararası eğitim bilimleri sempozyumu tam metin kitabı* (s. 169-186). İstanbul: Asos Yayınevi.
- Yükçü, S. ve Atağan, G. (2009). Etkinlik, etkililik ve verimlilik kavramlarının yarattığı karışıklık. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23 (4), 1-13.
- Zengin C. ve Taşdöven H. (2015). *Emniyet Hizmetlerinde Verimlilik, Etkililik ve Performans: Teorik Ve Pratik Perspektifler*. (Ed. Murat Gözübenli, Fatih M.

Harmancı, İsmail Şahin) Güvenlik Sektöründe Stratejik Yönetim, Ankara: Nobel Yayınevi.

EKLER

EK 1: ARAŞTIRMA İZİN BELGESİ

T.C.
DÜZCE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 10240236-605.01-E.1932436
Konu : Araştırma İzni (Ahmet KESKİN)

28.01.2020

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi: Düzce Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün
17/01/2020 tarihli ve E.1008 sayılı yazısı.

İlgi yazı gereği; Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ahmet KESKİN'in ilgi yazı ekinde bulunan " **Destekleme ve Yetiştirme Kurallarının Hafta İçi ve Hafta Sonu Uygulamasına İlişkin Öğretmen Öğrenci Görüşleri**" konulu araştırma izin talebi Müdürlüğümüzce incelenmiş olup konuya ilişkin onay ve formlar ekte gönderilmiştir.
Bilgi ve gereğini arz ederim.

Mehmet ÖZGÜNGÖR
Müdür a.
İl Millî Eğitim Şube Müdürü

Ek:

- 1- Yazı (1 Sayfa)
- 2- Komisyon Kararı (1 Adet)
- 3- Mühürlü Form (5 Adet)

Güvenli Elektronik İmza

28 Ocak 2020

Turgut GÜNER
Şef

Adres: Valilik Binası D Blok İl Millî Eğitim Müdürlüğü 81100
Elektronik Ağ: www.duzce.meb.gov.tr
e-posta: stratejigelistirme81@meh.gov.tr

Bilgi için: Mehmet POLAT-Şef Dahili:1625
Tel: 0 (380) 524 13 80
Faks: 0 (380) 524 13 83

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 0045-27c9-3f66-93b4-290a kodu ile teyit edilebilir.

EK 2: ETİK KURUL İZİN BELGESİ

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULU KARARLARI

<u>TOPLANTI SAYISI</u> 21	<u>KARAR SAYISI</u> 2019/117	<u>KARAR TARİHİ</u> 27/12/2019
------------------------------	---------------------------------	-----------------------------------

KARAR NO: 2019/117

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ahmet KESKİN'in "Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Hafta İçi ve Hafta Sonu Uygulanmasına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri" başlıklı tez çalışması kapsamında Düzce İl Millî Eğitim Müdürlüğü bünyesindeki kurumlarda uygulamak istediği anket ölçeğinin etik olarak uygun olduğuna,

Oy birliği ile karar verildi.

Müessere PEYZİOĞLU
Etik Kurul Büro Sorumlusu